

**Verzamelde notities
'tariefherziening stadsdeel Amsterdam Noord'**

Amsterdam, 30 september 1998

Eric Lagendijk

Inhoudsopgave

Deze bundel *Verzamelde notities 'tariefherziening stadsdeel Amsterdam Noord'* bevat de volgende stukken die op chronologische wijze zijn gerangschikt:

- I VOORWOORD: EEN KORTE TERUGBLIK (13-8-1998)
- II LEZING VOOR RAADSCOMMISSIE SPORT (6-12-1994)
- III PLAN VAN AANPAK 'BUDGETSUBSIDIES NOORD' (4-4-1995)
- IV LEZING VOOR VERENIGINGSBESTUURDERS AMSTERDAM NOORD (1-6-1995)
- V KOSTEN/BATEN-ANALYSE SPORTACCOMMODATIES AMSTERDAM NOORD: GEGEVENSVERZAMELING (17-7-1995)
- VI KOSTEN/BATENANALYSE SPORTACCOMMODATIES IN AMSTERDAM NOORD (1-12-1995)
- VII UITWERKING SUBSIDIECRITERIA VAN HET BUDGETMODEL (7-12-1995)
- VIII AANVULLENDE NOTITIE BIJ SELECTIE VAN SUBSIDIECRITERIA (2-1-1996)
- IX BIJLAGE BIJ DE KOSTEN/BATEN-ANALYSE: KAPITAALLASTEN (22-1-1996)
- X EEN OPSTEL OVER BUDGETSUBSIDIES 'ACCOMMODATIEGEBRUIK' (6-5-1996)
- XI TUSSENRAPPORTAGE HERZIENING TARIEVENBELEID (21-5-1996)
- XII PROCESBESCHRIJVING TARIEFHERZIENING AMSTERDAM NOORD: PRESENTATIE VOOR HET DAGELIJKS BESTUUR VAN HET STADSDEEL (12-6-1996)
- XIII VOORDRACHT AAN HET DAGELIJKS BESTUUR VAN STADSDEEL AMSTERDAM NOORD (1-7-1996)
- XIV SAMENVATTING VAN EEN KOSTEN/BATEN-ANALYSE VAN DE SPORTACCOMMODATIES VAN STADSDEEL AMSTERDAM NOORD (11-7-1996)
- XV DISCUSSIONOTITIE 'VOORTGANG ONTWIKKELING TARIEFHERZIENING STADSDEEL AMSTERDAM NOORD' (2-9-1997)
- XVI VOORSTEL TOT HERZIENING TARIEVENBELEID SPORT (23-12-1997)

■ VOORWOORD: EEN KORTE TERUGBLIK (13-8-1998)

Voorwoord Een korte terugblik

Een van de eerste opmerkingen die ik maakte tijdens een bespreking met stadsdeelmedewerkers van Amsterdam Noord over 'hoe pakken we tarievenharmonisatie aan', luidde: "weet waar je aan begint". Uit mijn eerdere functie als beleidsmedewerker Sport bij de gemeente Haarlem had ik de ervaring opgedaan dat dit onderwerp 'politiek gevoelig' is en (omdat?) het bij veel sportverenigingen op enorme weerstand stuit. Het is daarom aardig om bijna vier jaar na de start van dit traject de eerste zinnen die ik schreef voor een eerste mondelinge voordracht terug te lezen: "Sleutelen aan tarieven doe je nooit zo maar. Zeker als het om tarieven gaat die de overheid vaststelt, voorspelt dat sleutelen in tijden van voortdurende bezuinigingen weinig goeds."

Zowel de eerste waarschuwende opmerking, als de tweede voorspelling blijken achteraf gezien van een hoog cynisch gehalte. Vier jaar en het voor u liggende pak papier verder, is het zuur om te beseffen dat de vele overleggen, vergaderingen, brainstormsessies, adviezen, voortgangsbesprekingen en commissiestukken niet hebben geresulteerd in een harmonisering van het tarievenbeleid. Om erachter te komen waar dat nu precies aan ligt, is het inschakelen van een onderzoeksbureau dat gespecialiseerd is in bestuurlijke vraagstukken wellicht een mogelijkheid. Daarvoor biedt het doorworstelen van deze bundel 'verzamelde notities' geen soelaas. Gezien het aantal pagina's wekt het adviestraject wel de indruk dat er door het externe adviesbureau erg veel geadviseerd, uitgewerkt en gerapporteerd is.

Als extern adviseur met een hoge mate van betrokkenheid bij de sport en het sportbeleid van het stadsdeel, heb ik steeds met veel plezier aan het traject gewerkt. De projectgroep waarin ook verenigingsbestuurders zitting hadden, beschouwde ik als inspirerend en motiverend. De uitdaging om een budgetsubsidiesysteem in de sportsector te ontwerpen en in te voeren is steeds groot geweest. Stapje voor stapje kwamen we daar ook dichterbij. Uiteindelijk is er een budgetmodel tot stand gebracht dat zijn instemming vond bij de betrokken ambtenaren, de leden van de projectgroep en 'in principe' ook bij de raadscommissieleden. Ik ben ervan overtuigd dat vele gemeenten in Nederland jaloers zouden zijn op zo'n model, dat op aanvaardbare en heldere manier het beleid koppelt aan de tarifiering. Zo hier aan daar lees ik de laatste tijd dat andere gemeentelijke sportdiensten in Nederland met veel tam tam beginnen met het opzetten van een budgetmodel...

Het zal voor buitenstaanders moeilijk te begrijpen zijn waarom een model dat zo grondig is uitgedacht en een redelijk draagvlak had bij zowel de raadscommissie, de sportclubs als de ambtelijke sector, in schoonheid strandde. Ik kan daar als betrokkene ook niet goed bij. Financieel had het model geen consequenties voor het stadsdeel. Bovendien waren de financiële veranderingen (in positieve en negatieve zin) voor de verenigingen te overzien en te dragen. 'Van politiek heb ik geen verstand' zei ik altijd als een degelijk voorbereide notitie richting het Dagelijks Bestuur ging. Hoe het daar weer uitkwam was altijd weer een verrassing, en liep menigmaal uit op een teleurstelling en, vervolgens, vertraging. Toch zochten we elke keer weer naar een aanvaardbare oplossing om het budgetmodel zo veel als mogelijk overeind te houden. In ons bestuurlijk bestel is het echter zo dat de Raad uiteindelijk over een voorstel moet besluiten. Maar als het nooit aan hen wordt voorgelegd...

II LEZING VOOR RAADSCOMMISSIE SPORT (6-12-1994)

Sleutelen aan tarieven doe je nooit zo maar. Zeker als het om tarieven gaat die de overheid vaststelt, voorspelt dat sleutelen in tijden van voortdurende bezuinigingen weinig goeds. En als het dan ook nog eens om de sport gaat dan klinkt het al gauw van 'waarom nou weer de sport?' Sport drijft op vrijwilligerswerk en particulier initiatief en dat moet de overheid vooral laten drijven. Als de overheid ingrijpt en de exploitatie van sportaccommodaties wil verbeteren dan staat de sportwereld al gauw op de achterste benen: 'de doodsteek voor de sport', is dan de pathetische noodkreet. Als je praat over tarieven dan verzand je al gauw in discussies over betaalbaarheid en rechtvaardigheid terwijl dat juist niet de strekking van het verhaal mag zijn. Althans wanneer het gaat om differentiatie of harmonisatie. En daar wilde ik het met u over hebben.

SHEET 1

Voor de goede orde: stadsdeel Noord is al enkele jaren van plan om de tarieven te herzien. In de beleidsnota SRT (1992-1996) is dit zelfs één van de hoofdlijnen van het beleid: Het doorvoeren van een gedifferentieerd tariefstels waarbij een relatie wordt gelegd tussen het maatschappelijk en financieel rendement. Over het tarievenbeleid zal een afzonderlijke notitie 'differentiatie sporttarieven' worden voorbereid. Ons bureau is ingeschakeld om dit traject in twee fasen in te luiden. De eerste fase is het voor bereiden van een notitie waarin enkele tariefstelsels worden gepresenteerd. Op basis van deze informatie kan het stadsdeelbestuur een keuze maken voor de verdere ontwikkeling van één van de stelsels. Die verdere ontwikkeling is fase 2 en zal op 1 januari 1995 ingaan.

Opdracht/aanleiding

Deze opdracht komt zoals ik al zei niet uit de lucht vallen. Het is in feite een opdracht die voortvloeit uit de ontwikkeling en groei van sport enerzijds en de rol van de lokale overheid daarbij anderzijds. Over vergoedingen voor de huur van gemeentelijke sportaccommodaties is ooit wel eens nagedacht maar dat is alweer enkele tientallen jaren geleden, in de tijd van een redelijke bijdrage per deelnemer en een gymlokaal is twee keer een gewoon leslokaal. Tarieven zijn nooit systematisch met elkaar in verband gebracht, ze groeiden gewoon mee met het prijsindexcijfer en daarmee groeiden ze in feite verder uitelkaar (3% van f 100,- is meer dan 3% van f 5,-).

Los van deze economische onrechtvaardigheid is er het gemis aan een gebruikersprikkel om iets te doen aan zelfwerkzaamheid of aan een intensiever gebruik van de minder rendabele voorzieningen. Zonder volledig te zijn wil ik maar zeggen: het stadsdeel hangt weliswaar een prijskaartje aan de sportaccommodaties maar de hoogte ervan is nergens op gebaseerd. Het stadsdeel constateert zelf al dat er daardoor een ongelijkheid is ontstaan tussen de accommodatievergoedingen van zwemmers, zaalsporters en veldsporters. Die zouden dan ook moeten worden opgeheven. Differentiatie zou dan neerkomen op het aanbrengen van een nieuw onderscheid tussen de tarieven waardoor de indirecte gemeentelijke subsidie aan de huurders beter wordt gelegitimeerd. Onder welke condities wil het stadsdeel dit doen?

Randvoorwaarden en doelen

SHEET 2

Doelen:

- waardering maatschappelijke relevantie van verenigingen (relatie naar financiële rendement)
- meewegen van doelstellingen en bereikte doelgroepen
- op termijn: kwaliteitscontract tussen huurder/verhuurder met taken en verantwoordelijkheden

Nevendoelen:

- geven van een 'huurdersprikkel' tot intensiever gebruik

- waarden van zelfwerkzaamheid m.b.t. onderhoud

SHEET 3

Randvoorwaarden

- geen al te grote verschillen met de regio (grootstedelijk convenant) en sportnota:
- een gedifferentieerd sportaanbod
- voldoende spreiding van accommodaties over het stadsdeel
- betaalbaarheid van sportvoorzieningen ('laagdrempelig')

Deze opsomming betekent nogal wat. In feite zegt het stadsdeel: we willen de kwaliteit van het voorzieningenniveau (het aanbod) op een hoog peil houden en daarbij ook de laagdrempeligheid bewaren. Aan de andere kant zegt het stadsdeel tegelijkertijd: we willen de huurders stimuleren meer zelf te doen (doelgroepen/onderhoud) en daar een passend prijskaartje aan ophangen. Zonder hier verder op in te gaan wil ik terug naar de kern: de tarieven. Ingrijpen in de huurprijs van sportaccommodaties is door vele gemeenten ter hand genomen. Slechts enkele is het gelukt om dit systematisch te doen en ook nog eens tot een goed einde te brengen.

SHEET 4

Voor een goed begrip moet er hierbij onderscheid worden gemaakt tussen differentiatie en harmonisatie van tarieven.

Tariefharmonisatie: doel = systematiseren

'Het systematisch op elkaar afstemmen van de huurprijzen van de verschillende soorten gemeentelijke sportaccommodaties'

bijvoorbeeld via modellen (ideologisch):

- kostprijsmodel
- normtarief
- gelijkberechtiging

SHEET 5

Tariefdifferentiatie: doel = vereenvoudigen

'Het aanbrengen van verschillen in huurprijs van sportaccommodaties op basis van verschillen in gebruik'

bijvoorbeeld door middel van criteria (pragmatisch):

- kwaliteit (grootte, onderhoud, investeringen)
- periode/tijdstip van gebruik
- soort gebruik
- gebruikersgroep
- zelfwerkzaamheid

Zo op het eerste gezicht lijken de uitgangspunten en doelen ten aanzien van de tarieven in Noord het

meest verband te houden met differentiatie. Toch zullen beide opties die overigens ook gecombineerd kunnen worden toegepast, verder worden uitgewerkt in fase 1. Welke modellen kunnen zoal worden toegepast bij tariefherzieningen?

SHEET 6

Net als generatie nix van tegenwoordig is er ook een model nix. Hanteer je dit model, dan doe je eenvoudigweg niets. Af en toe bereken je de inflatie door of op aangeven van de politiek worden de tarieven op ad hoc-basis verhoogd. Verder zorg je ervoor dat je een beetje in de pas loopt met de omgeving want anders prijs je je als gemeente uit de markt en dat is niet de bedoeling. We zijn dan bij model 2. Omgeving moet u niet alleen opvatten als buurgemeenten, dat kon 20 jaar geleden wel. Tegenwoordig is de sportmarkt zoals u weet aanmerkelijk diverser en ook commerciëler. Gemeenten nemen een concurrentiepositie in op die markt ten opzichte van andere accommodatie-aanbieders. Overigens geldt dit weer niet voor elke tak van sport want wie kan er commercieel een sportterrein aanbieden? De commerciële aanbieders storten zich vooral op de koopkrachtige vraag en kunnen alleen sporttakken aantrekken die zich daar organisatorisch voor lenen (fitness, vechtsport, bowling, biljart, tennis, golf, squash).

We komen nu al dichterbij kerntaken en daarmee bij het derde model op de sheet. Ik moet in dit verband opmerken dat het aanbrengen van een tariefsystematiek **altijd** de kerntakendiscussie raakt. Tarieven rang- of herschikken, vereenvoudigen of onderbouwen met behulp van een model doe je niet voor een jaartje of twee maar voor een langere termijn. Daarmee geeft een gemeente of stadsdeel aan welke voorzieningen zij op welke wijze en tegen welke prijs aanbiedt. Het model dat hier model kerntaak heet is daar maar één uitwerking van maar wel een hele duidelijke. Hier zegt de gemeente: de gebruiker zorgt voor exploitatie, beheer en gebruik. Wij zorgen voor de investeringen en controleren hoogstens hoe de gebruiker het ervan af brengt. Goede afspraken zijn hier onontbeerlijk. Eigenlijk is hier van tarifiering geen sprake meer want de 'huurder' regelt dat. Ik voer dit model op als denkraam want bij het toepassen van een model moeten we stil staan bij de rol van de lokale overheid op het gebied van sport. Die ligt van oudsher bij het voorwaardenscheppende beleid. Vanaf het begin hiervan in de jaren vijftig stond betaalbaarheid en later massale deelname (alle bevolkingsgroepen) centraal. Daarom zijn de tarieven dermate laag dat het CBS onlangs vaststelde dat sport de meest voorkomende vrijetijdsbesteding is. Maar ook dat de gemiddelde Nederlander er (vergeleken met andere vrijetijdsterreinen: vakantie, uitgaan e.d.) het minst aan uitgeeft.

Als bezuinigende overheid moet dat gegeven je aan het denken zetten. Hoe gaan we de tarieven aanpakken: budgettair neutraal of taakstellend? En ook: welke accommodaties bieden we aan: gaan wij de markt op en willen we concurreren met particuliere instanties of beperken we ons juist tot de accommodaties die veel mensen bereiken maar die geen ondernemer zal exploiteren? Onlangs heeft ons bureau een landelijk onderzoek verricht naar het overheidsbeleid voor binnensportaccommodaties. Van te voren hadden wij drie modellen geformuleerd:

- het verzorgingsmodel (gericht op instandhouding/deelname)
- het marktconforme model (gericht op strategie/doelgroepen/de markt)
- het privatiseringsmodel (gericht op afstoting/weinig bemoeienis)

Wat nu bleek is dat de meeste gemeenten meerdere modellen toepassen. Bijna allemaal staan ze nog voor hun verzorgende taak: het aanbieden van basisvoorzieningen, meestal tegen lage maar niet meer zo heel lage tarieven. Om dit te kunnen waarmaken wordt strategisch beleid ontwikkeld. De beurs is knapper geworden dus worden taken afgestoten en overgedragen aan derden. Soms verenigingen, soms aan particuliere bedrijven. Hetzelfde gebeurt met sommige accommodaties. Dit wordt evenwel per geval bekeken.

Wat kan de markt dragen en wat willen en kunnen we zelf nog doen? Deze uitwijding is van belang om de modellen te plaatsen tegen de achtergrond van het stadsdeelbeleid. Het model 'draagkracht' houdt rekening met de financiële draagkracht van de gebruiker. Dit model is niet houdbaar. Ondanks de nobele uitgangspunten is het simpelweg niet uitvoerbaar omdat sport meestal door minstens twee mensen tegelijk wordt beoefend. Accommodaties worden door groepen gebruikt die niet zelden gemengd van samenstelling zijn. Moeten we sporters screenen op inkomensniveau? Maar goed, die keuze is niet aan ons als onderzoekers. Wel is het mogelijk om sportkaarten/stamkaarten te laten drukken maar daarmee grijp je wel erg in op het verenigingsbeleid. Bovendien maak je je financiële beleid sterk afhankelijk van de sportconjunctuur, nog los van alle organisatorische rompslomp (controle). Ook maak je geen enkel onderscheid/differentiatie tussen accommodatiesoorten.

U heeft het misschien gemerkt: met de modellen op deze sheet schiet je niet echt veel op.

SHEET 7

De volgende modellen worden meer toegepast. Ik zal ze kort toelichten.

Kostprijsmodel:

- tarifieren op basis van een voor iedere accommodatiesoort gelijk dekkingspercentage (netto/bruto- accom en incl./excl. kap.lst.) relatie met uitgaven van gemeente

voordeel: goed verdedigbaar, gelijke benadering

nadeel: veranderingen doorberekenen, verenigingen weinig invloed

Het puntensysteem/gelijkberechtigingsmodel:

- tarifieren op basis van waardering van de voorziening (differentiatie/kwaliteit)
- een vast bedrag per sporter per uur ongeacht accommodatiesoort (geen relatie met uitgave)

Combinaties:

- basismodel Haarlem
- het subsidiemodel Nieuwegein: integraal accom / direct subs. beleid

De subsidieveroeding tarieven houdt in dat een vereniging in aanmerking komt voor een bijdrage wanneer de subsidiabele kosten niet gedekt worden door eigen bijdragen uit contributies waarvoor de gemeente een norm heeft gesteld. Hierbij kijkt de gemeente naar de aard en de kosten van verenigingsactiviteiten. Het subsidie is dan een bijdrage in vaste verenigingskosten. Daarmee hoopt de gemeente op een verhoogd kostenbewustzijn van de clubs ten aanzien van kader en accommodatieonderhoud. Lijkt wat omslachtig: kale accommodatietarieven en een hoop subsidiabele verenigingsposten. Maar goed er is lang over nagedacht.

Tot slot na deze lange rits systemen een opmerking over de werkwijze. Tariefveranderingen vragen draagvlak, zowel politiek als maatschappelijk, bij de huurders, de verenigingen en andere sportgroepen. De organisatie van een dergelijk proces is daarom erg belangrijk. De werkgroep Sport ---> achterban informeren (voorlichtingsavonden) Belang voor de sport is groot: rechtvaardigheid is uitgangspunt. Een rechtvaardige herverdeling van huurinkomsten staat centraal met het oog op de continuïteit van sport, en daar is iedereen bij gebaat.

III PLAN VAN AANPAK 'BUDGETSUBSIDIES NOORD' (4-4-1995)

Plan van aanpak 'Budgetsubsidies Noord'

In deze notitie worden de contouren van een plan van aanpak geschetst waarmee het proces van uitwerking, vaststelling en invoering van het budgetsubsidiesysteem wordt beschreven. Na het weergeven van de fasering (1), organisatie (2) en communicatie (3) mondt het stuk uit in een voorlopig werkschema voor de eerste maanden waarin vooral gegevensverwerking zal plaatsvinden (4).

1 Fasering

I Voorlichting aan sportverenigingen/accommodatiehuurders (zie 3: 'communicatie'): mei-juni 1995

II Uitwerking organisatorische randvoorwaarden (zie ook 2: 'organisatie'): mei-december 1995

- het instellen van een projectorganisatie: mei 1995
- het instellen van een klankbordgroep: mei 1995
- het (in samenwerking met de werkgroep Sport) organiseren/bundelen van sportverenigingen en deze betrekken bij het veranderingsproces: mei 1995
- het bepalen van de (met name organisatorische) gevolgen van het invoeren van het budgetsubsidiesysteem voor sportverenigingen en het bepalen van de organisatorische ondersteuning van het stadsdeel aan de verenigingen: juli-september 1995
- het in kaart brengen van de organisatorische gevolgen van de stelselherziening voor de ambtelijke organisatie (beleid, verhuur, beheer, financiën en administratie): september-december 1995
- het stadsdeelbestuur blijven betrekken bij de tariefherzieningen mei 1995-augustus 1996

III Uitwerking financiële randvoorwaarden budgetmodel¹: mei-juli 1995

- kosten/baten-analyse van alle sportaccommodaties ('soortgewijs') met betrekking tot het sportgebruik: mei-juli 1995
- Eindprodukten hiervan zijn:
- indirecte subsidies en dekkingspercentages per accommodatiesoort
 - indirecte subsidies per vereniging/gebruikersgroep
- aangeven van directe subsidies per vereniging/gebruikersgroep: mei 1995
 - eindresultaat: juli 1995
 - aangeven van het totale subsidiebedrag aan de sport en de subsidies per vereniging/gebruikersgroep op jaarbasis
 - aangeven kostendekkend tarief per accommodatiesoort per uur en/of per jaar

IV Uitwerking nieuwe budgetsubsidies aan sportverenigingen/gebruikersgroepen: juli-december 1995

- vaststellen van de subsidiedoelen en -criteria: juni-juli 1995
- standaardiseren van huurmogelijkheden voor alle accommodatiesoorten: juli 1995

¹ Van belang hierbij is het uitgangspunt dat huurders de kostprijs van de accommodatie (exclusief kapitaallasten) betalen. Het is noodzakelijk en wenselijk dat deze kostprijs reëel is. Niet alleen in de zin van 'werkelijke kosten', maar vooral waar het gaat om efficiency van gebruik en beheer. Bovendien moet gelden dat het peiljaar van berekening van de kostprijs maatgevend is voor de kostprijs op langere termijn (personeelskosten en onderhoudskosten van het stadsdeel). Verenigingen mogen niet terecht de indruk hebben dat 'het eigenlijk allemaal een stuk goedkoper kan'.

- bepalen van omrekeningsfactoren voor subsidie: augustus-september 1995
- vaststellen van budgetsubsidies op jaarbasis: september-oktober 1995
- berekenen van de financiële gevolgen voor de verenigingen/gebruikersgroepen: oktober-december 1995

V Inspiraakronde voor verenigingen en gebruikersgroepen: januari-februari 1996

VI Bijstelling van het budgetsubsidiesysteem: maart-april 1996

VII Finale besluitvorming en invoering van budgetsysteem: mei-augustus 1996

- besluit stadsdeelraad: mei 1996
- invoeringsproces: gevolgen voor ambtelijke organisatie: mei-augustus 1996
 - . voorbereidingsfase (september 1995-augustus 1996)
 - . administratieve gevolgen (verhuursysteem)
 - . gevolgen voor beleid en beheer
 - . kwaliteitsbewaking en toets subsidie-instrument
 - . financiële gevolgen (budgettaire neutraliteit/toets)
 - . evaluatie (na 1 jaar)

2 Organisatie

- Projectorganisatie:
 - . projectleider
 - medewerkers van SDWS en SFI van stadsdeel Noord
 - werkgroep Sport
 - afgevaardigden van verenigingen per accommodatiesoort
 - afgevaardigde van de Amsterdamse Sportraad
 - . projectadviseur/onderzoeker (DSP)

Taak: voorbereiden en uitwerken van voorstellen die leiden tot de invoering van het budgetmodel.

- Klankbordgroep:
 - DB-lid verantwoordelijk voor sport
 - afgevaardigden van de fracties (1 per fractie)
 - . vertegenwoordiger van de werkgroep Sport
 - . projectleider en projectadviseur

Taak: het becommentariëren en ondersteunen van de voorstellen en uitwerkingen van de projectorganisatie.

3 Communicatie

Te onderscheiden in:

- voorlichting
- inspraak
- afstemming
- Voorlichting
 - over doel, uitgangspunten en organisatie/uitwerking van budgetmodel
 - . verantwoordelijkheden, taken en fasering

Verenigingen/gebruikersgroepen moeten direct bij aanvang van het veranderings-

proces worden voorgelicht over:

- budgetmodel: vooral de voor- en nadelen ten opzichte van het huidige systeem (te plaatsen in licht van totale sportbeleid, bestuurlijke en maatschappelijke ontwikkelingen -ook die in de sport)
- dit plan van aanpak
- nadruk op rol en invloed van verenigingen en hun organisatie (werkgroep) in het kader van het veranderingsproces.

Verenigingen/gebruikersgroepen dienen periodiek op de hoogte te worden gehouden over de voortgang. Een groot deel van de verantwoordelijkheid hiervan ligt bij de afgevaardigden van verenigingen in de projectorganisatie en de werkgroep Sport. Voorlichtingsavonden zullen ook na de eerste aankondiging (mei 1995) moeten worden georganiseerd.

- *Inspiraak*
 - . over subsidiecriteria (via verenigingsbijeenkomsten)
 - . over het budgetsubsidiesysteem (schriftelijke inspraakronde)
- *Afstemming*
 - . met verenigingen: via projectorganisatie en werkgroep Sport. Het is belangrijk dat verenigingen het vertrouwen hebben in hun afgevaardigden in de projectorganisatie en de werkgroep Sport. Hoe de communicatie tussen verenigingen en met hun vertegenwoordigers verloopt is aan hen.
 - . met het stadsdeelbestuur: via de projectorganisatie (ambtelijk), de klankbordgroep (bestuurlijk en ambtelijk) en de gangbare bestuurlijke wegen (Raadscommissie, DB en stadsdeelraad)

4 Werkschema voor de korte termijn

Mei-juni 1995:

- instellen klankbordgroep en projectorganisatie
- eerste voorlichtingsronde:
 - . Voorlichtingsbijeenkomst voor alle vaste accommodatiehuurders
 - . Voorlichtingsbrief aan alle vaste accommodatiehuurders
- inventarisatie sportaccommodaties
- inventarisatie gebruik van sportaccommodaties (in verband met de reikwijdte van het veranderingsproces)
- kosten/baten-analyse per accommodatiesoort
- inventarisatie directe subsidies aan sportverenigingen
- inventarisatie/opvragen financiële jaarverslagen van sportverenigingen/gebruikersgroepen
- inventarisatie aantallen leden sportverenigingen
- bepalen van contouren van de subsidiecriteria om budgetten vast te stellen: Zeer belangrijk daarbij (binnen de marges van het budgetmodel):
 - . betrekken van 'de politiek' (bijv. aan de hand van ronde tafelgesprek)
 - . betrekken van de georganiseerde sport (en eventueel -gebundelde- andere organisaties die een accommodatie huren).

Amsterdam, april 1995
DSP/Eric Lagendijk

■

IV LEZING VOOR VERENIGINGSBESTUURDERS AMSTERDAM NOORD
(1-6-1995)

■

■

Dames en heren,

Aan mij is gevraagd om wat **modellen** aan u voor te leggen waarmee tarieven kunnen worden geharmoniseerd. Dat zal ik niet doen omdat het droge en ingewikkelde kost is. Ook is het een beetje gepasseerd station.

De deelraad is accoord gegaan met het budgetmodel dat trouwens ook zo ingericht kan worden dat elk ander model er afzonderlijk een plaats in kan hebben.

Maar dat raad ik u niet aan. Niet voor niets heb ik voorgesteld geen enkel rechtlijnig systeem in te voeren omdat dit het oude beleid niet wezenlijk verandert.

De lokale overheid moet de voorwaarden tot verantwoorde sportbeoefening blijven scheppen en verwacht daar, in ruil voor subsidies op accommodaties aan huurders, tegenprestaties voor. Dat is de kern van het **budgetmodel** en daarvoor hoeven geen topprestaties geleverd te worden zoals die van Ajax.

Toen **Ajax** vorige week de Championsleague won, kon de rekensom snel gemaakt worden. Dat zal bij tariefsveranderingen waarschijnlijk anders zijn.

Al voordat een finale inzicht kwam, werd na elke wedstrijd van Ajax nauwkeurig vastgesteld hoeveel er op de bankrekening kon worden bijgeschreven.

Meer dan dertig miljoen gulden zou de totale omzet bedragen.

Voorzitter Van Praag deed zijn best om staande te houden dat er ook heel wat kosten bijkomen, bij deelname aan zo'n groot toernooi en dat Ajax nog steeds vooral een vereniging is met veel fans.

'Ajax is van jullie', werd het nieuwe credo. En dat 'jullie', ja dat is dan zo'n beetje iedereen die van sport in het algemeen en voetbal in het bijzonder houdt.

Dat **betaalde voetbal** is nog niet zo oud: Beb Bakhuys moest in 1937 naar het Franse Metz verhuizen om als eerste Nederlandse voetballer geld te verdienen aan zijn sport. Pas in 1954 werd hier het betaalde voetbal ingevoerd.

De salarissen die vanaf toen officieel tot aan het begin van de jaren zeventig werden betaald zijn een fooi in vergelijking met de exorbitante sommen geld die tegenwoordig worden uitgekeerd.

Als Seedorf straks voor meer dan 10 miljoen vertrekt (een bedrag dat een gemeente van 100.000 inwoners ongeveer uittrekt voor de exploitatie van sportaccommodaties), dan kijkt niemand daar gek van op.

Toen Cruyff in 1973 naar Barcelona ging, was niet zozeer zijn vertrek als wel het transferbedrag van 3 miljoen groot nieuws. Dat was voor die tijd ongekend en zou pas jaren later overtroffen worden toen Italië zijn voetbalgrenzen openstelde. Sport deed je meestal voor de lol en soms voor de eer. Een kampioen was een uitsloper waar je hoogstens even trots op mocht zijn. Meedoen was belangrijker dan winnen.

SHEET 1 (HALF AFDEKKEN)

Profvoetbal, dat staat voor BVO's (betaald voetbal organisaties), met managers, clubartsen, fysiotherapeuten, oefenmeesters, spelers ('de lijfeigenen'), voetbalmakelaars, skybox-adverteerders, shirtreclame en hele kordonnen sportbestuurders. Het geld wordt erin gepompt door stadionbezoekers, de media (TV) en het bedrijfsleven, of eigenlijk hun consumenten, veelal passieve voetbalrecreanten.

Ajax, dat is niet alleen de broertjes De Boer, Van Praag en Van Gaal, maar dat is ook het bedrijf, met de spelersopleiding (waar spijbelen niet voorkomt), met internationale handelscontacten, spelersboycotten (stakingen), modelijnen die door spelers gepromoot worden, het nieuwe stadion en Ajax is ook De Bank, geld dus. Of, zoals Berlusconi het al eerder zij: profsport is publieksport, massavermaak dus, een marketinginstrument in dienst van een bedrijf of van de politiek, aan de leiband van de media.

Topvoetbal leent zich daar uitstekend voor, want het is met uitzondering van Australië en Noord-Amerika, over alle continenten de meest beoefende en bekeken sport. De televisie heeft, anders dan eerst werd verondersteld, eerder het stadionbezoek bevordert dan afgeremd.

Het gaat, ook buiten voetbal, goed met de **profsport**, vooral andere omdat de media de sport naar alle uithoeken van de wereld uitzenden. En ook omdat de deelname aan sport (en daarmee ook weer de belangstelling ervoor) in moderne, westerse landen de laatste tientallen jaren spectaculair is toegenomen.

Sport is een belangrijk deel van een moderne (snelle) levensstijl geworden.

In Nederland doet grofweg de helft van de bevolking aan sport, waarvan 4,5 miljoen mensen in verenigingsverband. Over die breedtesport wil ik het hebben.

Maar: is alles nu **commercieel** en professioneler geworden? Lopen er nu overal fysiotherapeuten, sportmanagers, grote sponsors en mediatrainers rond in de sport? Bemoeit opeens het grote geld zich met de sport? De sportwereld kan in haast al zijn facetten nog steeds het best beschouwd worden als een piramide.

SHEET 2

Het topje, bijna onzichtbaar in deelnemersomvang, levert sportief gezien de hoogste prestatie. Paradoxaal krijgt dit topje de meeste aandacht van de kijkers, de kranten, televisie en eerdergenoemde professionals en bestuurders.

Iedereen wil zich tegenwoordig met de elite, de beau monde van de topsport bemoeien.

Zelfs de overheid die in de jaren zestig en zeventig het hardst ageerde tegen wat zij omschreef als de uitwassen van de sport.

Sportieve recreatie stond toen hoog in het vaandel, wedstrijden winnen was niet zo belangrijk. Onlangs heeft de staatssecretaris voor de sport Terpstra een miljoenenfonds voor topsport opgericht.

Veel minder zichtbaar in de media, maar des te groter in deelnemersomvang is de **amateursport en recreatiesport**. Dit is het terrein waar de overheid van oudsher in geïnvesteerd heeft, vooral de lokale overheid.

Sinds de jaren vijftig, dus eigenlijk vrij recent, is de verzorgingsstaat niet voorbijgegaan aan de sport. Ieder jaar weer trekken de lokale overheden per saldo meer dan een miljard gulden uit aan het bouwen en onderhouden van sportaccommodaties. Aan deze kant van de sportpiramide, de basis (dus: sport als ontspannen wedstrijdje, als je tijd hebt even trainen, biertje na de wedstrijd) kun je met de beste wil van de wereld niks commercieels ontdekken.

Als we dan de eerste sheet weer terughalen, zien we de meest markante verschillen, en ook de afhankelijk tussen topsport en amateursport.

SHEET 1 (HELEMAAL)

In de amateursport lopen weliswaar professionals in rond (trainers, coaches, beleidsambtenaren, administrateurs, onderzoekers, ikzelf) die er wat aan verdienen, maar de amateursport op zichzelf kan zich alleen bedruipen dankzij de financiële steun van de lokale overheid en de inzet van vrijwilligers van sportverenigingen.

Enkele takken van sport vormen daar een uitzondering op en die zijn dan ook opgepakt door sportschoolhouders en particuliere instructeurs.

Instanties die geld overhouden aan de sport zijn de sportdetailhandel, de media en de Rijksoverheid via BTW-heffing op sportartikelen en loonbelasting over de salarissen van de professionals die iets in de sport doen (vooral trainers en het medische circuit).

Met andere woorden, de amateursport kost geld, levert financieel in directe zin niks op, maar heeft een onschatbare maatschappelijke waarde die ook langzamerhand in de landelijke politiek begint door te dringen.

Dit maatschappelijk nut wordt vooral benoemd in termen als ontspanning, gezondheidsbevordering, sociaal contact en integratie en leefbaarheid in buurt en wijk.

De **lokale overheid** (de gemeenten en stadsdelen) hebben niet zo veel mogelijkheden om de sportbeoefening hoe dan ook te beïnvloeden. In jargon heet dat dat ze nauwelijks harde beleidsinstrumenten heeft om sturend op te treden in de sport. Op zich is dat ook niet nodig omdat de sport van oudsher een bolwerk van particulier initiatief is. Vandaar dat de taak van gemeenten altijd voorwaardenscheppend is geweest. Later is daar een bescheiden sportstimulerende taak bijgekomen.

Dat laat overigens onverlet dat de overheid de sportverenigingen in de loop der jaren heeft opgezadeld met een aantal wettelijke en administratieve verplichtingen die het reilen en zeilen van clubs er niet aantrekkelijker op hebben gemaakt. De sportverenigingen hoor je dan ook steeds meer klagen. De tweedeling in rijk en arm die dreigt in de grote steden, kan zich net zo goed in de sport voordoen.

SHEET 3

Naar de geluiden uit de grote steden luisterend moet het er aan de **basis van die sportpiramide** dan ook heel anders aan toe gaan dan in het walhalla van de topsport. Aan die basis schijnt juist niemand zich meer met sport te willen bemoeien. En als er dan bemoeienis is, dan is die negatief.

Kadergebrek, stijgende uitgaven (bijvoorbeeld: betaalde trainers, huurtarieven, achterstallige betalingen die opeens vereffend moeten worden, reiskosten, eerste

elftallen: het is allemaal duurder geworden), en verder minder leden, minder actieve leden, geen sponsor meer: het zijn bekende geluiden.

Zeker in de grote steden zit daar veel waars in. Sportverenigingen hebben binnen en ook buiten de sport veel concurrenten gekregen op de vrijetijdsmarkt: van sport-school tot computerspelletjes en videobox.

Veel oude vertrouwde kaderleden zijn verhuisd, richting Purmerend en Almere. En nieuwkomers zijn niet onmiddellijk vertrouwd met de typisch Hollandse vereniging.

De huren voor sportaccommodaties zijn in de loop der jaren soms meer dan trendmatig verhoogd. Ook de bijkomende kosten voor sportbeoefening zijn toegenomen. Om mee te komen in de vaart der volkeren moet je toch op zijn minst Lottoschoenen aan je voeten hebben zitten, en het goede merk op je shirtje.

In vergelijking daarmee, en met andere vrijetijdsvoorzieningen, zijn de meeste sportverenigingen altijd trouw gebleven aan het credo 'iedereen moet lid kunnen worden' (soms moet je wel van het vertrouwde slag zijn, in de buurt wonen of van dezelfde omroep lid zijn).

Dat betekent dat lidmaatschap nog steeds relatief goedkoop is. Toch helpt dat niet zo: mensen sporten niet omdat het goedkoop is, maar omdat zij willen sporten, omdat dat leuk of gezond en gezellig is. En wat zien we dan, in het algemeen? Veel verenigingen kunnen tenaauwernood het hoofd financieel en organisatorisch boven water houden.

SHEET 4

De vraag is nu wat het **stadsdeel** kan doen om de voorwaarden tot sportbeoefening aan te passen aan veranderende omstandigheden.

Ik zei al dat de taken van het stadsdeel bescheiden maar van fundamenteel belang zijn en dat het beleid is gericht op goede voorwaarden en stimulansen voor sport. Lokale overheden hebben het goed voor met sport, maar de middelen zijn er financieel en ook personeel niet beter op geworden de afgelopen jaren.

Het belangrijkste en tegelijkertijd meest verwaarloosde sturingsinstrument van het stadsdeel is het **huurtarief**.

Het tarief is een bedrag dat u betaalt om op of in een gemeentelijke accommodatie te sporten. Dit tarief is sterk gesubsidieerd omdat het de kostprijs van de accommodaties in alle gevallen niet dekt.

Dit wil het stadsdeel zo laten om de amateursport te blijven ondersteunen. Wat wel veranderd moet worden is de nu ontbrekende samenhang in dit financiële beleid. Bovendien moet dit beleid een terugverdieneffect sorteren door van de huurders haalbare en meetbare prestaties te verlangen die dan beloond worden.

Welke **prestaties** dat dan moeten zijn, is nog onbekend. Daar mag u samen met het stadsdeel over nadenken. Wat het stadsdeelbestuur al wel heeft besloten is dat het tariefsysteem duidelijkheid moet verschaffen over de zichtbaarheid en hoogte van de straks uit te keren subsidies.

Straks, vanaf het nieuwe seizoen 96/97, betaalt u allemaal de **kostprijs** voor de huur van de sportaccommodaties. Dat is een hele hoop meer dan wat u nu betaalt. Maar wat het stadsdeel ook heeft besloten, en dat is voor de amateursport van niet te onderschatten waarde, is dat alle meeropbrengsten uit die kostendeekkende huur via subsidies weer worden terugbetaald aan de huurders.

De **verdeelsleutel** daarvoor, dus eigenlijk het hele nieuwe subsidiemodel, moet nog worden uitgevonden.

U moet twee dingen goed beseffen.

Ten eerste dat het stadsdeel daarmee niet bezuinigt op sport.

Met de koersveranderingen zullen er ongetwijfeld clubs zijn die er op achteruit gaan. Maar er zullen evengoed verenigingen zijn die er op vooruitgaan.

De kansen op winst of verlies zijn voor een deel aan u. Dat is het tweede punt.

U kunt vanaf vanavond al **meedenken** over wat het stadsdeel nu precies in uw club moet waarderen.

U heeft een belangrijke invloed op de invulling van het nieuwe subsidiesysteem. Daarnaast kunt u met uw vereniging werken aan de hoogte van het uit te keren subsidiebedrag wanneer de criteria eenmaal bekend zijn.

Het **voordeel** voor het stadsdeel is dat het budgetmodel de mogelijkheid biedt om af te rekenen op geleverde prestaties van verenigingen en daar ook het sportbeleid op kan afstemmen.

Dit betekent in de praktijk dat er geen scheiding meer bestaat tussen voorwaardenscheppend beleid en stimuleringsbeleid voor de sport. Die twee vallen straks samen, wanneer het stadsdeel de verenigingen ook daadwerkelijk ondersteund bij het verwezenlijken van haar taken.

Voor verenigingen is het voordeel van het budgetmodel dat het eigen is aan waar de sport altijd goed in is geweest: eigen verantwoordelijkheid, zelfstandigheid en het gezamenlijk streven naar prestaties.

Om deze voordelen te benutten is het van groot belang dat stadsdeel en verenigingen elkaar weten te vinden in een goede verdeling van de budgetten.

Op welke manier de verdeling van de budgetten voor de verenigingen eruit komt te zien is nu niet te zeggen.

Dat is afhankelijk van de wijze van beoordeling van verenigingsprestaties en daarmee samenhangende kosten. Ik zei al aan het begin dat die **prestaties** niet gezien moeten worden in de orde van grootte van Ajax.

Topsportprestaties worden per definitie alleen door het topje geleverd.

Voordat die topprestaties geleverd worden, zijn het juist die talloze verenigingen en andere sportgroepen die daar de eerste aanzetten toe hebben gegeven, of het daarbij nu in eerste instantie gaat om de jeugdsport, de recreatiesport, de conditiebevordering, de moeilijk bereikbare doelgroepen of het vrijwilligerswerk, het heeft allemaal zijn waarde.

Alles wat er in clubverband voor nodig is en blijft, zou beloond moeten worden. En laat dat de opgave zijn, zonder een nodeloos ingewikkeld systeem te ontwikkelen.

Dat het stadsdeel en de sportverenigingen daarvoor niet opnieuw het wiel hoeven uit te vinden, blijkt wel uit de volgende presentatie uit de **gemeente Nieuwegein**. Daar is al de nodige ervaring opgedaan met een dergelijk systeem.

Amsterdam, 1 juni 1995

Van Dijk, Van Soomeren en Partners

Eric Lagendijk

V KOSTEN/BATEN-ANALYSE SPORTACCOMMODATIES AMSTERDAM
NOORD: GEGEVENSVERZAMELING (17-7-1995)

Kosten/baten-analyse sportaccommodaties Amsterdam Noord: gegevensverzameling

1 Doel van een kosten/baten-analyse (KBA)

Het primaire doel van de KBA is het verkrijgen van helder inzicht in de financiële stand van zaken met betrekking tot het gemeentelijke beheer en de exploitatie van sportaccommodaties. Zeker wanneer de tariefsystematiek verandert en daarbij zoveel mogelijk budgettaire neutraliteit wordt nagestreefd, is een gedegen KBA noodzakelijk. In het Plan van aanpak 'Budgetsubsidies Noord' worden als eindprodukten van de KBA genoemd:

- indirecte subsidies en dekkingspercentages per accommodatiesoort
- indirecte subsidies per vereniging/gebruikersgroep.

Omdat in het budgetmodel indirecte subsidies worden omgezet in directe subsidies, ligt het accent op het vaststellen van de indirecte subsidies per standaard-accommodatie-eenheid (bijv. sporthal, voetbalveld, handbalveld etc.). Bij een systeemverandering moet in de KBA steeds worden uitgegaan van de verhuurbare objecten, niet van de huurders. Deze laatste komen later bij de uitwerking van het budgetmodel meer centraal te staan.

In deze notitie wordt achtereenvolgens ingegaan op:

- de eindprodukten van de KBA (par. 2)
- de berekeningsmethodiek (par.3)
- een huidig overzicht van relevante verzamelde en nog ontbrekende gegevens (par. 4)
- voorliggende vragen (par. 5)
- verdere planning KBA (par. 6).

2 Resultaten KBA: eindprodukten

De belangrijkste uitkomst van de KBA is de *totale omvang van indirecte subsidies van stadsdeel Noord aan alle sporthuurders gezamenlijk* (1). Dit bedrag moet immers zichtbaar herverdeeld worden door middel van directe subsidies.

Omdat vanaf (september) 1996 de kostprijs van het reële (en dus niet per definitie 'optimale') sportgebruik van de accommodaties in rekening wordt gebracht, moet ook *de kostprijs van elke accommodatiesoort per standaard-eenheid* (2) worden berekend. Voor de sportvelden worden seizoentarieven berekend. Voor de overige accommodatiesoorten gelden kostendeckende uurtarieven.

Daarnaast moet worden bepaald hoeveel *de indirecte subsidies per accommodatiesoort* (3) bedragen. Ook dit wordt uitgesplitst naar standaard-eenheden, gebaseerd op reëel gebruik.

De bovengenoemde eerste, tweede en derde uitkomst vormen de financiële basis waarop het budgetsysteem gebouwd kan worden.

In tegenstelling tot het bovengenoemde plan van aanpak stellen wij voor om in het kader van de KBA niet te berekenen hoeveel de indirecte subsidies per vereniging/huurder bedragen. Dat is een praktische keuze: het levert namelijk geen nood-

zakelijke informatie voor deze KBA op, terwijl het uitermate arbeidsintensief is.¹ Alle uitkomsten van berekeningen hebben uitsluitend betrekking op het sportgebruik van de accommodaties.

3 Berekeningsmethodiek

De accommodatiesoorten zijn:

- sportvelden: uitgesplitst naar
 - . voetbal
 - . hockey
 - . honk/softbal
 - . handbal
 - . korfbal
- atletiekbaan
- wielersbaan
- tennisbanen (???)²
- jeu de boulesaccommodatie
- golfcourse
- sporthallen³
- zwembad
- overige openluchtaccommodaties.

De jaarrekeningen 1994 moeten aan de inkomstenkant worden gezuiverd van alle inkomsten uit onderwijs, energie, reclame, schadevergoedingen en doorberekeningen (zodat alleen de tariefinkomsten van sportgebruik overblijven). Dit dient voor elke accommodatiesoort uitgerekend te worden, en bij sportvelden per tak van sport. Dit laatste geldt ook voor het uitzuiveren van versturende factoren aan de uitgavenkant van het stadsdeel. Hier vormt het onderwijs het grootste probleem. De uitgaven ten behoeve van het gebruik van sportaccommodaties door het onderwijs kunnen alleen naar rato van het urengebruik (sport/onderwijs) worden uitgezuiverd. Hiervoor worden verhuurroosters gebruikt. Bij sportvelden doet zich het probleem voor dat hierdoor het urengebruik van sport (en onderwijs) moet worden bepaald. Wij pleiten ervoor dit bij grove benadering te doen. Bijvoorbeeld door per normteam per tak van sport een jaarlijks aantal sporturen te verbinden en dat algemeen geldig te verklaren.

Een aanname bij deze 'uitzuiveringstechniek' is dat het peiljaar maatgevend is voor de verdeling van kosten en inkomsten in de toekomst. Dit betekent concreet dat de verdeling tussen sport- en onderwijsgebruik als constant wordt beschouwd. Derhalve past de opmerking dat bij het vervaardigen van een KBA als basis voor tariefveranderingen geanticipeerd moet worden op toekomstige ontwikkelingen in het gebruik en de exploitatie van de accommodaties. Hierbij valt te denken aan:

- onderwijsontwikkelingen
- de omvang van het accommodatiebestand
- de kosten van onderhoud en beheer (de omvang van het gemeentelijk personeel)
- privatisering van overheidstaken en/of eigendommen.

1 Tezijntijd kunnen deze bedragen desgewenst worden berekend door de accommodatiehuurper vereniging te koppelen aan de standaardbedragen per accommodatiesoort. Ze hebben alleen waarde als vergelijk per vereniging tussen de oude en nieuwe huursituatie.

2 Heeft Noord (nog) tennisparke in gemeentelijk bezit of beheer? Zo nodig onderverdeeld in banen bij veldsportclubs en tennisparke.

3 Gymlokale worden niet meegenomen omdat hiervoor een regeling geldt met de centrale stad.

Kapitaallasten worden niet in KBA betrokken.

Eventuele energiekosten (bij sportvelden) en alle uitgaven die betrekking hebben op eerdergenoemde te elimineren inkomsten moeten ook uit de uitgavenkant van het stadsdeel worden gehaald. Dat is niet zo moeilijk mits duidelijk uit de rekening-overzichten blijkt bij welke accommodatiesoorten de kosten behoren.

Van belang is om alle gegevens te baseren op één peiljaar: 1994.

Ook moet het aantal accommodatie-eenheden per accommodatiesoort worden vastgesteld.

Belangrijkste informatiebronnen zijn dus:

- de jaarrekeningcijfers van het stadsdeel over 1994, gespecificeerd c.q. uitgewerkt per accommodatiesoort
- verhuurroosters van alle accommodatiesoorten (onderwijs en sport: in vergelijkbare tijdseenheden).

Van het grootste belang is dus dat de financiële gegevens:

- alleen over het sportgebruik gaan
- alleen betrekking hebben op de sportbeoefening/sportaccommodaties (en niet op opstallen, toegangspaden, activiteiten, toegevoegde ('luze') voorzieningen e.d.)
- herleidbaar zijn naar accommodatiesoorten c.q. buitensportaccommodaties (diverse velden naar tak van sport).

Het gaat dus steeds om accommodatiesoorten en niet om territoriaal van elkaar gescheiden accommodaties (bijvoorbeeld sportparken). Gegevens daarover zijn pas bruikbaar wanneer ze allemaal worden omgerekend naar accommodatiesoorten. Dat bevelen wij omwille van efficiency niet aan. Net zo min als het omrekenen van de Heidemij-gegevens over veldsporten uit 1990. Enerzijds zijn ze enigszins gedateerd, anderszins wordt een voor dit doel afwijkende systematiek gehanteerd. Bij de veldsporten gaat het om eenheden, ongeacht de wijze van gebruik (wedstrijd/training) en de kwaliteit van de afzonderlijke eenheden (kunstgras, verlichting, tribunes etc.). Alle verlichting is inmiddels overgedragen aan de huurders. Dat geldt ook voor kleedlokalen en clubhuizen.

Het verdient de voorkeur dat accommodaties en/of activiteiten die daarbinnen plaatsvinden en waarvan verwacht mag worden dat ze kostendekkend of winstgevend te exploiteren zijn, niet in de KBA meegenomen worden. Dit geldt ook voor activiteiten waarvan de huurinning gebonden is aan andere regels, zoals bij het publiekzwemmen en het lezwemmen. Ook hierbij geldt dat tarieven niet uit de pas kunnen lopen met tarieven die in omliggende gemeenten/stadsdelen worden gehanteerd. Budgetsubsidies lenen zich niet voor individueel en ongebonden accommodatiegebruik.

Een laatste opmerking betreft sportactiviteiten die door of onder auspiciën van het stadsdeel worden gegeven in sportaccommodaties. Dit betreft voor zover wij kunnen inschatten sportstimuleringsactiviteiten en doelgroepactiviteiten in het zwembad en de sporthal(len). Het moge duidelijk zijn dat het weinig zinvol is om jezelf budgetten toe te rekenen op een wijze die bedoeld is voor particuliere huurders. Het zou dan gaan om een vestzak/broekzak constructie. Deze uren met bijbehorende kosten en inkomsten moeten dan ook uit de accommodatierekeningen worden gehaald.

4 Overzicht gegevensverzameling

Onderstaande 'codelijst' geeft een overzicht van de informatievoorziening die nodig is voor het opstellen van een KBA.

	onder- wijs- gebruik (tijd)	sportge- bruik (tijd)	uitgaven stadsdeel (geld)	inkomsten stadsdeel (geld)	aantal eenhe- den
voetbalvel- den	+? (HRS/- RLLO)	222,25 nt	*	++ (HS)	54 ⁴ (O+O)
honk/softbal- velden	+?	8,5 nt	*	++ (HS)	2 (O+O)
handbalvel- den	+?	39,5 nt	*	++ (HS)	7 (O+O)
korfbalvel- den	+?	18,75 nt	*	++ (HS)	7 (O+O)
hockeyvelden	+?	29,5 nt	*	++ (HS)	3 (O+O)
wielerbaan	+?	-	*	++ (HS)	1
tennisbanen	+?	-	*	++ (HA)	33 ⁵
jeu-de- boulesacc.	NVT	-	*	-	2 (O+O)
golfcourse	+?	-	*	++ (HS)	1
atletiekbaan	++ (RLLO)	-	*	++ (HS)	1 (O+O)
zwembad (overdekt)	NVT	-	++ (A4)	+? (A4)	1
sporthallen ⁶	+? (HRS)	+? (HR)	++ (O+O)	++ (HA)	3
overige openlucht- acc.	-	-	-	-	* ⁷ (O+O)

4 exc. 3 verlichte oefenhoeken.

5 excl. 7 oefenmuren.

6 dit zijn: De Weeren, Elzenhagen en De Albatros.

7 een basketbalveld, een verlicht zandveld en een golfbaan op een sportpark: tenzij deze accommodaties tegen vergoeding verhuurd worden door het stadsdeel, moeten de bijbehorende kosten worden uitgezuiverd.

Verklaring van de codes:

- ++ = informatie 1995 is er
- +! = informatie moet omgerekend worden
- +? = informatie is onduidelijk
- = informatie ontbreekt
- nt = normteams
- * = gegevens zitten in de jaarrekening die geen uitsplitsing geeft naar type buitensport/accommodatiesoort.

HS = huurspecificatie 94-95

O+O = exploitatie-onderzoeksrapporten van O+O (1994)

HA = huuropbrengsten accommodaties

HR = hallenrooster

HRS = hallenhuuroosters sportgebruik

RLLO = rooster lessen lich.opv.

NVT = niet van toepassing

A4 = financieel overzicht zwembad naar gebruikersgroepen

5 Voorliggende vragen

Uit het overzicht kan geconcludeerd worden dat alle inkomsten uit onderwijsgebruik bekend zijn (uit: HA). Er resteren veel vragen:

- Bij de sporthallen is het de vraag of (en in welke mate) er ook niet-sportgebruik is.
- Er ontbreekt een verhuurooster van de Albatros: is dat er wel?
- De geschreven verhuuroosters aan scholen zijn o.i. onvolledig. De inkomsten die hier volgens de rekeningen tegenover staan doen een frekwenter schoolgebruik vermoeden. Ze wijken ook af van de getypte roosters. Verder komen enkele huurders ons vreemd voor, evenals enkele onnauwkeurige aanduidingen.
- Bij het A4-overzicht van het zwembad rijst de vraag of het hier uitsluitend om inkomsten uit (verenigings)tarieven gaat.

Andere vragen zijn:

- Zijn er accommodaties die niet gebruikt/verhuurd worden maar wel in de jaarrekening zijn opgenomen?
- Zijn er 'halve trainingsvelden' (i.v.m. halve prijzen)?
- Moet tennis er niet uit? (gezien de marktpositie en hoge huuropbrengsten)
- Wat is 'huur BA' (sporthal De Weeren) in HA post 95745? (Bijzondere Activiteiten van het stadsdeel?)
- Hoe omvangrijk is het niet-sportgebruik in de sporthallen (immers: dit moet ook uitgezuiverd worden naar rato van urengebruik)?
- Worden de sporthallen ook wel 'half' verhuurd? Zo ja hoe vaak?
- Een belangrijk punt is het onderwijsgebruik. Vragen hierover zijn:
 - . Op welke tak-van-sport-velden vindt het onderwijsgebruik plaats?
 - . Op hoeveel velden vindt schoolsport per keer (per uur) plaats? (zie RLLO)
- Wat zijn reële schattingen voor aantallen uren sportgebruik per normteam per jaar per tak van (buiten)sport?
- Worden er op velden ook zomer- en winterseizoenen in één jaar gespeeld?
- Zijn er in de nabije toekomst ontwikkelingen te verwachten (privatisering, bezuinigingen op beheer, herverdeling sportvelden, onderwijs) die van invloed zijn op de sportbegroting?

6 Planning KBA

Eerst moet de ontbrekende informatie worden opgespoord. Ook zullen bovenstaande vragen beantwoord moeten worden. Vervolgens moeten de verzamelde gegevens worden verwerkt. Dit laatste kan in een volle week gedaan worden. Rekening houdende met vakantie stellen wij voor dat stadsdeel Noord probeert de ontbrekende informatie te verzamelen. Vervolgens komen wij eind augustus bij elkaar en bekijken of de informatie compleet is. Als dat het geval is, kan DSP in september de KBA afronden. In diezelfde periode kunnen de eerste bijeenkomsten van de werkgroep en klankbordgroep worden gehouden (kennismaking, bespreken voortraject, vervolgactiviteiten, jaarplanning).

17 juli 1995

Van Dijk, Van Soomeren en Partners

Eric Lagendijk

VI KOSTEN/BATENANALYSE SPORTACCOMMODATIES IN
AMSTERDAM NOORD (1-12-1995)

Kosten/baten-analyse
sportaccommodaties in
Amsterdam Noord

Amsterdam, december 1995
Van Dijk, Van Someren en Partners
Eric Lagendijk

1 Doel van een kosten/baten-analyse (KBA)

Het primaire doel van de KBA is het verkrijgen van helder inzicht in de financiële stand van zaken met betrekking tot het gemeentelijke beheer en de exploitatie van sportaccommodaties. Zeker wanneer de tariefsystematiek verandert en daarbij zoveel mogelijk budgettaire neutraliteit wordt nagestreefd, is een gedegen KBA noodzakelijk. In het Plan van aanpak 'Budgetsubsidies Noord' worden als eindproducten van de KBA genoemd:

- indirecte subsidies en dekkingspercentages per accommodatiesoort
- indirecte subsidies per vereniging/gebruikersgroep.

Omdat in het budgetmodel indirecte subsidies worden omgezet in directe subsidies, ligt het accent op het vaststellen van de indirecte subsidies per standaard-accommodatie-eenheid (bijv. sporthal, voetbalveld, handbalveld etc.). Bij een systeemverandering moet in de KBA steeds worden uitgegaan van de verhuurbare objecten, niet van de huurders. Deze laatsten komen later bij de uitwerking van het budgetmodel meer centraal te staan.

De belangrijkste uitkomst van de KBA is de *totale omvang van indirecte subsidies van stadsdeel Noord aan alle sporthuurders gezamenlijk* (1). Dit bedrag moet immers zichtbaar herverdeeld worden door middel van directe subsidies.

Omdat vanaf (september) 1996 de kostprijs van het reële (en dus niet per definitie 'optimale') sportgebruik van de accommodaties in rekening wordt gebracht, moet ook *de kostprijs van elke accommodatiesoort per standaard-eenheid* (2) worden berekend. Voor de sportvelden worden seizoentarieven berekend. Voor de overige accommodatiesoorten gelden kostendeckende uurtarieven.

Daarnaast moet worden bepaald hoeveel *de indirecte subsidies per accommodatiesoort* (3) bedragen. Ook dit wordt uitgesplitst naar standaard-eenheden, gebaseerd op reëel gebruik.

De bovengenoemde eerste, tweede en derde uitkomst vormen de financiële basis waarop het budgetsysteem gebouwd kan worden. Alle uitkomsten van berekeningen hebben uitsluitend betrekking op het sportgebruik van de accommodaties.

In de derde paragraaf worden de uitkomsten van de KBA, onderverdeeld naar accommodatiesoort, vermeld. In de volgende paragraaf wordt eerst stil gestaan bij de berekeningsmethodiek.

2 Berekeningsmethodiek

De accommodatiesoorten zijn:

- sportvelden: uitgesplitst naar
 - . voetbal
 - . hockey
 - . honk/softbal
 - . handbal
 - . korfbal
- atletiekbaan
- wielersbaan
- golfcourse
- sporthallen¹
- het Floraparkbad

¹ Gymlokalen worden niet meegenomen omdat hiervoor een regeling geldt met de centrale stad.

De jaarrekeningen 1994 moeten aan de inkomstenkant worden gezuiverd van alle inkomsten uit onderwijs, energie, reclame, schadevergoedingen en doorberekeningen (zodat alleen de tariefinkomsten van sportgebruik overblijven).

Dit dient voor elke accommodatiesoort uitgerekend te worden, en bij sportvelden per tak van sport. Dit laatste geldt ook voor het uitzuiveren van versturende factoren aan de uitgavenkant van het stadsdeel. De uitgaven ten behoeve van het gebruik van sportaccommodaties door het onderwijs zijn naar rato van het urengebruik (sport/onderwijs) uitgezuiverd. Bij sportvelden is gekozen voor het uitzuiveren van het onderwijsgebruik door uit te gaan van de financiële gegevens en de veronderstelling dat de LONDO-vergoedingen kostendekkend zijn. Hiervoor zijn tevens de verhuurroosters onderwijs en sport gebruikt.

Een aanname bij deze 'uitzuiveringstechniek' is dat het peiljaar (1994/1995) maatgevend is voor de verdeling van kosten en inkomsten in de toekomst. Dit betekent concreet dat de verdeling tussen sport- en onderwijsgebruik als constant wordt beschouwd. Een kanttekening is dat het onderwijsgebruik van sportaccommodaties inmiddels vrij beperkt is. Een punt van aandacht bij een KBA als basis voor tariefveranderingen is dat, waar mogelijk, geanticipeerd moet worden op toekomstige ontwikkelingen in het gebruik en de exploitatie van de accommodaties. Hierbij valt te denken aan:

- onderwijsontwikkelingen
- de omvang van het accommodatiebestand
- de kosten van onderhoud en beheer (de omvang van het gemeentelijk personeel)
- privatisering van overheidstaken en/of eigendommen.

Kapitaallasten worden niet in KBA betrokken. Eventuele energiekosten (bij sportvelden) en alle uitgaven die betrekking hebben op eerdergenoemde te elimineren inkomsten moeten ook uit de uitgavenkant van het stadsdeel worden gehaald. Ook moet het aantal accommodatie-eenheden per accommodatiesoort worden vastgesteld.

Belangrijkste informatiebronnen zijn:

- de jaarrekeningcijfers van het stadsdeel over 1994, gespecificeerd c.q. uitgewerkt per accommodatiesoort
- verhuurroosters van alle accommodatiesoorten (onderwijs en sport: in vergelijkbare tijdseenheden).

Van het grootste belang is dus dat de financiële gegevens:

- alleen over het sportgebruik gaan.
- alleen betrekking hebben op de sportbeoefening/sportaccommodaties (en niet op opstallen, activiteiten, toegevoegde ('luze') voorzieningen e.d.; de sportgebonden parkfuncties bij sportvelden zijn apart weergegeven.
- herleidbaar zijn naar accommodatiesoorten c.q. buitensportaccommodaties (diverse velden naar tak van sport).

Het gaat dus steeds om accommodatiesoorten en niet om territoriaal van elkaar gescheiden accommodaties (bijvoorbeeld sportparken). Gegevens daarover zijn pas bruikbaar wanneer ze allemaal worden omgerekend naar accommodatiesoorten. Dat bevelen wij omwille van efficiency niet aan. Bij de veldsporten gaat het om eenheden, ongeacht de wijze van gebruik (wedstrijd/training) en de kwaliteit van de afzonderlijke eenheden (kunstgras, verlichting, tribunes etc.). Alle verlichting is inmiddels overgedragen aan de huurders. Dat geldt ook voor kleedlokalen en clubhuizen.

Het verdient de voorkeur dat accommodaties en/of activiteiten die daarbinnen plaatsvinden en waarvan verwacht mag worden dat ze kostendekkend of winst-

gevend te exploiteren zijn, niet in de KBA meegenomen worden. Dit geldt ook voor activiteiten waarvan de huurinning gebonden is aan andere regels, zoals bij het publiekzwemmen en het leswemmen². Ook hierbij geldt dat tarieven niet uit de pas kunnen lopen met tarieven die in omliggende gemeenten/stadsdelen worden gehanteerd. Budgetsubsidies lenen zich niet voor individueel en ongebonden accommodatiegebruik.

Een laatste opmerking betreft sportactiviteiten die door of onder auspiciën van het stadsdeel worden gegeven in sportaccommodaties. Dit betreft sportstimuleringsactiviteiten en doelgroepactiviteiten in het zwembad en de sporthal(len). Het moge duidelijk zijn dat het weinig zinvol is om jezelf budgetten toe te rekenen op een wijze die bedoeld is voor particuliere huurders. Het zou dan gaan om een vestzak/broekzak constructie. Deze uren met bijbehorende kosten en inkomsten moeten dan ook uit de accommodatierekeningen worden gehaald.

3 Uitkomsten KBA

Afkortingen:

K	=	kosten exclusief kapitaallasten
-/G	=	correctie gas/water/electra
-/O	=	correctie onderwijsgebruik
U	=	uitgaven voor sportgebruik
I	=	inkomsten uit sportgebruik
S	=	indirecte subsidie
P	=	sportgebonden kosten parkfunctie
D%	=	dekkingspercentage
n	=	aantal
nt	=	normteam(s)

3.1 Buitensportaccommodaties

Bronnen: bewerking financiële gegevens van het stadsdeel per accommodatiesoort, O+O-rapport sportparken, scholenrooster, verhuurooster en tarieven sportverenigingen.

Bij de buitensportaccommodaties is uitgegaan van financiële basisgegevens van het stadsdeel per tak van veldsport. Deze gegevens hebben betrekking op de kosten van het stadsdeel exclusief kapitaallasten. Een verdere 'uitzuivering' van kosten die betrekking hebben op onderwijs en gas, water en electra heeft vervolgens plaatsgevonden. Het onderwijsgebruik levert het stadsdeel f 97.650,- op voor de velden (voetbal, honkbal, handbal, korfbal) en f 1.093,- voor de atletiekbaan. Toerekening op basis van feitelijk accommodatiegebruik geeft de volgende onderverdeling:

² Hiernaar zal nog specifiek worden gekeken. Ook deze tarieven dienen geharmoniseerd te worden, maar niet in relatie tot het budgetstelsel. Beter is het om de tarieven af te stemmen op de zwemmarkt. Ook kan bezien worden of de stadspas hierbij een rol kan spelen.

- voetbal: f 75.500,-
- honkbal: f 7.150,-³
- korfbal: f 7.000,-
- handbal: f 8.000,-

Deze inkomsten zijn aan de uitgavenkant van het stadsdeel uitgezuiverd, met de zelfde omvang en ook weer naar veldsoort.

Er is ook een correctie voor nutsvoorzieningen doorgevoerd. De inkomsten hiervan zijn gelijk aan de uitgaven en bedragen in totaliteit voor de sportparken f 301.711,-. Net als bij het onderwijsgebruik zijn deze per veldsoort uitgezuiverd op basis van de omvang en het gebruik van het accommodatiebestand. Dit is als volgt gedaan:

- voetbal: 74% = f 223.266,-
- honkbal: 2% = f 6.034,-
- korfbal: 8% = f 24.137,-
- handbal: 4% = f 12.068,-
- hockey : 4% = f 12.068,-
- golf : 2% = f 6.043,-
- atl.bn.: 4% = f 12.068,-
- wielbn.: 2% = f 6.034,-

Bovenstaande correcties zijn expliciet weergegeven in onderstaande berekeningen per veldsoort. Op deze manier hebben de uiteindelijke cijfers uitsluitend betrekking op het sportgebruik, op de feitelijke kosten van het stadsdeel en de feitelijke huur-tarieven, inclusief inkomsten uit reclame.

Totaal buitensportaccommodaties

K	=	f 1.664.180,-
P	=	f 348.450,-
-/G	=	f 301.711,-
-/O	=	f 98.744,-

U	=	f 1.612.175,-
I	=	f 354.410,-

S	=	f 1.257.765,- (D% = 22%)
---	---	--------------------------

3 honk- en softbal: wordt vermeld als honkbal.

Atletiekbaan

K = f 58.810,-
P = f 14.330,-
-/G = f 12.068,-
-/O = f 1.093,-

U = f 59.979,-
I = f 26.140,-

S = f 33.839,- (D% = 44%)

Wielersbaan

K = f 35.500,-
P = nihil
-/G = f 6.043,-

U = f 29.457,-
I = f 8.585,-

S = f 20.872,- (D% = 29%)

Voetbal

K = f 1.294.960,-
P = f 289.490,-
-/G = f 223.266,-
-/O = f 75.500,-

U = f 1.285.684,-
I = f 225.896,-

S = f 1.059.788,- (D% = 18%)

per voetbalveld (n=55 (inclusief trainingsvelden) en 222,25 nt):

U = f 23.376,-
I = f 4.107,-

S = f 19.269,-

Golf

K = f 87.280,-
P = f 3.630,-
-/G = f 6.034,-

U = f 84.876,-
I = f 35.984,-

S = f 48.892,- (D% = 42%)

Hockey

K = f 49.300,-
P = f 10.140,-
-/G = f 12.068,-

U = f 47.372,-
I = f 11.440,-

S = f 35.932,-

per hockeyveld (n=3 en 29,5 nt):

U = f 15.791,-
I = f 3.813,-

S = f 11.978,-

Korfbal

K = f 60.970,-
P = f 14.080,-
-/G = f 24.137,-
-/O = f 7.000,-

U = f 43.913,-
I = f 17.530,-

S = f 26.383,- (D% = 40%)

per korfbalveld (n=7 en 18,75 nt):

U = f 6.273,-

I = f 2.504,-

S = f 3.769,-

bij kleinere veldafmetingen (twee vakken volgens de herziene regels) geldt (n = 11):

U = f 3.992,-

I = f 1.594,-

S = f 2.398,-

Honk- en softbal

K = f 36.940,-

P = f 7.230,-

-/G = f 6.034,-

-/O = f 7.150,-

U = f 30.986,-

I = f 13.740,-

S = f 17.246,- (D = 44%)

per honk-/softbalveld (n=2 en 8,5 nt):

U = f 15.493,-

I = f 6.870,-

S = f 8.623,-

Handbal

K = f 40.420,-

P = f 9.550,-

-/G = f 12.068,-

-/O = f 8.000,-

U = f 29.902,-

I = f 15.095,-

S = f 14.807,- (D% = 50%)

per handbalveld (n=9 en 39,5 nt):

U = f 3.322,-

I = f 2.156,-

S = f 1.166,-

3.2 Sporthallen

In Amsterdam Noord zijn twee 'gemeentelijke' sporthallen, namelijk De Weeren en Elzenhagen. Bronnen voor de berekening zijn de huurrooster en huurnota's en de rekeningcijfers over 1994 van het stadsdeel. Behalve gebruik door sportverenigingen en particuliere sportgroepen (buurtclubjes, sportinstructeurs, bedrijfsportdagen), worden de hallen ook gehuurd door het onderwijs en het stadsdeel (sportstimulering) zelf. Net zoals voor de velden zijn de financiële gegevens omgerekend naar sportgebruik, dus exclusief gebruik door scholen en sportstimulering van het stadsdeel. Dit is gebeurd naar rato van het feitelijke urengebruik, dat een volgend beeld te zien geeft (NB: steeds wordt eerst het aantal uren van De Weeren vermeld):

- sportgebruik:	1250 + 1546	= 2.796 uur
■ schoolgebruik:	80 + 188	= 268 uur
■ stadsdeelgeb.:	268 + 14	= 282 uur

- totaal gebruik:		3.346 uur

Het aandeel van het sportgebruik in de uitgaven van het stadsdeel bedraagt dan: $2.796/3.346 = 83,6 \%$. In totaal zijn de kosten van de sporthallen inclusief kapitaallasten en exclusief doorberekeningen (die wegvallen tegen de inkomsten, bijvoorbeeld uit schade, extra energie e.d.) f 755.155,-. De kapitaallasten van f 335.256,- gaan daarvan af. Het sportaandeel van de uitgaven is dan: $(f 755.155,- \text{ minus } f 335.256,-) \times 83,6 \% = f 351.028,-$

U	=	f 351.028,-
I	=	f 130.536,-

S = f 220.492,- (D% = 37%)

U per uur sportgebruik: f 125,55

S per uur sportgebruik: f 78,86

3.3 Floraparkbad

Het stadsdeel heeft specifieke cijfers ter beschikking gesteld die het financiële aandeel in inkomsten en uitgaven weergeven van de verschillende gebruikersgroepen, te weten het schoolgebruik, het recreatief zwemmen, het instructie- (diploma)-zwemmen en het badgebruik door sportverenigingen. Voor dit overzicht is een zelfde systematiek gehanteerd als in deze kosten/baten-analyse, dus exclusief kapitaallasten en met inachtneming van de personeelsbezetting die per soort gebruik kan verschillen. De volgende gegevens hebben dus uitsluitend betrekking op verenigingsgebruik van de baden:

binnenbad:

U	=	f 307.900,-
I	=	f 235.000,-

S = f 72.900,- (D% = 76%)

luchtdraaghal:

U = f 294.300,-

I = f 45.000,-

S = f 249.300,- (D = 15%)

totaal Floraparkbad:

U = 602.200,-

I = 280.000,-

S = 322.200,- (D = 46%)

Uurgebruik per jaar:

groot bad: 19 uur x 46 weken = 874 uur

instructiebad: 14 uur x 46 weken = 644 uur

springkuil: 23,5 x 48 weken = 1081 uur

luchtdraaghal: 22,5 x 33 weken = 743 uur

Toegerekende kosten per uur (rekening houdend met max. bezetting per uur):

groot bad (max. 80 personen):

U = f 288,70

I = f 127,25

S = f 161,45

instructiebad (max. 30 personen):

U = f 108,30

I = f 47,75

S = f 60,55

springkuil (max. 20 personen):

U = f 79,50

I = f 35,00

S = f 44,50

luchtdraaghal (max. 60 personen):

U = f 223,00

I = f 47,75

S = f 175,25

Tenslotte wijs ik op het tarievenbeleid voor het recreatief en lezwemmen. Dit verdient separaat aandacht binnen de werkgroep. Separaat omdat deze tarieven zich nu eenmaal niet lenen voor het budgetmodel en derhalve niet in die zin in de harmonisering worden meegenomen. Dit laat onverlet dat er goed naar gekeken moet worden of:

- de lijst niet vereenvoudigd kan worden;
- de stadspas niet toepasbaar is op zwembadgebruik;
- de tarieven goed (marktconform) in de pas lopen met baden in de stedelijke omgeving.

3.4 Totaal sportaccommodaties

buitensport

U = f 1.612.175,-

I = f 354.410,-

S = f 1.257.765,- (D% = 22%)

sporthallen

U = f 351.028,-

I = f 130.536,-

S = f 220.492,- (D% = 37%)

floraparkbad

U = 602.200,-

I = 280.000,-

S = 322.200,- (D = 46%)

totaal

U = f 2.565.403,-

I = f 764.946,-

S = f 1.800.457,- (D = 30%)

Dit laatste bedrag (f 1.800.457,-) is een belangrijk gegeven. Dit is de totale indirecte subsidie die het stadsdeel verleent aan de particuliere sportwereld voor het accommodatiegebruik. Waar het bij het budgetmodel om gaat is dat de huurders de kostprijs exclusief kapitaallasten gaan betalen. Deze bedragen staan in bovenstaande rijtjes cijfers en worden steeds aangemerkt met de letter U. De kunst is straks om het indirecte subsidiebedrag van in totaal f 1.800.457,- direct te maken door fondsvorming. Dit fonds wordt dan verdeeld aan de hand van de subsidiecriteria. De basis ligt er, nu de rest ...

VII UITWERKING SUBSIDIECRITERIA VAN HET BUDGETMODEL
(7-12-1995)

Uitwerking subsidiecriteria van het budgetmodel

1 Wat vooraf ging aan deze notitie

Aanleiding tot herziening van de tarieven

De huidige tarievenregeling voor de huur van sportaccommodaties in Amsterdam Noord vindt haar uiteenlopende motiveringen in een dermate grijs verleden dat er maar weinigen zullen zijn die deze nog kunnen achterhalen. Het stadsdeel heeft zich al enkele jaren geleden voorgenomen om het tariefsysteem te wijzigen omdat een goed inzicht in de verhouding tussen accommodatiekosten enerzijds en huurtarief anderzijds ontbreekt. Sterker nog: een echte verhouding is er niet, want er is nooit een duidelijk verband gelegd tussen accommodatiekosten en huurtarieven. Om deze reden heeft het stadsdeel besloten de tarievenregeling te herzien. Met een duur woord: de tarieven moesten worden 'geharmoniseerd'.

Tarievenharmonisatie moet een eenduidige grondslag leggen, en wel zodanig dat zowel het stadsdeel als de huurders er mee uit de voeten kunnen: financieel, organisatorisch, op de korte termijn en over langere termijn.

Hier zijn enkele algemene voorwaarden aan verbonden:

- de sport moet zo 'laagdrempelig' als mogelijk blijven;
- de harmonisering moet voor het stadsdeel en dus ook voor de sport in zijn totaliteit budgettair neutraal zijn;
- het nieuwe systeem moet zodanig gedifferentieerd zijn dat zelfwerkzaamheid van verenigingen erdoor wordt beloond, en dat van het nieuwe systeem een prikkel uitgaat die de verenigingen ertoe aanmoedigt de maatschappelijke waarden van sport goed tot uiting brengen.

Wat betekent harmoniseren?

Harmoniseren heeft als effect dat de ene huurder per saldo meer moet gaan betalen, en de andere minder. Welk nieuw systeem ook wordt gehanteerd, er zullen altijd financiële gevolgen zijn voor de huurders, zowel positieve als negatieve. Zoals gezegd komt de harmonisering niet uit de lucht vallen. Het systeem is historisch ergens verankerd, en is niet meer van deze tijd.

De afgelopen hebben alle overheden moeten bezuinigen. Ook de sportsector werd daarbij niet ongemoeid gelaten. Desondanks zijn de sportvoorzieningen in Amsterdam Noord grotendeels in stand gehouden, en wel zodanig dat de sport er goed mee uit de voeten kan. Maar de discussie over de kerntaken van de overheid, ook die in Noord, is zoals u weet nog niet verstomd. Zo'n kerntakendiscussie of taakdoorlichting houdt in dat gekeken wordt naar de noodzaak en het rendement van voorzieningen op de diverse overheidsterreinen. U moet zich voorstellen dat er dan gediscussieerd wordt over het belang van sport, in relatie tot en 'concurrentie' met werkgelegenheidsprojecten, onderwijsvoorzieningen, volksgezondheid en de kwaliteit van de openbare ruimte in uw stadsdeel. Wanneer er dan bezuinigd wordt, moet zorgvuldig worden afgewogen waar dat kan. En dat terwijl natuurlijk vooraf bekend is dat elke beslissing negatieve consequenties heeft. Elke belanghebbende of betrokkene, op welk terrein dan ook, zal er tegen zijn.

Welnu, tegen deze achtergrond, wordt ook naar de sportsector gekeken. In andere Nederlandse gemeenten heeft dit er soms toe geleid dat een aantal of soms zelfs alle accommodaties op een bepaalde manier zijn geprivatiseerd. In veel gemeenten zijn alle huurtarieven meer dan trendmatig verhoogd. U moet zich beseffen dat dit in Amsterdam Noord (nog?) niet het geval is. Harmoniseren van tarieven op

budgettaire neutrale basis betekent dat het de sport in totaliteit niets kost. En nogmaals: het zal wel voor elke vereniging afzonderlijk positieve of negatieve financiële gevolgen hebben.

Wat is nu al besloten en wat niet?

In het begin van 1995 heeft de stadsdeelraad besloten dat de tarieven zullen worden herzien door middel van het zogenaamde budgetmodel. Het budgetmodel zet de oude regeling letterlijk op zijn kop. Tot nu toe is het zo dat voor alle accommodaties een huurprijs (tarief) in rekening wordt gebracht die lager is dan de kostprijs, zelfs als de kapitaallasten niet worden meegerekend. Het gebruik van sportaccommodaties wordt dus, zonder dat u dat direct merkt, versluierd of indirect gesubsidieerd. Via het budgetmodel worden de oude, indirecte subsidies op het gebruik van sportaccommodaties vervangen door nieuwe, directe en dus zichtbare subsidies.

Volgens het nieuwe systeem betalen alle huurders de kostprijs voor huur, exclusief kapitaallasten van de accommodaties. Daarnaast ontvangen of verdienen zij ook geld als voldaan wordt aan nader te bepalen subsidiecriteria. Deze directe subsidies noemen wij 'budgetten' en vandaar dat wij spreken van het budgetmodel. Van dit nieuwe model zijn uitgesloten scholen, individuele, ongebonden gebruikers en commerciële huurders zodat alleen sportorganisaties en sportgroepen, voornamelijk georganiseerd in verenigingen, over blijven. Het budgetmodel is straks van toepassing op de huurders van sportvelden (voetbal, honk- en softbal, handbal, korfbal, golf en hockey), de wielervedbaan, de atletiekbaan, het Floraparkbad en de beide sporthallen.

De hoogte van het subsidie wordt bepaald aan de hand van te honoreren criteria. Deze criteria worden voorgelegd aan het stadsdeelbestuur, nog voordat er bedragen aan gekoppeld worden. Het subsidiebedrag wordt omgerekend naar een jaarlijks uit te keren budget. Voordeel van dit model is dat huurders en verhuurder over langere termijn inzicht hebben in de opbouw van de hoogte van de huur, namelijk de kostprijs. Het huidige stuurloos en 'versluierd' subsidiëren van accommodatiehuurders zal met het budgetmodel niet meer voorkomen. Bij budgettaire neutraliteit (een uitgangspunt van de herziening) gaat het stadsdeel er in totaliteit financieel niet op vooruit. *Het stadsdeel heeft dus nog niets besloten over de in het tweede deel van deze notitie genoemde criteria. Daarover kunt u dus nog uw mening geven tijdens de bijeenkomst met de klankbordgroep (NB: wat inmiddels gebeurd is).*

Het voorstel

Nadat in mei van dit jaar een voorlichtingsavond voor verenigingsbestuurders is gehouden, zijn een projectgroep en een klankbordgroep ingesteld om het budgetmodel uit te werken. De projectgroep heeft uiteindelijk de hier (in hoofdstuk 2) volgende notitie opgesteld, die aan de klankbordgroep wordt voorgelegd en waarover het stadsdeel een principebesluit moet nemen voor verdere invulling. In het voor u liggende voorstel heeft de werkgroep een aantal criteria geformuleerd met voorlopige wegingsfactoren. De aard en de onderlinge weging van de criteria geven aan welke zaken in aanmerking komen voor subsidie. *Waar het in dit stadium om gaat is of u zich kunt vinden in de systematiek. Er zijn nog geen exacte bedragen bekend waarmee de criteria direct kunnen worden omgerekend naar subsidiebedragen. In deze maand wordt de laatste hand gelegd aan een kosten/baten-analyse van de sportaccommodaties. Daarmee kan het systeem financieel nader ingevuld worden.* Dit betekent ook dat de wegingsfactoren van de criteria (de percentages genoemd in het schema van 2.4) zonodig kunnen worden aangepast wanneer de financiële uitwerking dat op onderdelen noodzakelijk maken. Dat zal gebeuren wanneer er een zekere mate van consensus is over de systematiek.

2.1 Inleiding

De projectgroep die de opdracht heeft om voorstellen te doen over de invulling van het budgetmodel in het kader van de harmonisering van sporttarieven, is vier keer bijeengekomen. Tijdens deze sessies zijn verschillende discussiestukken besproken en becommentarieerd. De leden van de projectgroep hebben zich kunnen vinden in de hoofdlijnen van de notities *Wegen naar budgetsubsidies: een contourenschets* (5 september 1995) en *Kiezen of delen?! Subsidiecriteria voor het gebruik van basisvoorzieningen* (25 oktober 1995), en het concept van de onderhavige notitie. In deze laatste twee notities wordt ingegaan op de rollen van het stadsdeel en de georganiseerde sport, en, daaraan gekoppeld, de te belonen zaken bij de huur van sportaccommodaties. Verheugend is het feit dat de projectgroepleden die de georganiseerde sport in Amsterdam Noord van dichtbij kennen, ook zelf met geschreven voorstellen over subsidiecriteria voor de dag zijn gekomen. Uit deze voorstellen en de besprekingen ervan op 31 oktober en 22 november 1995 is gebleken dat er consensus bestaat over de aard en reikwijdte van de criteria. Ook is gesteld dat, in feite voorafgaand aan het toepassen van de criteria (in casu het belonen van de huurders), door de huurders moet worden voldaan aan een aantal voorwaarden. In deze notitie zal daarom eerst, in paragraaf 2.2, worden ingaan op deze voorwaarden. Daarna komt in paragraaf 2.3 aan de orde welke criteria het budgetmodel vorm en inhoud moeten geven. Hierbij wordt zowel uitgegaan van de voorstellen van de projectgroepleden als van de bespreking die op basis van deze voorstellen is gehouden. In paragraaf 2.4 volgt een aanzet tot een nader uit te werken waardering of onderlinge weging van de criteria.

2.2 Voorwaarden

In de eerdergenoemde 'contourenschets' is al ingegaan op het nut van, wat je zou kunnen noemen, aan sport gerelateerde ethische of maatschappelijk verantwoorde subsidievoorwaarden. Dat zijn voorwaarden die bepalen of een huurder wel of niet in aanmerking komt voor subsidie van het stadsdeel. Kort gezegd komt het nut van het *toepassen* van dergelijke voorwaarden er op neer dat je daarmee het aantal criteria beperkt kan houden en bovendien dat huurders en verhuurder zich aan een aantal regels houden. Met dit laatste kan de wijze van het verrekenen en vergoeden van de huur worden geoptimaliseerd.

Huurvoorwaarden dienen een volgende strekking te hebben:

'Alleen die non-profitorganisaties (sportverenigingen en stichtingen) met een doelstelling die verband houdt met het bevorderen van sportbeoefening komen in aanmerking voor een budgetsubsidie, wanneer:

- *op basis van het feitelijke gebruik, er ook sprake is van genormeerd gebruik;*
- *de organisatie van de huurder is gericht op het houden van activiteiten waaraan in principe iedereen, ongeacht ras, huidkleur, nationaliteit en sexe als lid of deelnemer kan participeren (NB: bijvoorbeeld door de gedragscode voor de sport op te laten nemen in het huishoudelijk reglement van de organisatie en bindend te verklaren);*
- *de accommodatie deugdelijk gebruikt wordt;*
- *de sportbeoefening plaatsvindt op veilige en verantwoordelijke wijze, c.q. onder goede (gediplomeerde) leiding;*
- *de huuraufdracht binnen de daarvoor gestelde termijn(en) plaatsvindt.'*

Het stellen en bindend verklaren van deze voorwaarden, heeft alleen zin wanneer ze daadwerkelijk worden toegepast. In het verlengde daarvan geldt weer dat het alleen zin heeft ze toe te passen, wanneer ze ook werkbaar en nuttig zijn. Het

laatste lijkt het geval. De sport kan er alleen maar mee gediend zijn, wanneer sportorganisaties die voor een subsidie in aanmerking willen komen eraan voldoen. De voorwaarden zijn alleen dan werkbaar wanneer het stadsdeel op relatief eenvoudige wijze inzicht heeft of kan hebben in dergelijke bepalingen. Daarnaast moet de organisatie van de accommodatieverhuur zijn afgestemd op deze voorwaarden, zodat zowel huurders als stadsdeel ermee uit de voeten kunnen. Voorbeeld: de voorwaarde 'voldoen aan de betalingstermijn' heeft alleen zijn waarde als het stadsdeel de rekeningen bijtijds verstuurd, en wel in die periode dat verwacht mag worden dat verenigingen de contributies van hun leden grotendeels binnen hebben. Voorlopig kan geconcludeerd worden dat bovengenoemde voorwaarden nuttig zijn, en ze redelijk eenvoudig toegepast en gecontroleerd kunnen worden.

2.3 Subsidiecriteria

Voor de uitgangspunten, doelen en eisen van efficiëntie, effectiviteit, eenvoud en controle, wordt hier verwezen naar eerdergenoemde notities, evenals voor de onderbouwing van 'het geraamte' van het model. Kort samengevat is gesteld dat het budget aan de ene kant financiële en organisatorische stabiliteit moet geven, maar aan de andere kant ook mogelijkheden moet bieden tot 'inverdienen'. Dit inverdienen, het verdienen van een deeltje subsidie, vindt plaats als de huurder een bepaalde, door het stadsdeel te honoreren prestatie levert. Er zal blijken dat deze prestaties voor een deel niets nieuws onder de zon zijn, omdat een aantal verenigingen dergelijke prestaties ook nu al leveren.

Criteria die de uit te keren budgetten enige mate van stabiliteit geven noemen we stabiele criteria. In de praktijk zullen deze variabelen (het woord zegt het al) jaar na jaar in meer of mindere mate toe- of afnemen; over het geheel zijn ze voor het bepalen van het subsidiebedrag redelijk stabiel en voor alle betrokkenen nauwelijks of zeer moeizaam beïnvloedbaar. De criteria die daarentegen wél beïnvloedbaar zijn, en daarmee de mogelijkheid bieden om 'in te verdienen', noemen we flexibele criteria.

In de notitie '*Kiezen of delen?!*' en in de voorstellen van de leden van de projectgroep zijn vier clusters criteria te onderscheiden, namelijk met betrekking tot:

- de sporters (aantal leden, doelgroepen);
- de verenigingsactiviteiten (meerdere sporten aanbieden, wervingsactiviteiten, deelname aan competitie, toernooien, 'gezelligheidsactiviteiten', onderbrengen van andere sportorganisaties op accommodatie);
- de kaderleden (gekwalficeerde trainers, aantal vrijwilligers, kaderopleidingen);
- de accommodatie (soort accommodatie, aantal te huren accommodatie-eenheden (in omvang of tijd), zelfwerkzaamheid: onderhoudstaken bij sportvelden).

De projectgroep selecteerde uiteindelijk twee stabiele en drie flexibele criteria. Deze zijn, met voorlopige aandelen van de beschikbare gelden, in het schema op de laatste pagina verwerkt, en worden allereerst kort besproken. Het uitgangspunt is dat de sport zijn eigen verantwoordelijkheid moet behouden over de organisatie en het stadsdeel de voorwaarden moet leveren waar het gaat om accommodatiegebruik. Bovendien moet er niet onnodig veel geld 'heen en weer gepompt' worden. Van grote invloed voor de discussie waren de eisen van het model met betrekking tot eenvoud en controle. Daarnaast speelt een rol dat sportverenigingen te maken hebben met autonome ontwikkelingen, die hun speelruimte soms kunnen beperken of hun juist kansen bieden.

Stabiele criteria

Aantal actieve leden

Bovengenoemde overwegingen zijn duidelijk van invloed geweest op de doelgroepdiscussie. In werkelijkheid heeft een vereniging betrekkelijk weinig sturingsmogelijkheden om het ledenbestand naar grootte en sociaal-economische of culturele achtergrond te beïnvloeden. Aard en omvang van het ledenbestand worden grotendeels bepaald door externe invloeden, zoals demografische ontwikkelingen en de populariteit van takken van sport. Besloten is het aantal actieve leden (de sporters dus) te belonen, ongeacht leeftijd, sexe, huidkleur, inkomen of woonplaats. Te meer ook omdat voor iedere 'doelgroep' wel iets valt te zeggen. Dan sluit je uiteindelijk niemand meer uit. Elke sporter is er één, waarbij nogmaals opgemerkt wordt dat de huurder moet voldoen aan de voorwaarde dat lidmaatschap of deelname voor iedereen open staat. Wél kan de hoogte van het subsidiebedrag per actieve sporter verschillen per tak van sport.

Genormeerd accommodatiegebruik

Het tweede stabiele criterium heeft betrekking op de accommodatie(s) die van het stadsdeel wordt(en) gehuurd. Omdat het om basisvoorzieningen gaat waarvoor commerciële exploitanten niet snel warm lopen, mag van non-profitorganisaties niet worden verwacht dat zij de kostprijs opbrengen. Een accommodatiesubsidie ligt dus voor de hand, maar dan wel één onder de eerdergenoemde voorwaarde voor genormeerd en deugdelijk gebruik. Deze normering is afhankelijk van de tak van sport en de soort accommodatie. Dit betekent bijvoorbeeld dat voor een door de overheid gefinancierd kunstgrasveld twee keer de kostprijs van een natuurgrasveld in rekening wordt gebracht bij de huurder. De redenering daarachter is dat het kunstgrasveld twee keer zo frekwent kan worden bespeeld (training en wedstrijden), terwijl de hogere kapitaallasten voor rekening zijn van het stadsdeel en niet in het budgetmodel zijn inbegrepen.

Belangrijk voor dit accommodatie-criterium van het budgetmodel is het invoeren van een gelijkberechtigingsbeginsel, door het toepassen van een voor elke accommodatiesoort gelijk dekkingpercentage van de kostprijs exclusief kapitaallasten. In de kosten/baten-analyse zijn de kostprijzen per accommodatie-eenheid (dus per veld, per uur halgebruik etc) reeds vastgesteld. Het toepassen van dit stabiele criterium heeft als voordeel dat het financiële duidelijkheid geeft over de langere termijn, zowel voor de huurders als voor de verhuurder. Daarnaast voorkomt het dat grote sommen geld moeten worden overgemaakt, terwijl een deel toch weer retour afzender gaat.

Flexibele criteria

Voordat de drie flexibele criteria kort worden behandeld, dient te worden vermeld dat het de voorkeur heeft om hiervoor binnen het totale subsidiebudget drie afzonderlijke stelposten vrij te maken. Het voordeel hiervan is dat budgettaire neutraliteit kan worden bewaakt door de stelposten jaarlijks bij te stellen op basis van de resultaten van het voorgaande boekjaar.

Werving en sportstimulering

Het eerste flexibele criterium heeft betrekking op die verenigingsactiviteiten met een sportief karakter die het bevorderen van sportbeoefening ten doel hebben en niet behoren tot de reguliere competities, trainingen, toernooien en recreatiesportactiviteiten voor de leden. Het gaat derhalve om het houden van sportieve wervingsacties of sportstimuleringsactiviteiten voor niet-leden. Dit betekent dat dit

criterium ook betrekking heeft op het starten van een nieuwe tak van sport binnen een bestaande vereniging, maar bijvoorbeeld weer niet op het continueren van de inmiddels lopende activiteit, omdat het dan inmiddels gaat om gewone verenigingsleden. Dan geldt gewoon het budgetmodel als geheel. Het subsidie voor dergelijke activiteiten kan worden verleend op basis van een door de aanvrager in te dienen begroting. De hoogte van het subsidie is gebonden aan nader uit te werken normvergoedingen, die per tak van sport worden gebudgetteerd.

Zelfwerkzaamheid

Het tweede flexibele criterium is van toepassing op het verrichten van zelfwerkzaamheid bij het onderhoud of beheer van de accommodatie door de huurder. Taken die verenigingen hierbij kunnen uitvoeren dienen, tegen de achtergrond van het personeelsbeleid, de kerntakendiscussie en de financiële randvoorwaarden, door het stadsdeel en in samenspraak met vertegenwoordigers van de betrokken verenigingen te worden aangegeven. Hiervoor kan al op korte termijn een stelpost worden vrijgemaakt uit de huidige indirecte subsidiegelden. Dit flexibele criterium biedt in ieder geval perspectieven voor veldsportverenigingen. Voor frekwente huurders van het zwembad (sleutelbeheer) en de sporthallen (beheer materiaal, zaalwacht?) zal uitbesteding van taken minder mogelijkheden bieden. De budgetten voor vergoedingen aan non-profitorganisaties die zelfwerkzaamheid verrichten worden gerelateerd aan de tak van sport.

Kader

Kader van sportorganisaties was een onderwerp waarvan op voorhand werd verwacht dat het een prominente plaats zou krijgen in het budgetmodel. De projectgroep heeft aangegeven dat in ieder geval het volgen van kaderopleidingen (zowel op sporttechnisch als op bestuurlijk terrein) gestimuleerd c.q. beloond moet worden. Dat is relatief eenvoudig uit te werken. Zo kan een vast percentage van de cursuskosten door het stadsdeel worden vergoed tot een maximumbedrag. Behalve dit flexibele criterium is nader bestudeerd in hoeverre het zinvol en uitvoerbaar is om het werkzame kaderbestand van verenigingen voor een subsidie in aanmerking te laten komen. Achterliggende gedachte is dan dat het stadsdeel laat zien dat het verenigingen met veel actieve kaderleden hoger aanslaat dan verenigingen met minder kaderleden. Kortom, het stadsdeel waardeert sec het aantal vrijwillige kaderleden. Los van het 'ideologische' karakter van dit criterium, doet zich een aantal problemen voor, namelijk:

- hoe weet het stadsdeel of het aantal door een club opgegeven kaderleden overeenkomt met het werkelijk aantal werkzame kaderleden?
- wat is een werkzaam kaderlid? (functies benoemen, werkzaamheid bepalen: bijvoorbeeld: is een trainer die twintig uur voor de club werkt het stadsdeel minder waard dan vier trainers die ieder vijf uur lesgeven?)
- wat bereik je ermee? Er ligt ergens een grens bij de grootte van verenigingen waaronder het aantal kaderleden niet noemenswaardig zal verschillen. Een bestuur, een paar commissies en een sporttechnische staf heeft elke club wel. Met het belonen van het aantal kaderleden bevoordeel je clubs met voldoende kader, en doe je nog niets aan clubs die juist problemen hebben met het vervullen van kaderfuncties.

De projectgroep stelde vast dat het op het gebied van kader eigenlijk om twee zaken gaat. Het zou goed zijn als de kwaliteit van het kader wordt bevorderd (vandaar het flexibele criterium 'kaderopleidingen') en als een eventueel tekort aan kader kan worden opgeheven. Voor dit laatste vraagstuk biedt het budgetmodel geen pasklare oplossing. Gedacht kan worden aan het bieden van ondersteuning bij administratieve taken door het stadsdeel of door in te schakelen derden (bijvoor-

beeld het vergoeden van kosten voor ingehuurde krachten van de vrijwilligerscentrale), waarvoor het stadsdeel een financiële bijdrage kan leveren uit het tarievenbudget. Een andere mogelijkheid, die overigens het gesignaleerde probleem niet oplost maar wel een symbolische waarde vertegenwoordigt, is het toekennen van een lage vergoeding per kaderlid, waarmee het een blijk van erkenning geeft voor het vervullen van kaderfuncties.

Vooralsnog wordt deze open vraag voorgelegd aan het stadsdeel en de leden van de projectgroep. Voorlopig wordt bij het onderdeel kader volstaan met uitsluitend het flexibele criterium 'kaderopleidingen', en wordt voorgesteld het kaderprobleem (indien het er is) aan te pakken door middel van personele ondersteuning in plaats van financiële. (Met geld is ook niet alles te koop.)

2.4 Overzicht criteria en weging

Schema: Stabiele en flexibele criteria en aandeel in totaal beschikbare subsidiebudget van het stadsdeel (voor verantwoording: zie volgende pagina)

Stabiele criteria: marge 70%-80% van het totale beschikbare subsidiebudget van het stadsdeel	Flexibele criteria: 20%-30% van het totale beschikbare subsidiebudget van het stadsdeel
Ledensubsidie: - aantal actieve leden (sporters) <i>normbedrag per actief lid per tak van sport</i> aandeel: 30%-40% van budget	Activiteitsubsidie: - wervings- en sportstimuleringsactiviteiten voor niet-leden <i>stelpost: normvergoedingen op basis van in te dienen begrotingen</i> aandeel: 5%-15% van budget
Accommodatiesubsidie: - genormeerd accommodatiegebruik per tak van sport <i>gelijk dekkingspercentage van de kostprijs exclusief kapitaallasten per gehuurde accommodatie-eenheid</i> aandeel: 30%-40% van budget	Vergoeding zelfwerkzaamheid: - uit te besteden taken voor beheer en onderhoud sportaccommodaties <i>stelpost: normvergoedingen voor te verrichten taken per accommodatie-soort en tak van sport</i> aandeel: 5%-15% van budget
	Subsidie kwaliteitsbevordering verenigingskader: - het stimuleren van het volgen van kadercursussen <i>stelpost: het vergoeden van een genormeerd deel van de kosten van een kadercursus op sporttechnisch en bestuurlijk terrein, evenredig verdeeld over de takken van sport</i> stelpost: 5%-10% van budget

Het schema moet als volgt begrepen worden:

- de percentages (marges) die staan vermeld hebben **geen** betrekking op het verenigingsbudget, maar op het totale budget van het stadsdeel dat overgemaakt wordt aan de vaste non-profit huurders van de accommodaties. Dat budget dat het stadsdeel volgens het nieuwe systeem (dus via verenigingsbudgetten) uitkeert aan deze huurders is in totale omvang even groot als de indirecte subsidie zoals die nu nog van toepassing is;
- de percentages (marges) geven aan welk relatief financieel gewicht wordt toegekend aan de genoemde criteria. Deze zijn van toepassing op alle betreffende accommodatiehuurders.
- de percentages zijn vooralsnog globaal vastgesteld omdat de precieze uitwerking aan de hand van de kosten/baten-analyse nog moet plaatsvinden. Dit zal zodanig gebeuren dat de gevolgen voor de georganiseerde sport en het stadsdeel zo aanvaardbaar als mogelijk zijn.
- de projectgroepleden hebben speciale zorg uitgesproken voor die 'kleine verenigingen' die een aantoonbaar belangrijke meerwaarde hebben voor de sport in Amsterdam Noord. Het nieuwe systeem mag er niet toe leiden dat dergelijke clubs het niet langer zouden redden. Er zou zonodig een zesde criterium kunnen worden toegevoegd onder de noemer 'ondersteuningsbudget speciale gevallen'. Uiteraard komt dit geld dan in mindering op de andere criteria, vanwege de budgettaire neutraliteit.

Amsterdam, 24 november 1995

Namens de projectgroep,

Eric Lagendijk, projectadviseur
Van Dijk, Van Someren en Partners

VIII AANVULLENDE NOTITIE BIJ SELECTIE VAN SUBSIDIECRITERIA
(2-1-1996)

Aanvullende notitie bij selectie van subsidiecriteria

Inleiding

Deze aanvullende notitie bevat twee vraagstukken die ik graag aan de projectgroep voorleg.

Het eerste heeft betrekking op de notitie 'subsidiecriteria'. Het dagelijks bestuur (DB) van het stadsdeel heeft hierbij twee kanttekeningen gemaakt waarover wij onze gedachten moeten laten gaan. De eerste kanttekening betreft de aandacht voor aantallen leden, waarbij de vraag wordt gesteld of er niet een verdergaande differentiatie aangebracht moet worden: 'doelgroepen' dus. De tweede kanttekening houdt in dat het DB de activiteitsubsidie uitgebreider gedifferentieerd wil zien waarin het sportbeleid ook terug te vinden moet zijn.

Het tweede vraagstuk verwijst naar de kosten/baten-analyse die nog niet openbaar gemaakt mag worden. Het stuk wordt eerst 9 januari ter kennisname in het DB gebracht. Er worden drie rekenvoorbeelden in verwacht, namelijk de kosten en baten van het accommodatiegebruik van DWV (velden), Volewijckers (indoor-handbal) en zwemvereniging Koninklijke AZ.

In deze notitie geef ik een voorlopige beantwoording van de vragen.

1.1 Criteria: doelgroepen?

In de projectgroep is de discussie over doelgroepen twee keer gevoerd. De projectgroep heeft het al of niet uitsplitsen van doelgroepen leden gekoppeld aan drie zaken die van fundamenteel belang zijn voor het budgetmodel:

- het budgetmodel moet simpel, uitvoerbaar en controleerbaar zijn;
- verenigingen hebben slechts een zeer beperkte invloed op de sociale, culturele en economische achtergronden van hun (potentiële) leden;
- verenigingen kunnen (hooguit) gestimuleerd worden dat zij voor iedereen openstaan, bijvoorbeeld door het verbinden van een bepaling hierover in het huurcontract.

Tegen deze achtergrond hebben wij voorgesteld geen differentiatie aan te brengen naar doelgroepen. De overheid heeft dat de afgelopen 20 jaar wel gedaan, overigens zonder dat het succes ervan ooit is aangetoond. Dit heeft geleid tot sportstimuleringsprojecten voor iedereen behalve de blanke, werkende man van middelbare leeftijd. Wanneer je toch besluit één of meer doelgroepen hoger te belonen dan een 'gewoon' lid, dan is er altijd wel een reden te bedenken om ook die andere doelgroep erbij te nemen. Dan krijg je bijvoorbeeld het vreemde geval dat (bij de doelgroep allochtonen) de Marokkaanse voetbalclub meer subsidie krijgt dan de 'ouderwets-Amsterdamse' voetbalclub, of dat (bij de doelgroep jeugd) de zwemclub met veel jeugd meer subsidie krijgt dan de senioren-golf club, of dat de basketbalclub met veel mannen minder krijgt dan de vrouwenhandbalvereniging die van de zelfde accommodatie gebruik maakt. Op zich is dat nog niet zo'n probleem, maar je kunt je afvragen of de clubs die meer krijgen via een doelgroepenbonus dit ook echt verdiend hebben: wat hebben zij hier dan voor gedaan? Ik denk niets meer of minder dan andere clubs. Omdat het DB niet alle tussentijdse notities heeft gelezen

voeg ik nog wat relevante informatie toe die op bovenstaande drie punten betrekking hebben.

Voorwaarden budgetmodel

De scheiding tussen voorwaardenscheppende taken van het stadsdeel en de organisatie van het sportgebruik door het lokale particuliere initiatief moet ook bij deze harmonisering ongemoeid worden gelaten. Dat neemt niet weg dat het stadsdeel vanuit politiek-bestuurlijke invalshoek expliciet dient aan te geven welke kwaliteiten in sportbeoefening in welke mate gewaardeerd en (dus) gecontroleerd moeten worden.

Voorwaarde 1: Bij de formulering van subsidiecriteria moet rekening gehouden worden met de mate en wijze van controle op en controleerbaarheid van deze criteria.

De controle en controleerbaarheid houdt direct verband met de inzet van zowel verenigingskader als administratief personeel van het stadsdeel. Voorkomen moet worden dat er zoveel interessante criteria in het budgetmodel worden opgenomen dat weliswaar volledig voldoet aan de waarde van sport en wensen van iedereen, maar dat tegelijkertijd een enorm beslag legt op de verenigingen en het stadsdeel. Het budgetmodel is juist gekozen om zijn helderheid waardoor voor iedereen zichtbaar kan worden waarom club A voor het nieuwe jaar bedrag X ontvangt. Subsidiecriteria moeten geen misverstand laten bestaan over de omrekening naar harde munt. Dat betekent dat waar mogelijk subsidiecriteria moeten worden omgezet in kwantitatieve grootheden. Ook waarden die niet of slecht in cijfers zijn uit te drukken kunnen in het budgetmodel een plaats krijgen, bijvoorbeeld door deze als algemeen bindende voorwaarden voor subsidiëring op te nemen. Te denken is aan het subsidieëren van alleen dat technische kader dat erkend gediplomeerd is.

Voorwaarde 2: Alle partijen zijn gebaat bij een helder en eenvoudig subsidiesysteem waarbinnen criteria zo veel mogelijk door middel van kwantitatieve grootheden worden omgerekend naar uit te keren budgetten.

Zoals hiervoor al is vermeld zet het budgetmodel de huidige tarievenregeling op zijn kop omdat indirecte subsidies plaats maken voor directe. Met het steeds in rekening brengen van de kostprijs, maakt het volgende fictieve voorbeeld duidelijk hoe de geldstromen kunnen lopen. Basketbalvereniging X wordt voor 450 uur sporthalgebruik à f 100,- op jaarbasis f 45.000,- in rekening gebracht. Op basis van subsidiecriteria is de club goed voor een budgetsubsidie van f 20.000,-. Per saldo is X f 20.000,- verschuldigd aan het stadsdeel. Het budgetmodel komt in vergelijking met de huidige regeling in de praktijk neer op het werken met relatief grote sommen geld. Om onnodig rondpompen van grote geldstromen tegen te gaan verdient het de voorkeur alleen netto-bedragen over te (laten) maken.

Voorwaarde 3: De financiële uitvoering van het budgetmodel moet administratief en financieel op effectieve en efficiënte aansluiten bij de mogelijkheden en capaciteiten van de huurders en het stadsdeel.

Sportstimulering

Het beoefenen van sport wordt nu bijna honderd jaar door de overheid op een of andere manier gewaardeerd, dus het zal zijn nut wel hebben bewezen. 'Hoe meer sporters, hoe beter' wordt al enkele decennia gedacht in de sportstimuleringshoek van de overheid. Sportclubs zijn daar al veel langer geleden voor opgericht; om mensen te laten sporten. Omdat de organisatie van de vereniging ook nog eens een

leerschool is van vrijwilligerswerk, kan daar van overheidswege best een subsidie per lid tegenover staan, volgens de projectgroep zonder te discrimineren naar sexe, leeftijd, handicap of afkomst. Elke sporter is er dan één, de tijden dat sport een jong-mannelijke activiteit is, zijn voorbij. Ook aan het organiseren van sportactiviteiten waar iedereen ('potentiële nieuwe leden') welkom is, zou het stadsdeel een warm hart kunnen toedragen. Dat zijn namelijk echte sportstimuleringswerkzaamheden.

Het uitgangspunt moet zijn dat de sport zijn eigen verantwoordelijkheid moet behouden over de organisatie en het stadsdeel daar de voorwaarden voor moet leveren waar het gaat om accommodatiegebruik. Bovendien moet er niet onnodig veel geld 'heen en weer gepompt' worden. Van grote invloed voor de discussie waren de eisen van het model met betrekking tot eenvoud en controle. Daarnaast speelde een rol dat sportverenigingen te maken hebben met autonome ontwikkelingen, die hun speelruimte soms kunnen beperken of hun juist kansen bieden. Deze overweging is bijvoorbeeld van toepassing op de doelgroepdiscussie. Besloten is het aantal actieve leden te belonen, ongeacht leeftijd, sexe, huidkleur, inkomen of woonplaats. Wel moet de huurder voldoen aan de voorwaarde dat lidmaatschap of deelname voor iedereen open staat.

Mijn voorstel blijft het subsidieëren van leden (wie dan ook), zonder onderscheid naar wat dan ook.

1.2 Activiteiten om te activeren

De tweede kanttekening van het DB gaat over het uitbreiden (?) van de definitie van de activiteitsubsidie. Hier kan ik alleen maar kort over zijn. Wederom wil ik wijzen op de noodzaak van een eenvoudig, controleerbaar en doelgericht model. Hoe uitgebreider de regelgeving hoe gemakkelijker corrupteerbaar, onoverzichtelijker, inefficiënter en minder zinvol een systeem is. Het activiteitsubsidie heeft uitsluitend betrekking op de organisatiekosten voor wervingsactiviteiten en voor activiteiten die niet zijn gericht op de eigen leden, voor potentiële en niet-leden dus. Het moet gaan om het kennismaken met sport. De club kan zich hierdoor promoten onder bepaalde 'doelgroepen', bijvoorbeeld de buurt. Op die manier kan de club tevens iets betekenen voor de sociale component van buurtbeheer. Om welke activiteiten het precies gaat moet aan de verenigingen zelf overgelaten worden. Laten we het houden op sportactiviteiten. De verenigingen kunnen een begroting indienen die beoordeeld wordt door het stadsdeel. Het stadsdeel bepaalt de vergoeding, maakt een voorschot over en voldoet de afrekening aan de hand van een definitieve rekening/kostenoverzicht achteraf. Voorlopig blijf ik een antwoord op de vraag naar een uitgebreidere definitie van activiteiten schuldig. Of snap ik de vraag niet?

2 Rekenvoorbeelden kosten/baten-analyse

Hier volgen enkele voorbeelden bij de kosten/baten-analyse. Het gaat steeds om inkomsten (I) en uitgaven (U) van het stadsdeel en dus niet van de verenigingen. De cijfers zijn gebaseerd op seizoen 1994-1995.

DWV (voetbalvelden)

DWV huurt 5 voetbalvelden van het stadsdeel. Daarvoor worden jaartarieven in rekening gebracht. Deze verschillen per veldsoort. Ook is er een aangepast tarief voor het aanwezig zijn van verlichting. Net als in de kosten/baten-analyse zijn kosten en inkomsten voor gas, licht en water tegen elkaar weggestreept.

I = f 10.290,- (drie wedstrijdelden)
= f 4.580,- (verlicht trainingsveld)
= f 4.580,- (verlicht wedstrijdeld)
----- +

I = f 19.450,-

U = 5 x f 20.100 - = f 100.500,-

De Volewijckers (handbal)

Deze afdeling van de omniclub handbalt zowel binnen als buiten. In het vorige seizoen werd 498 uur in de sporthal (op twee uur na steeds in De Weeren) gespeeld. Daarnaast huurt de club twee verharde handbalvelden.

indoor

I = f 22.588,-

U = 498 x f 125,55 = f 62.524,-

outdoor

I = 2 x f 1.030,- = f 2.060,-

U = 2 x f 3.322,- = f 6.644,-

Koninklijke AZ (zwemmen)

Hiervoor mis ik helaas de aantallen uren baduur, verdeeld over de verschillende baden.

Amsterdam, 2 januari 1996

Eric Lagendijk

Van Dijk, Van Soomeren en Partners

IX BIJLAGE BIJ DE KOSTEN/BATEN-ANALYSE: KAPITAALLASTEN
(22-1-1996)

Bijlage 1: Kapitaallasten

De kosten/baten-analyse zoals die in deze rapportage is gepresenteerd, is exclusief kapitaallasten. Onder kapitaallasten ressorteren afschrijvingen en renten met betrekking tot bouw- en aanlegkosten, grondkosten en investeringen. Deze kosten zijn niet toevallig uit de analyse gehouden. Aangezien stadsdeel Noord een voorwaardenscheppend sportbeleid voert, is zij verantwoordelijk voor bouw en aanleg van sportaccommodaties. Huurders wijzen terecht naar het stadsdeel waar het gaat om het stichten van accommodaties. Bovendien hebben de huurders ervan geen invloed op de kosten die dit met zich meebrengt. Wél kunnen zij eventueel invloed uitoefenen op exploitatie- en/of beheerkosten van sportaccommodaties. Niettemin wenst het stadsdeelbestuur inzicht in de financiële stand van zaken rond sportaccommodaties inclusief kapitaallasten. Daarop wordt in deze bijlage ingegaan. De gegevens hierover zijn ontleend aan dezelfde jaarrekening 1994 van stadsdeel Noord. Nadat de feitelijke konsekventies van deze doorberekeningen zijn gegeven, wordt stil gestaan bij de gevolgen van deze exercitie voor de tariefherziening volgens het budgetmodel.

KL = kapitaallasten

U' = uitgaven incl. kapitaallasten ($= U + KL$)

I = inkomsten

D' = dekkingspercentage incl. kapitaallasten ($= I : U'$)

S' = indirecte subsidie incl. kapitaallasten ($= U' - I$)

Sportterreinen (velden, atletiekbaan, wielerved, golferved)

Kapitaallasten gesommeerd: f 2.535.870,-, opgesplitst in:

- doorbelaste rente: f 1.582.935,-
- doorbelaste afschr. f 952.935,-

Naar rato van onderwijsgebruik is aan sport toe te rekenen: f 2.218.459,-

Dit heeft als konsekventie voor de sportterreinen in totaliteit:

Buitensportaccommodaties

KL = f 2.218.459,-

U' = f 3.830.634,-

I = f 354.410,-

D' = 9%

S' = f 3.476.224,-

Vervolgens zijn uitsplitsingen gemaakt naar de volgende accommodatiesoorten:

Atletiekbaan:

KL = f 99.254,-

U' = f 159.233,-

I = f 26.140,-

D' = 16%

S' = f 133.093,-

Wielersbaan:

KL = f 87.567,-

U' = f 117.033,-

I = f 8.585,-

D' = 7%

S' = f 108.448,-

Voetbal:

KL = f 1.669.823,-

U' = f 2.820.327,-

I = f 225.896,-

D' = 8%

S' = f 2.594.431,-

per voetbalveld:

U' = f 51.279,-

I = f 4.107,-

S' = f 47.172,-

Golf:

KL = f 31.152,-

U' = f 251.208,-

I = f 35.984,-

D' = 14%

S' = f 215.224,-

Hockey:

KL = f 54.461,-

U' = f 101.833,-

I = f 11.440,-

D' = 11%

S' = f 90.393,-

per hockeyveld:

U' = f 33.944,-

I = f 3.813,-

S' = f 30.131,-

Korfbal:

KL = f 97.806,-

U' = f 141.719,-

I = f 17.530,-

D' = 12%

S' = f 124.189,-

per korfbalveld, drie vakken:

U' = f 20.246,-

I = f 2.504,-

S' = f 17.742,-

per korfbalveld, twee vakken:

U' = f 12.884,-

I = f 1.594,-

S' = f 11.290,-

Honk- en softbal:

KL = f 65.895,-

U' = f 96.881,-

I = f 13.740,-

D' = 14%

S' = f 83.141,-

per honk/softbalveld:

U' = f 48.441,-

I = f 6.870,-

S' = f 41.571,-

Handbal:

KL = f 112.501,-

U' = f 142.403,-

I = f 15.095,-

D' = 11%

S' = f 127.308,-

per handbalveld:

U' = f 15.823,-

I = f 2.156,-

S' = f 13.667,-

Sporthallen

Kapitaallasten totaal: f 335.256,-, te verdelen in:

- doorbelaste rente: f 206.128,-

- doorbelaste afschr.: f 129.128,-

Naar rato van sportgebruik zijn de kapitaallasten: $83,6\% \times f 335.256,- = f 280.149,-$

KL = f 280.149,-

U' = f 631.177,-

■ = f 130.536,-

D' = 21%

S' = f 500.641,-

kostprijs per uur halgebruik: f 225,75

Zwembad

In totaal bedragen de kapitaallasten voor het verenigingsgebruik van het bad in totaliteit f 903.200,- onderverdeeld in:

- rente en afschr. binnenbad: f 324.500,-

- rente en afschr. luchtdraaghal: f 578.700,-

Totaal Floraparkbad:

KL = f 903.200,-
U' = f 1.505.400,-
I = f 280.000,-
D' = 19%
S' = f 1.225.400,-

Binnenbad:

KL = f 324.500,-
U' = f 632.400,-
I = f 235.000,-
D' = 37%
S' = f 397.400,-

Kostprijs per uur incl. kap. lasten verdeeld over groot bad en instructiebad:

kapitaallasten groot bad: f 236.500,-

kapitaallasten instr.bad: f 88.000,-

Kostprijs groot bad per uur verenigingsgebruik:

U' = f 559,30
I = f 127,25
S' = f 432,05

Kostprijs instr.bad per uur verenigingsgebruik:

U' = f 244,95
I = f 47,75
S' = f 197,20

Luchtdraaghal:

KL = f 578.700,-
U' = f 873.000,-
I = f 45.000,-
D' = 5%
S' = f 828.000,-

Kostprijs per uur verenigingsgebruik:

U' = f 662,20
I = f 47,75
S' = f 614,45

Sportaccommodaties totaal:

KL = f 3.401.808,-
U' = f 5.967.211
I = f 764.946,-
D' = 13%
S' = f 5.202.265,-

Wat zijn nu de gevolgen wanneer de kapitaallasten bij de herziening van tarieven worden meegenomen?

1 Hogere bedragen aan indirecte subsidie

In het budgetmodel wordt uitgegaan van tarifiering op basis van de kostprijs. Volgens sluit het stadsdeel een subsidiebedrag terug naar de verenigingen, via zogenaamde budgetten. Dit subsidiebedrag is precies even groot als het bedrag dat nu 'versluierd' wordt gesubsidieerd (indirecte subsidies), omdat de tarieven in het huidige systeem ver beneden de kostprijs liggen. Wanneer nu de kapitaallasten worden meegerekend in het budgetmodel, en de budgettaire neutraliteit geen geweld wordt aangedaan, dan ligt zowel de kostprijs per accommodatiesoort een stuk hoger, als ook het bedrag aan budgetten dat het stadsdeel weer terugpomp in de sport. Bovengenoemde bedragen spreken wat dat betreft voor zichzelf.

2 Hogere kostprijs

Aan de bedragen die hierboven zijn berekend, kan worden afgelezen dat de kostprijzen van elke accommodatiesoort een stuk hoger liggen, dan wanneer ze niet meegerekend zijn. Dit verschilt uiteraard per accommodatiesoort. Met name bij de veldsporten zijn de kapitaallasten hoog. Bij de sporthallen zijn ze relatief laag. Dit heeft ook met de hoogte van het medegebruik door het onderwijs te maken. Zoals gezegd zijn de kapitaallasten door de huurders niet beïnvloedbaar, in tegenstelling tot sommige andere kostenposten.

3 Onnodig veel geld rondpompen

Het meewegen van de kapitaallasten betekent werken met zeer hoge bedragen die heen en weer gaan tussen huurder en verhuurder. Sportverenigingen zijn geen kapitaalkrachtige instellingen die dat gewend zijn en zich dat kunnen permitteren. Het budgetmodel is daar ook totaal niet geschikt voor. Omdat al is voorgesteld dat er met nettobedragen gewerkt gaat worden (kostprijs minus budget) betekent het meewegen van kapitaallasten een andere verdeling van de netto huurtarieven die sportverenigingen moeten betalen. Dit gaat waarschijnlijk om accentverschuivingen. Aan de ene kant betalen huurders van voorzieningen met hoge kapitaallasten wat meer. Aan de andere kant krijgen ze vanwege het accommodatiecriterium ook weer wat meer terug. Voor het stadsdeel maakt het allemaal niets uit, omdat de hele operatie budgettair neutraal is.

4 Andere verdeling tussen de gebruikers

Zoals gezegd, de veldsportverenigingen (waarschijnlijk toch al 'het slachtoffer' van de harmonisatie) gaan er met het meewegen van kapitaallasten nog sterker op achteruit. De sporthalhuurders gaan er op vooruit wanneer de kapitaallasten worden meegerekend. Voor de zwembadhuurders is het meewegen van kapitaallasten ongunstig.

Conclusie

De conclusie mag luiden dat de kapitaallasten de grootste kostenpost voor 'het verenigingsgebruik van sportaccommodaties' in de jaarrekening van stadsdeel Noord vormen. Het heeft geen zin met deze bedragen iets te doen in het kader van de invoering van het budgetmodel. En wel om de eenvoudige reden dat hier geen reden voor is. Daarentegen zijn er wel redenen aangegeven om ze niet te integreren in het budgetmodel.

X EEN OPSTEL OVER BUDGETSUBSIDIES 'ACCOMMODATIEGEBRUIK'
(6-5-1996)

Een opstel over budgetsubsidies 'accommodatiegebruik'

Amsterdam, 6 mei 1996
Van Dijk, Van Soomeren en Partners
Eric Lagendijk

1 Het budgetmodel

Begin 1995 besloot stadsdeel Amsterdam Noord om de tarieven voor de huur van sportaccommodaties te harmoniseren volgens het budgetmodel. Dat ze geharmoniseerd moesten worden was toen al langere tijd een wens. Maar hoe stond nog niet vast. Een projectgroep nam vervolgens de uitwerking ter hand. De voorwaarden en beleidsuitgangspunten van het stadsdeel vormden hierbij een belangrijke leidraad. De werkgroep Sport koos ervoor om geen zitting te nemen in die projectgroep. Niettemin hield de sector Stadsdeelwerken en Sport gaande de rit de verenigingen op de hoogte van nieuwe ontwikkelingen. Ook werden de clubs er steeds op gewezen hun wensen en ideeën kenbaar te maken. Hier is nauwelijks respons op gekomen.

Volgens de projectgroep voldoet het opgestelde budgetmodel -zoals beschreven in de notitie 'Uitwerking subsidiecriteria van het budgetmodel'- aan de beleidsuitgangspunten van stadsdeel Noord, ook op de langere termijn. Het is een werkbaar en eenvoudig, maar ook een flexibel model dat recht doet aan het stimuleren van sport en het belonen van zelfwerkzaamheid van het particulier initiatief.

De bestuurlijke beraadslaging over de notitie door zowel het stadsdeel als de georganiseerde sport vond plaats in een periode waarin ook werd gediscussieerd over de herstructurering van sportvelden en de kerntaken van de overheid. Een turbulente periode dus, die niet alleen een zware druk legde op alle betrokkenen, maar ook de sport in Amsterdam Noord zelf onder hoogspanning plaatste. De tarievendiscussie kwam hierdoor in een ander daglicht te staan. Hoewel de invulling van de harmoniseringsopdracht in aanvang budgettair neutraal zou moeten geschieden, bleek elders te lezen dat niet uitgesloten moest worden dat de huur omhoog zou gaan. De sportwereld kreeg (terecht) argwaan.

Hoe concreet het onderwerp in werkelijkheid ook is ('wat gaat men straks betalen?'), velen zullen het als vaag en onduidelijk hebben ervaren, in vergelijking met het 'opheffen' van velden, of het stopzetten van activiteiten en voorzieningen. Hoe eenvoudig en relevant het budgetmodel -juist tegen het licht van kerntaken en optimalisering- ook mag zijn, stadsdeelbestuurders en sportbestuurders zagen het anders. Het model was in hun ogen te gecompliceerd en diende meer gericht te zijn op 'optimalisering van accommodatiegebruik', althans voor het eerste jaar van invoering, seizoen 1996/1997. Ook de werkgroep Sport kwam nu met een reactie die de noodzaak en de wens van het stadsdeel om de tarieven te herzien, en dus ook elke harmonisering die daarop volgt, als fnuikend voor de sport bestempelde.

De portefeuillehouder Sport van het stadsdeel besloot naar aanleiding van de commissie VMS van 2 april 'dat er voorlopig een model zal worden ontwikkeld, waarbij het optimaal gebruik van de accommodatie uitgangspunt is voor het verstrekken van de subsidie'. In deze notitie wordt daarop ingegaan.

2 Het budgetmodel krimpt in

Het al uitgewerkte budgetmodel zegt niet niets over accommodatiegebruik. Aan het toekennen van budgetten zijn namelijk voorwaarden verbonden, die als volgt geformuleerd zijn:

'Alleen die non-profitorganisaties met een doelstelling die verband houdt met het bevorderen van sportbeoefening komen in aanmerking voor een budgetsubsidie, wanneer:

- op basis van het feitelijke gebruik, er ook sprake is van genormeerd gebruik;*
- de organisatie van de huurder is gericht op het houden van activiteiten waaraan in principe iedereen, ongeacht ras, huidkleur, nationaliteit en sexe als lid of deelnemer kan participeren (NB: bijvoorbeeld door de gedragscode voor de sport op te laten nemen in het huishoudelijk reglement van de organisatie en bindend te verklaren);*
- de accommodatie deugdelijk gebruikt wordt;*
- de sportbeoefening plaatsvindt op veilige en verantwoordelijke wijze, c.q. onder goede (gediplomeerde) leiding;*
- de huurafdracht binnen de daarvoor gestelde termijn(en) plaatsvindt.'*

Mijn voorstel is deze voorwaarden in ieder geval op te nemen in het nieuwe model.

De vijf criteria van het budgetmodel sluiten aan op wensen van het stadsdeel om het tarievenbeleid te koppelen aan tegenprestaties van verenigingen. Deze wensen waren al veel eerder neergelegd in de sportnota van het stadsdeel. De criteria die daarop aansluiten zijn zo geformuleerd dat van verenigingen nauwelijks meer wordt gevraagd dan ze in feite al sinds jaar en dag doen: mensen laten sporten. Enige uitzondering hierop is het criterium zelfwerkzaamheid, dat overigens geheel in de pas loopt met het onvermijdelijk overdragen van taken van het stadsdeel naar het particulier initiatief. Dergelijke privatiseringsmaatregelen doen zich sinds halverwege de jaren tachtig, in enigerlei vorm, voor in nagenoeg elke Nederlandse gemeente. Zonder in ongewenste polemieken te willen vervallen, zou ik eigenlijk best de stelling willen verkondigen dat het door de projectgroep uitgewerkte budgetmodel bij uitstek in de richting wijst van 'het stimuleren van een optimaal accommodatiegebruik'. Dit model is echter nu (even?) niet meer aan de orde.

De nu voor ons liggende opdracht bestaat hierin dat in eerste instantie alleen het accommodatiecriterium van toepassing wordt verklaard. Dit criterium is eerder op de volgende wijze onder woorden gebracht:

'Omdat het om basisvoorzieningen gaat waarvoor commerciële exploitanten niet snel warm lopen, mag van non-profitorganisaties niet worden verwacht dat zij de kostprijs opbrengen. Een accommodatiesubsidie ligt dus voor de hand, maar dan wel één onder de eerdergenoemde voorwaarde voor genormeerd en deugdelijk gebruik. (...) Belangrijk voor dit accommodatie-criterium van het budgetmodel is het invoeren van een gelijkberechtigingsbegin-sel, door het toepassen van een voor elke accommodatiesoort gelijk dek-kingspercentage van de kostprijs exclusief kapitaallasten. In de kosten/-baten-analyse zijn de kostprijzen per accommodatie-eenheid (dus per veld, per uur halgebruik etc) reeds vastgesteld. Het toepassen van dit (stabiele) criterium heeft als voordeel dat het financiële duidelijkheid geeft over de langere termijn, zowel voor de huurders als voor de verhuurder. Daarnaast voorkomt het dat grote sommen geld moeten worden overgemaakt, terwijl een deel toch weer retour afzender gaat.'

Het uitsluitend toepassen van het criterium 'accommodatiegebruik' betekent het volgende. Alle huurders betalen, nog steeds volgens het principe van 'budgetsubsidies', de kostprijs exclusief kapitaallasten. Voldoen de vereni-

3 Optimaal accommodatiegebruik

Het toevoegsel 'optimaal gebruik' beschouw ik als een wat gratuite opmerking die waarschijnlijk in een politiek debat gemaakt is. Optimalisering van sportaccommodaties dient niet te worden verward met het prijsbeleid. Optimalisering van het gebruik van een eenmaal gehuurd object is een zaak van de huurder, uiteraard onder door de verhuurder bepaalde voorwaarden die opgenomen zijn de huurovereenkomst. Nogmaals verwijs ik naar het reeds gedane voorstel daaromtrent van de projectgroep. Voor de duidelijkheid: het prijsbeleid van de overheid en het gebruik van voorzieningen dat daar tegenover staat, kent geen eenduidige (laat staan causale) relatie. De relatie moet veel meer (zoals de projectgroep al heeft gedaan) gezocht worden in het verhuurbeleid, in de vorm van voorwaarden voor gebruik. In ons voorstel voor de invoering van het uitgewerkte budgetmodel zaten trouwens meer prikkels om de accommodaties beter te benutten. Daarbij maakten wij een verhelderend onderscheid tussen de huurprijs (namelijk het tarief = 100% de kostprijs) en een subsidie (5 mogelijkheden voor de sportorganisaties om iets terug te krijgen, waarvan 2 sowieso al verdiend zijn). Juist daar zitten de prikkels voor optimalisering in. Bovendien vind ik het een (kern)taak van de overheid om te zorgen dat haar accommodatiebestand is afgestemd op de vraag naar sport. De beoordeling daarvan moet procesmatig (continu volgend) aangepakt worden. Zit je te ruim in je jasje (en wordt het allemaal wat te duur), dan kun je twee dingen doen:

- een aantal accommodaties sluiten
- een zodanig beleid voeren dat je accommodaties beter worden benut.

Gebleken is dat de vraag van de sportmarkt zich slechts zeer ten dele laat leiden door acties van de overheid, de meeste sportstimuleringsinspanningen ten spijt. De sterke groei van de sport in de jaren zestig en zeventig houdt veel meer verband met een aantal algemene maatschappelijke ontwikkelingen dan met beleidsinspanningen. Zonder daar verder op in te gaan waren die invloeden vooral de sterk toegenomen deelname aan middelbaar en hoger onderwijs, de emancipatie van vrouwen en ouderen, en de toegenomen welvaart en vrijetijd. De ene sport heeft daar meer van geprofiteerd dan de andere, zonder dat ook die takken van sport daar zelf veel aan kunnen doen. Een conclusie moet zijn dat de lokale overheid ontwikkelingen van de sportmarkt nauwlettend blijft volgen ten einde haar accommodatiebestand erop af te stemmen. De vraag beïnvloeden zet weinig zoden aan de dijk. De PR en het sportaanbod dienen overgelaten te worden aan de sportwereld zelf. Het stadsdeelbeleid moet daar de voorwaarden voor scheppen en laten zien dat het de sport een warm hart toedraagt.

4 Vervolg

Ik besef dat dit betoog een scherp randje heeft. Ik vind het jammer dat het budgetmodel (in mijn optiek 'opeens') van de baan is. Jammer vooral omdat dit model juist voor alle partijen de beste oplossingen biedt voor de kansen en bedreigingen die zich in de sport en bij het stadsdeel voordoen. Mijn advies is om niet te kiezen voor het tijdelijk invoeren van het kostprijsmodel dat in dit opstel globaal is uitgewerkt. Los van de vraag of het een goed model is of niet, vind ik het gewoonweg niet verstandig om een zwalkend beleid te voeren als het gaat om een zakelijk vraagstuk. Daar is een duidelijke lijn en een goede onderbouwing op zijn plaats. Ik zou ervoor passen om na een jaar 'oud beleid' eerst een jaar het kostprijsmodel toe te passen en daarna over te gaan op een compleet nieuw systeem. Een gevolg daarvan is niet alleen onduidelijkheid, maar ook sterke prijsfluctuaties: de huurders begrijpen daar niets van, de verhuurder zal ook moeite hebben het een en ander administratief te verwerken. Laten we gewoon het budgetmodel eens rustig in seizoen 1996/1997 uitwerken.

gingen aan de eerdergenoemde voorwaarden, dan komen zij in aanmerking voor een budgetsubsidie. Dit subsidie is volledig gerelateerd aan het niet beïnvloedbare 'kostprijsmodel', waarvan voor- en nadelen ruim anderhalf jaar geleden besproken zijn met het stadsdeelbestuur. Ik citeer:

'Door het relateren van gebruiksvergoedingen aan de gemeentelijke kosten van de sportaccommodaties wordt de verhouding tussen kosten en baten, uitgedrukt in een dekkingspercentage, duidelijk. Op basis van dit model en de hiervoor benodigde gegevens (gespecificeerde inkomsten en uitgaven) kan een beleid worden gevoerd dat zich richt op rendements- en effectiviteitsverwachtingen van de (financiële) inspanningen van het stadsdeel'. Uit dit citaat moge blijken dat het kostprijsmodel niets meer of minder is dan een star aanbodmodel. Het laat geen enkele mogelijkheid vrij voor de huurders om de prijs te beïnvloeden. Elke huurder betaalt een gelijk deel van de kostprijs en de kostprijs is de prijs die de overheid volledig bepaalt. Of het nu goedkoper kan of niet.

Voordelen zijn:

- Er ontstaat een duidelijke relatie tussen kosten en inkomsten zodat het stadsdeel de zekerheid heeft dat een bepaald percentage van de (extra) uitgaven door inkomsten wordt gedekt. Het risico van kostenstijging wordt gedeeld tussen stadsdeel en gebruiker.
- Zowel voor het stadsdeel als voor de gebruiker wordt de omvang van het subsidie zichtbaar zodat weloverwogen beleid kan worden gevoerd.

Maar er zijn ook nadelen:

- Voor de huurder is het lastig om lange-termijnbegrotingen te maken omdat accommodatiekosten in grote mate worden bepaald door omstandigheden waarop de gebruiker geen of nauwelijks invloed heeft. Gedacht kan worden aan onderhoudsgevoeligheid van accommodaties, weersomstandigheden en personeelsbeleid. Zo kan het voorkomen dat de gebruiksvergoeding jaarlijks sterk wijzigt als gevolg van algemene of specifieke ontwikkelingen.
- De berekeningen en de uitwerking van het model zijn tamelijk arbeidsintensief.
- De tarieven moeten keer op keer aangepast worden aan investeringen en veranderende uitgavenpatronen van het stadsdeel, tenzij met standaardbedragen en/of langere termijnafspraken wordt gewerkt.'

Voordeel 1 is betrekkelijk. Van bijna elk model kan gezegd worden dat er een relatie is tussen inkomsten en uitgaven. Waar het om gaat is de aard van die relatie. In de projectgroep is steeds gezocht naar een dusdanige invulling van het budgetmodel dat overheid en sportwereld er iets aan hebben.

Zoals bekend heeft het stadsdeel toen niet voor het kostprijsmodel gekozen. Doel was namelijk om de tarieven te differentiëren en te koppelen aan een beloningsstelsel. Hierdoor zou het mogelijk zijn om clubs financieel te ondersteunen wanneer zij zich inzetten voor sportstimulering, vrijwilligersbeleid en beheer en onderhoud. De criteria die hiermee verband houden, vallen echter in eerste instantie buiten het model. Per saldo betekent het onverkort toepassen van het accommodatiecriterium dat alle huurders een tarief betalen dat gerateerd is aan het gemiddelde dekkingspercentage van 30%.¹ Met de kosten/baten-analyse in de hand zouden dan de volgende (nog niet voor inflatie gecorrigeerde) tarieven in rekening worden gebracht:

¹ Uitgaande overigens van de accommodaties die bij het schrijven van deze notitie verhuurd worden, dus inclusief die twaalf velden die een andere bestemming zouden krijgen.

Tabel 1

Tarieven sportaccommodaties in guldens volgens accommodatiecriterium uitgaande van resultaten kosten/baten-analyse 1994/1995. De bedragen zijn niet gecorrigeerd aan de hand van het prijsindex-cijfer.

Accomodaties	kostprijs excl. kapitaallasten	tarief volgens kostprijs-model (30% dekking)	huidig (gemiddeld) tarief	percentueel kostenverschil
voetbalveld	20.100	6.030	4.107	+ 47%
golfcourse	222.460	66.738	35.984	+ 85%
hockeyveld	15.791	4.737	3.813	+ 24%
korfbalveld 3 vakken	6.273	1.882	2.504	- 25%
2 vakken	3.992	1.198	1.594	- 25%
handbal	3.322	2.156	997	- 116%
honk/softbal	15.493	4.648	6.870	- 32%
atletiekbaan	59.979	17.994	26.140	- 31%
wielerbaan	29.457	8.837	8.585	+ 3%
totaal buitensport	1.612.175	483.653	354.410	+ 36%
sporthal (per uur)	125,55	37,70	46,70	- 19%
florabad per uur:				
- groot bad	276,70	83,00	127,25	- 35%
- instructiebad	103,80	31,15	47,75	- 35%
- springkuil	76,20	22,85	35,00	- 35%
- luchtdraaghal	223,00	66,90	47,75	+ 40%

Zoals in de tabel te zien is, zullen vooral de voetbalverenigingen beduidend meer moeten gaan betalen. De meeste andere veldsportclubs gaan er echter op vooruit. Bij het kostprijsmodel gaan zaalsporters een stuk minder betalen per uur. Dat geldt ook voor de verenigingszwemmers in het binnenbad. Overigens zijn de tarieven van veldsportverenigingen inclusief reclamegelden. Deze worden in de toekomst niet meer apart in rekening gebracht. Een ander punt van aandacht is de herstructurering van sportvelden, waardoor een aantal clubs die nu te ruim in hun jasje zitten minder velden zullen huren. Daarmee vervalt een deel van de huurverhoging als gevolg van de harmonisatie.

■

XI TUSSENRAPPORTAGE HERZIENING TARIEVENBELEID (21-5-1996)

Tussenrapportage herziening tarievenbeleid

1 Voorgeschiedenis

In de beleidsnota Sport, Recreatie en Toerisme voor de jaren 1992-1996 kondigde stadsdeel Amsterdam Noord het al aan: de tarieven voor de huur van sportaccommodaties moesten eens grondig worden herzien. 'Harmoniseren' werd dat genoemd, en dat betekent in goed Nederlands dat er een duidelijke grondslag aan de huidige kluwe van huurprijzen moest worden aangebracht. De prijsstelling, zo redeneerde het stadsdeel, dateert uit een grijs verleden en voldoet niet meer aan de politieke en maatschappelijke maatstaven van tegenwoordig. Doel van het stadsdeel was vooral om in een nieuw, gedifferentieerd tariefsysteem beloningen voor tegenprestaties van huurders in te bouwen. Daardoor zouden het stadsdeel en de sportverenigingen de maatschappelijke waarden van sport beter tot hun recht kunnen laten komen. Voorwaarde is wel dat de sport betaalbaar moet blijven en dat de hele operatie voor het stadsdeel niks mag kosten of opleveren. Begin 1995 stemde het stadsdeelbestuur in met het advies om een budgetstelsel door een projectgroep te laten uitwerken. Dit budgetstelsel werd unaniem door de raadscommissie VHS verkozen boven een groot aantal andere modellen. Het houdt in dat alle huurders van sportaccommodaties de kostprijs exclusief kapitaallasten betalen. Aan de hand van een aantal beoordelingscriteria en gebruiksvoorwaarden wordt vervolgens uitgemaakt op welk subsidiebedrag (het budget) de huurders kunnen rekenen. Dit model sprak het stadsdeel aan. Ook de sportverenigingen lieten een deel van hun argwaan varen, nadat vertegenwoordigers van de gemeente Nieuwegein -waar een soortgelijk model al enkele jaren naar tevredenheid wordt toegepast- hadden uitgelegd dat ook de sport ermee gediend is.

Een projectgroep kreeg de opdracht om het budgetmodel vorm te geven. Naast ambtenaren en een adviseur, namen enkele sportbestuurders zitting in die groep. Andere afgevaardigden uit de sportwereld kozen voor een plaats in de klankbordgroep. De werkgroep Sport hield zich afzijdig tijdens de uitwerkingsfase. Tussen september 1995 en januari 1996 kwam de projectgroep vijf maal bijeen, de klankbordgroep één maal. De verenigingen werden tussentijds op de hoogte gehouden, maar kwamen -hoewel daartoe aangespoord door het stadsdeel- nauwelijks met eigen voorstellen. Deze passieve opstelling van de meeste clubs wekt geen verbazing: het harmoniseren van tarieven spreekt niet echt tot de verbeelding. Ook vonden veel clubbestuurders dat zij toch al werden lastig gevallen door het stadsdeel, bijvoorbeeld vanwege de herverdeling van sportvelden of de kerntakendiscussies, en bezuinigingen die daaruit voortvloeiden. Met deze weinig populaire maatregelen groeide de argwaan van veel clubs ten opzichte van de lokale overheid: "ze willen de sport om zeep helpen".

Vervolgens werd het uitgewerkte voorstel voor een budgetmodel van de projectgroep voorgelegd aan het stadsdeelbestuur. De uitwerking hield kortweg in dat de huurders de kostprijs betalen en vervolgens een subsidie verdienen op grond van vijf criteria. Voor twee criteria hoeven zij niets te doen: een subsidiebedrag per contributieplichtig lid, en een accommodatiesubsidie voor genormeerd gebruik. Drie subsidiebedragen kunnen worden 'inverdiend', namelijk door het verrichten van zelfwerkzaamheid aan de accommodatie, door het houden van sportstimuleringsactiviteiten (zeg maar 'sportbuurtwerk' door verenigingen) en voor het volgen van kadercursussen. Deze vijf criteria zijn voor een gemiddelde sportclub niet wezensvreemd, gemakkelijk beloonbaar, simpel te achterhalen en eenvoudig te controleren, aldus de projectgroep.

Het budgetmodel was in de ogen van de raadscommissie VHS echter te gecompliceerd en diende uit te gaan van 'een optimaal accommodatiegebruik'. Daarmee zou het budgetmodel in de pas lopen met andere beleidsontwikkelingen, zoals de herverdeling van sportvelden en het verbeteren van de exploitatie van het zwembad en de beide sporthallen. De verhuur van de sporthallen wordt bijvoorbeeld al langere tijd bemoeilijkt door het bestaan van zowel 'spitsuren' als door leegstand overdag. De werkgroep Sport vond de voorgestelde systematiek ingewikkeld en gaf te kennen dat stadsdeel Noord geen dorpspolitiek moet gaan voeren. Het blijft in het leven van alledag immers deel uitmaken van de grote stad. En dat moet ook terug te zien zijn in gelijkopgaande tarieven. Overigens had het stadsdeel ruim een jaar voor deze repliek van de werkgroep Sport juist niet gekozen voor het model 'afstemming op de omgeving'.

De portefeuillehouder Sport stelde concluderend voor dat er 'een voorlopig model zal worden ontwikkeld, waarbij het optimaal gebruik van de accommodatie uitgangspunt is voor het verstrekken van subsidie'. Daarmee is het budgetmodel niet van de baan, maar wordt het anders ingevuld, namelijk met het accommodatiecriterium als kern. Op wat langere termijn kan het budgetmodel altijd nog toegroeien naar het eerder voorgelegde systeem. In deze notitie worden de uitgangspunten van een nieuw budgetmodel gepresenteerd en ter goedkeuring voor nadere uitwerking voorgelegd aan het stadsdeelbestuur. Eerst wordt in paragraaf 2 aangegeven wat het accommodatiecriterium precies inhoudt, en wat het onverkort toepassen ervan tot gevolg heeft. Paragraaf 3 behandelt het begrip 'optimaal gebruik'. Daarin worden ook enkele aspecten van accommodatiegebruik besproken die van invloed kunnen zijn op het budgetmodel. In de vierde en laatste paragraaf wordt een procedurevoorstel gedaan.

2 Huurvoorwaarden en het accommodatiecriterium

Van het eerder aan u voorgelegde budgetmodel kunnen twee onderdelen worden behouden om aan de nieuwe wensen van het stadsdeel tegemoet te komen, namelijk de algemene huurvoorwaarden en het accommodatiecriterium. Deze onderdelen worden hieronder nog eens weergegeven.

Huurvoorwaarden

Het eerder uitgewerkte budgetmodel zegt niet niets over accommodatiegebruik. Aan het toekennen van budgetten zijn namelijk voorwaarden verbonden, die als volgt werden geformuleerd:

'Alleen die non-profitorganisaties met een doelstelling die verband houdt met het bevorderen van sportbeoefening komen in aanmerking voor een budgetsubsidie, wanneer:

- op basis van het feitelijke gebruik, er ook sprake is van genormeerd gebruik;*
- de organisatie van de huurder is gericht op het houden van sportactiviteiten waaraan in principe iedereen, ongeacht ras, huidkleur, nationaliteit en sexe als lid of deelnemer kan participeren (NB: bijvoorbeeld door de gedragscode voor de sport op te laten nemen in het huishoudelijk reglement van de organisatie en bindend te verklaren);*
- de accommodatie deugdelijk gebruikt wordt;*
- de sportbeoefening plaatsvindt op veilige en verantwoordelijke wijze, c.q. onder goede (gediplomeerde) leiding;*
- de huurafdracht binnen de daarvoor gestelde termijn(en) plaatsvindt.'*

Ons voorstel is om de bovenstaande voorwaarden in ieder geval op te nemen in het nieuwe model. Wij willen daar nog een voorwaarde aan toevoegen, namelijk:

'het jaarlijks aan het stadsdeel overleggen van een goedgekeurd financieel jaarverslag en een activiteiten-jaarverslag'. Dit bestaat dus uit een jaarlijks rekeningoverzicht van de club en een overzicht van plaatsgevonden activiteiten. Daarmee krijgt het stadsdeel inzicht in de aard en omvang van het gebruik, alvast vooruitlopend op het eventueel later inbouwen van een activiteiten- of sportstimuleringssubsidie. Ook kan gedacht worden aan het eventueel opnemen van een huurvoorwaarde die betrekking heeft op dergelijke sportstimuleringsinspanningen die huurders kunnen leveren. Voordeel is dat het stadsdeel door de jaarverslagen globaal op de hoogte wordt gehouden van wat zich op en in haar accommodaties afspeelt en daarbij tegelijkertijd eventuele knelpunten kan signaleren.

Subsidie op de kostprijs

Het accommodatiecriterium is eerder op de volgende wijze onder woorden gebracht:

'Omdat commerciële ondernemers niet snel warm lopen voor het exploiteren van basisvoorzieningen in de sport, mag van non-profitorganisaties niet worden verwacht dat zij de kostprijs opbrengen. Een accommodatiesubsidie ligt dus voor de hand, maar dan wel één onder de eerdergenoemde voorwaarde voor genormeerd en deugdelijk gebruik. (...) Belangrijk voor dit accommodatie-criterium van het budgetmodel is het invoeren van het beginsel van gelijkberechtiging. Bijvoorbeeld door het toepassen van een voor elke accommodatiesoort gelijk dekkingspercentage van de kostprijs exclusief kapitaallasten. In de kosten/baten-analyse zijn de kostprijzen per accommodatie-eenheid (dus per veld, per uur halgebruik etc) reeds vastgesteld. Het toepassen van dit criterium heeft als voordeel dat het financiële duidelijkheid geeft over de langere termijn, zowel voor de huurders als voor de verhuurder. Daarnaast voorkomt het dat grote sommen geld moeten worden overgemaakt, terwijl een deel toch weer retour afzender gaat.'

Bij het toepassen van het accommodatiecriterium betalen alle huurders de kostprijs exclusief kapitaallasten. Voldoen de verenigingen aan de eerdergenoemde voorwaarden, dan komen zij in aanmerking voor een budgetsubsidie. Dit subsidie is grotendeels gerelateerd aan het niet-beïnvloedbare 'kostprijsmodel', waarvan voor- en nadelen ruim anderhalf jaar geleden besproken zijn met het stadsdeelbestuur. Citaat:

'Door het relateren van gebruiksvergoedingen aan de gemeentelijke kosten van de sportaccommodaties wordt de verhouding tussen kosten en baten, uitgedrukt in een dekkingspercentage, duidelijk. Op basis van dit model en de hiervoor benodigde gegevens (gespecificeerde inkomsten en uitgaven) kan een beleid worden gevoerd dat zich richt op rendements- en effectiviteitsverwachtingen van de (financiële) inspanningen van het stadsdeel'.

Uit dit citaat moge blijken dat het kostprijsmodel niets meer of minder is dan een star aanbodmodel. Het laat geen enkele mogelijkheid vrij voor de huurders om de prijs te beïnvloeden. Elke huurder betaalt een gelijk deel van de kostprijs en de kostprijs is de prijs die de overheid volledig bepaalt. Of het nu goedkoper kan of niet. Het lijkt ons zinvol dat het stadsdeel aan de huurders duidelijk maakt hoe de uitgaven voor beheer en exploitatie zijn samengesteld. Daaruit zou moeten blijken dat het stadsdeel de basisvoorzieningen op een adequate en (kosten)efficiënte manier onderhoudt.

Voordelen van het toepassen van het kostprijsbeginsel zijn:

- Er ontstaat een duidelijke relatie tussen kosten en inkomsten zodat het stadsdeel de zekerheid heeft dat een bepaald percentage van de (extra) uitgaven door inkomsten wordt gedekt. Het risico van kostenstijging wordt gedeeld tussen stadsdeel en gebruiker.
- Zowel voor het stadsdeel als voor de gebruiker wordt de omvang van het subsidie zichtbaar zodat weloverwogen beleid kan worden gevoerd.

Maar er zijn ook nadelen:

- Voor de huurder is het lastig om lange-termijnbegrotingen te maken omdat accommodatiekosten in grote mate worden bepaald door omstandigheden waarop de gebruiker geen of nauwelijks invloed heeft. Gedacht kan worden aan onderhoudsgevoeligheid van accommodaties, weersomstandigheden en personeelsbeleid. Zo kan het voorkomen dat de gebruiksvergoeding jaarlijks sterk wijzigt als gevolg van algemene of specifieke ontwikkelingen.
- De berekeningen en de uitwerking van het model zijn tamelijk arbeidsintensief.
- De tarieven moeten keer op keer aangepast worden aan investeringen en veranderende uitgavenpatronen van het stadsdeel, tenzij met standaardbedragen en/of langere termijnafspraken wordt gewerkt.'

Voordeel 1 is betrekkelijk. Van bijna elk model kan gezegd worden dat er een relatie is tussen inkomsten en uitgaven. Waar het om gaat is de aard van die relatie. In de projectgroep is steeds gezocht naar een dusdanige invulling van het budgetmodel dat overheid en sportwereld er iets aan hebben.

Zoals bekend heeft het stadsdeel toen (begin 1995) niet voor het kostprijsmodel gekozen. Doel was namelijk om de tarieven te differentiëren en te koppelen aan een beloningsstelsel. Hierdoor zou het mogelijk zijn om clubs financieel te ondersteunen wanneer zij zich inzetten voor sportstimulering, vrijwilligersbeleid en beheer en onderhoud.

Per saldo betekent het onverkort toepassen van het accommodatiecriterium dat alle huurders een tarief betalen dat gerateerd is aan het gemiddelde dekkingspercentage van 30%.¹ Met de kosten/baten-analyse in de hand zouden dan de volgende (nog niet voor inflatie gecorrigeerde) tarieven in rekening worden gebracht:

Noot 1 Uitgaande overigens van de accommodaties die bij het schrijven van deze notitie verhuurd worden, dus inclusief die twaalf velden die een andere bestemming zouden krijgen.

Tabel 1

Tarieven sportaccommodaties in guldens volgens accommodatiecriterium uitgaande van resultaten kosten/baten-analyse 1994/1995. De bedragen zijn niet gecorrigeerd aan de hand van het prijsindex-cijfer.

Accommodaties	kostprijs excl. kapitaallasten	tarief volgens kostprijs-model (30% dekking)	huidig (gemiddeld) tarief	percentueel kostenverschil
voetbalveld	20.100	6.030	4.107	+ 47%
golfcourse	222.460	66.738	35.984	+ 85%
hockeyveld	15.791	4.737	3.813	+ 24%
korfbalveld 3 vakken	6.273	1.882	2.504	- 25%
2 vakken	3.992	1.198	1.594	- 25%
handbal	3.322	997	2.156	- 116%
honk/softbal	15.493	4.648	6.870	- 32%
atletiekbaan	59.979	17.994	26.140	- 31%
wielerbaan	29.457	8.837	8.585	+ 3%
totaal buitensport	1.612.175	483.653	354.410	+ 36%
sporthal (per uur)	125,55	37,70	46,70	- 19%
florabad per uur:				
- groot bad	276,70	83,00	127,25	- 35%
- instructiebad	103,80	31,15	47,75	- 35%
- springkuil	76,20	22,85	35,00	- 35%
- luchtdraaghal	223,00	31,15 ²	47,75	+ 40%

Zoals in de tabel te zien is, zullen vooral de voetbalverenigingen beduidend meer moeten gaan betalen. Dat zouden ze overigens ongeacht welk model dan ook. De meeste andere veldsportclubs gaan er echter op vooruit. Bij het kostprijsmodel gaan zaalsporters een stuk minder betalen per uur. Dat geldt ook voor de verenigingszwemmers in het binnenbad. De tarieven van veldportverenigingen zijn trouwens inclusief reclamegelden.

Noot 2 30% van de kostprijs is natuurlijk f 66,90. Wij gaan echter uit van een gelijkwaardige prijsdaling van alle zwembadtarieven volgens de regeling: nieuwtarief = 30/46 van oud tarief. (30% is nieuw dekkingspercentage; 46% is het huidige dekkingspercentage, vandaar).

Deze worden in de toekomst niet meer apart in rekening gebracht. Een ander punt van aandacht is de herstructurering van sportvelden, waardoor een aantal clubs die nu te ruim in hun jasje zitten minder velden zal huren. Daarmee vervalt een deel van de huurverhoging als gevolg van de harmonisatie.

Een andere opmerking betreft de zeer sterke verhoging van het tarief voor de golfcourse op De Weeren. De vereniging die daarvan gebruik maakt, OGEM, moet als gevolg van de herverdeling sportvelden verhuizen. Hierdoor is een besparing mogelijk op het onderhoud van deze velden. Zeker wanneer de club niet langer een gemeentelijk park bespeelt. Op dit moment kan nog niet aangegeven worden wat de financiële consequenties hiervan zijn. Het nieuwe tarief voor OGEM zal worden bepaald door de beheerder van het te bespelen park.

De tarieven in tabel 1 zijn basistarieven die nog niet volledig gerelateerd zijn aan 'optimaal gebruik'. Bovendien zijn ze niet uitgesplitst naar gebruikersgroep of tijdstip van gebruik. Ook bestaat de mogelijkheid om als vereniging wat terug te verdienen, namelijk in ruil voor het verrichten van zelfwerkzaamheid bij het onderhoud en beheer van de accommodatie.

Op voorhand lijken enkele koppelingen en samenvoegingen aan te bevelen:

- een koppeling van de tarieven voor sporthallen en gymlokalen. Voor gymlokalen is besloten het LONDO-tarief in rekening te brengen voor het medegebruik door sportgroepen. Dit tarief is in verhouding tot het geharmoniseerde tarief voor sporthallen te hoog. Wij stellen voor deze tarieven op elkaar af te stemmen, bijvoorbeeld via een vaste verhouding van circa 1:3. Hierbij moet rekening worden gehouden met de marktprijzen voor de huur van sporthallen in de omgeving. Door deze koppeling zal het gemiddelde tarief van sporthallen hoger worden dan in tabel 1 is aangegeven. De meerinkomsten hieruit komen ten goede aan het in rekening brengen van een lager tarief dan LONDO voor de gymlokalen.
- een integrale tariefsverlaging voor de vier onderscheiden 'baden', in plaats van een daling voor het groot bad/instructiebad en een stijging voor het gebruik van de luchtdraaghal, volgens de regel nieuw tarief = 30/46 van oud tarief (zie ook noot 2).

Wij stellen voor de invoering van het budgetmodel geleidelijk te laten plaatsvinden. Gedacht wordt aan een overgangsperiode van twee jaar. Daarmee wordt voorkomen dat de verenigingen 'ineens' veel meer of minder gaan betalen.

3 Optimaal accommodatiegebruik

Wat kan het stadsdeel nu doen om op beleidsniveau optimalisering van gebruik na te streven? Op deze vraag wordt hier kort ingegaan.

Optimaliseringsbeleid

Optimalisering van sportaccommodaties dient niet te worden verward met het prijsbeleid. Optimalisering van het gebruik van een eenmaal gehuurd object is een zaak van de huurder, uiteraard onder door de verhuurder bepaalde voorwaarden die opgenomen zijn de huurovereenkomst. Optimalisering van gebruik kan niet los worden gezien van een op de vraag afgestemd aanbod, en dat is weer een zaak van de overheid.

Voor de duidelijkheid: het prijsbeleid van de overheid en het gebruik van voorzieningen dat daar tegenover staat, kent geen eenduidige (laat staan causale) relatie. Het is dus niet altijd zo dat een goedkope accommodatie tot een beter gebruik leidt dan een duurdere. Gebruik is in eerste instantie

een afgeleide van de vraag naar een bepaald goed.

De relatie tussen aanbod en gebruik moet eerder gezocht worden in het verhuurbeleid, in de vorm van voorwaarden voor gebruik. In ons voorstel tot de invoering van het uitgewerkte budgetmodel zaten trouwens meer prikkels om de accommodaties beter te benutten (namelijk kader, sportstimulering en aantal leden).

Op het gebied van sport is een (kern)taak van de overheid om te zorgen dat haar accommodatiebestand is afgestemd op de vraag naar sport. De beoordeling daarvan moet procesmatig (continu volgend) aangepakt worden. Zit je te ruim in je jasje (en wordt het allemaal wat te duur), dan kun je twee dingen doen:

- een aantal accommodaties sluiten
- een zodanig beleid voeren dat je accommodaties beter worden benut.

Gebleken is dat de vraag van de sportmarkt zich slechts zeer ten dele laat leiden door acties van de overheid, de meeste sportstimuleringsinspanningen ten spijt. De groei van de sport in de jaren zestig en zeventig houdt veel meer verband met een aantal algemene maatschappelijke ontwikkelingen dan met beleidsinspanningen.³ Een conclusie moet zijn dat de lokale overheid ontwikkelingen van de sportmarkt nauwlettend blijft volgen ten einde haar accommodatiebestand erop af te stemmen. De vraag beïnvloeden zet weinig zoden aan de dijk. De PR en het sportaanbod dienen overgelaten te worden aan de sportwereld zelf. Het stadsdeelbeleid moet daar de voorwaarden voor scheppen en laten zien dat het de sport een warm hart toedraagt.

Prikkels voor optimalisering

Bij sportvelden is de verhuur al gekoppeld aan gebruiksnormen. De huurder komt alleen in aanmerking voor subsidie als hij de ruimte echt nodig heeft. Deze voorwaarde kan eenvoudig worden verbonden aan kengetallen voor accommodatiegebruik, juist daar waar men een jaarcontract wil afsluiten, zoals te doen gebruikelijk is bij sportvelden. Daar geldt in het kader van de 'optimalisering van het gebruik' dat een vereniging in principe recht heeft op het huren van maximaal gespeelde velden. Op een maximaal gespeeld voetbalveld kunnen 8,5 normteams terecht, namelijk 4,5 op zaterdag en 4 op zondag. In alle redelijkheid zal met de veldsportverenigingen worden bezien op welke wijze de overige teams terecht kunnen. Mogelijkheden hiervoor zijn het samen delen van een veld door meerdere clubs, of het benutten van het gehele seizoen inclusief 'uitloop'. Uiteraard heeft een vereniging ook recht op trainingsmogelijkheden.

Een voorbeeld kan dit verduidelijken. De voetbalclubs A en B spelen samen op sportpark Y. A heeft 11 normteams, B telt er 27. Het park telt 6 voetbalvelden, een trainingsveld en een trainingsstrook. A heeft in ieder geval recht op één veld (rest 2,5 team), B op drie velden (rest 1,5). De strook wordt sinds jaar en dag gebruikt door A. Het trainingsveld door B. Het restant aan teams bedraagt vier ($2,5 + 1,5$) en aan velden twee ($6 - 4$). Deze vier normteams kunnen samen op het vijfde veld spelen. Dan is er een overschot van één voetbalveld op sportpark Y. Volgens het nieuwe budgetmodel komen A en B niet in aanmerking voor de huur van het zesde veld.

Voor de sporthallen en het zwembad gelden andere normen. Hier is immers

Noot 3 Zonder daar verder op in te gaan waren die invloeden vooral de sterk toegenomen deelname aan middelbaar en hoger onderwijs, de emancipatie van vrouwen en ouderen, en de toegenomen welvaart en vrijetijd. De ene sport heeft daar meer van geprofiteerd dan de andere, zonder dat ook die takken van sport daar zelf veel aan kunnen doen.

sprake van het inhuren per uur, en waar mogelijk per uur voor een aantal weken per jaar. Dit moet zo blijven. Bovendien speelt de marktwerking een belangrijke rol bij de huur en exploitatie. Deze voorzieningen moeten kunnen concurreren met commerciële voorzieningen. Tevens dient het prijspeil in goede verhouding te staan met overheidsvoorzieningen in de nabije omgeving. Er valt veel voor te zeggen om een aantal differentiaties in tarief aan te brengen die op beide accommodatiesoorten van toepassing kunnen zijn:

- het te verdelen subsidiebedrag deels afhankelijk te maken van de grootte van de gebruikersgroep, waardoor het minder aantrekkelijk wordt voor kleine sportgroepjes om een complete hal of zwembad te huren. Een uitwerking hiervan kan zijn het aanbrengen van groepsgroottes, zoals 10-15 sporters, 15-25, 25-35, 35-45, en 45 sporters en meer.
- het werken met daluren prijzen (vooral overdag: bijvoorbeeld via het toekennen van een hoger subsidiebedrag) en spitsuren prijzen (vooral in de vroege avonduren);
- bij het samenstellen van het verhuurrooster: bij spitsuren het voor laten van grote sportgroepen voor kleinere groepen.

Zoals in paragraaf 2 al is vermeld wordt er een koppeling aangebracht tussen de tarieven voor sporthallen en gymlokalen. Die koppeling is gerelateerd aan de gebruikswaarde van beide voorzieningen en garandeert een redelijk prijsniveau. Voorkomen wordt dat sporthallen in verhouding tot gymlokalen te goedkoop zouden worden. Ook wordt voorkomen dat gymlokalen vergeleken met de huidige situatie ineens kostendekkend volgens het LONDO-systeem zouden moeten worden. Deze koppeling kan budgettair neutraal plaatsvinden door de meerinkomsten uit de sportahlverhuur ten goede te laten komen van de korting op LONDO bij de gymlokalen.

Zelfwerkzaamheid

Aangezien het stadsdeel een accommodatiebeleid voert waarbij men uitgaat van een basisonderhoudsniveau (hierover verschijnt dit jaar een basisonderhoudsplan van de sector Stadsdeelwerken en Sport), ligt het voor de hand om een koppeling te maken met het tarievenbeleid. Kern van dit beleid is dat het stadsdeel zich expliciet verantwoordelijk houdt voor een degelijk onderhoudsniveau van de sportaccommodatie, vooral dat deel waarop of waarin gesport wordt. Dit basisonderhoud zal door het stadsdeel zo efficiënt mogelijk ter hand worden genomen. Delen van het onderhoud die daar niet onder vallen, worden overgelaten aan de gebruikers, de verenigingen dus. Voor een aantal nader vast te stellen werkzaamheden worden subsidiebedragen uitgekeerd. Het is dan aan de huurders om het werk zelf te doen, of het uit te besteden. Deze opties voor zelfwerkzaamheid doen zich vooral voor bij de veldsporten, en veel minder of niet bij zaal- en zwemsport.

Uitwerking model

Bij de uitwerking van het budgetmodel wordt dus in hoofdzaak uitgegaan van de kostprijs (het tarief) en het accommodatiecriterium (vertaald in een budgetsubsidie). Dat criterium houdt in dat huurders (als zij voldoen aan de huurvoorwaarden) subsidie krijgen voor een deel (zo'n 70%) van de kostprijs. Voor een optimaal gebruik van de accommodaties zijn zowel stadsdeel als sportverenigingen verantwoordelijk. Het stadsdeel kan dit bevorderen door het aanbod van basisvoorzieningen steeds goed af te stemmen op de vraag van verenigingen en andere huurders. De clubs kunnen het gebruik van accommodaties verbeteren door hun activiteiten aan te laten sluiten bij de vraag naar sport die er in en om het stadsdeel is. Die afstemming tussen vraag en aanbod krijgt al gestalte bij de veldsporten via de herverdelings-

operatie. Het stadsdeel kan de verhuur van het zwembad en de sporthallen optimaliseren door de subsidiebedragen te koppelen aan gebruikstijdstippen en groepsomvang. Dit idee zal verder door de projectgroep moeten worden uitgewerkt. Dat geldt ook voor vergoedingen voor zelfwerkzaamheid bij beheer en onderhoud van sportaccommodaties door vaste huurders. Die optie zal vooral van toepassing zijn op veldsportverenigingen en dient aan te sluiten op het basisonderhoudsplan van de sector Stadsdeelwerken en Sport.

Budgettair heeft dit tarievenvoorstel geen konsekventies voor het stadsdeel. Ook niet wanneer zoals is voorgesteld het medegebruik van de gymlokalen worden opgenomen in het harmoniseringsmodel. Doel daarvan is om de tarieven van sporthallen en gymlokalen in een redelijke verhouding op elkaar af te stemmen, en ze bovendien 'marktconform' en betaalbaar te houden. Voorwaarde is dat e.e.a. budgettair neutraal moest plaatsvinden. Dat blijft mogelijk door de meerinkomsten uit de verhuur van sporthallen (door het hanteren van een hoger tarief dan in tabel 1 is vermeld) in te zetten voor een verlaging van het LONDO-tarief van gymlokalen. Een andere voorwaarde was dat sport laagdrempelig moest blijven. Met die voorwaarde zal bij de uitwerking door de projectgroep nauwlettend rekening worden gehouden. Dat neemt niet weg dat het budgetmodel voor de ene vereniging een financieel voordeel oplevert, en voor de andere juist nadelig is. Zowel stadsdeel als sportverenigingen zullen moeten wennen aan het nader uit te werken budgetmodel. Het is aan te bevelen om dat model in ieder geval voor een periode van vier jaar in te voeren. Ook verdient het aanbeveling de invoering geleidelijk aan te laten plaatsvinden: bijvoorbeeld gespreid over een periode van twee jaar, waardoor verenigingen eraan kunnen wennen. In het laatste jaar zal bezien moeten worden of er redenen zijn om het model bij te stellen. Maar ook tijdens het vierjarig traject is er ruimte om waar nodig aanpassingen te verrichten aan het budgetmodel. Vooral na vier jaar dient rekening gehouden te worden met nieuwe ontwikkelingen en de wensen uit de sportwereld zelf. Het eerder opgestelde raamwerk voor het budgetmodel van januari j.l. kan dan wellicht als leidraad fungeren.

De onderdelen van het eerder uitgewerkte budgetmodel met vijf criteria zijn met het hier gepresenteerde nieuwe budgetmodel niet volledig van de baan. De criteria voor accommodatiegebruik en zelfwerkzaamheid zitten er nog expliciet in. Sportstimulering en doelgroepenbeleid worden, zoals in paragraaf 2 beschreven, opgenomen in de huurvoorwaarden. Het criterium ledenaantal is vanwege administratieve besommeringen achterwege gelaten. Over kader(vorming) concludeert het stadsdeel dat dit in eerste instantie een verantwoordelijkheid is van verenigingen.

4 Besluit en procedurevoorstel

Samenvattend vragen wij u accoord te gaan met het volgende:

- het door de projectgroep verder laten uitwerken van het budgetmodel volgens het principe van 'optimaal gebruik' op voor het stadsdeel budgettair neutrale grondslag. Dit model, inclusief bijbehorende huurvoorwaarden, dient voor de duur van tenminste vier jaar ingevoerd te worden. Invoering zou bij voorkeur geleidelijk aan plaats moeten vinden, bijvoorbeeld gespreid over twee jaar. Na een periode van vier jaar wordt het model geëvalueerd en zonodig bijgesteld. Maar ook tijdens de periode van vier jaar kunnen bijstellingen wenselijk zijn;

- 'optimaal gebruik' op te vatten als verantwoordelijkheid van zowel stadsdeel (afstemming accommodatie-aanbod op vraag) als huurder (afstemming sportief aanbod op vraag);
- als kern van het budgetmodel met huurvoorwaarden de volgende onderdelen vast te stellen: ten eerste het bij de huurder in rekening brengen van de kostprijs exclusief kapitaallasten (tarief). Ten tweede een ruim deel van de kostprijs direct te subsidieëren aan huurders die voldoen aan de in deze nota beschreven huurvoorwaarden. De berekende basistarieven die hieruit voortvloeien zijn terug te vinden in tabel 1. Voor het sporthaltarief geldt dat dit nog gekoppeld moet worden aan het tarief voor gymlokalen, zodat deze in aanvaardbare verhouding ten opzichte van elkaar komen te staan. Het tarief gymlokalen wordt hierdoor lager dan de LONDO-norm. Dit wordt gefinancierd uit de meerinkomsten uit een hoger tarief voor de sporthallen dan in tabel 1 is aangegeven.
- huurders duidelijk inzicht bieden in de samenstelling van de kostprijs, waarbij kostenbeheersing uitgangspunt is en waarbij een rechtstreekse koppeling wordt gemaakt met het basisonderhoudsplan van de sector Stadsdeelwerken en Sport. Eventuele besparingen op beheer en onderhoud door het stadsdeel hebben gevolgen voor de kostprijs en zullen daardoor resulteren in een lager tarief, althans wanneer wordt vastgehouden aan een vast dekkingspercentage van 30%.
- het nader uit laten werken van een aantal mogelijkheden tot verdere differentiatie van het budgetmodel, volgens het principe van 'optimaal gebruik', waarbij gedacht kan worden aan uitsplitsingen naar daluren en spitsuren, groepsgrootte en gebruikswaarde (sporthallen, gymlokalen en zwembad) en zelfwerkzaamheid (sportvelden). De projectgroep zal met een voorstel komen om dergelijke verfijningen te vertalen in subsidiebedragen aan huurders.
- de projectgroep opdracht geven om het hier globaal beschreven budgetmodel uit te werken in de tweede helft van dit jaar, zodat er voldoende tijd overblijft voor inspraak en bestuurlijke beraadslaging. Het definitieve budgetsysteem kan dan geleidelijk worden ingevoerd met ingang van 1 augustus 1997.

Tan aanzien van de planning stellen wij u het volgende voor:

- sep/okt 1996: uitwerking budgetmodel door projectgroep;
- nov/dec 1996: inspraak en besluitvorming;
- jan/mrt 1997: voorlichting en implementatie
- augustus '97: invoering budgetmodel

Amsterdam, 21 mei 1996
 Van Dijk, Van Soomer en Parnters
 Eric Lagendijk

XII PROCESBESCHRIJVING TARIEFHERZIENING AMSTERDAM NOORD:
PRESENTATIE VOOR HET DAGELIJKS BESTUUR VAN HET
STADSDEEL (12-6-1996)

Procesbeschrijving tariefherziening Amsterdam-Noord

Aandacht voor argumentering keuzen en procesgang

Algemene situatieschets sportwereld/lokale overheid

Aanleiding

Beleidsnota Sport, recreatie en toerisme 1992-1996

passage: één van de hoofdlijnen voor het sportbeleid:

'het doorvoeren van een gedifferentieerd tarievenstelsel, waarbij een relatie wordt gelegd tussen het maatschappelijk en financieel rendement.'

Bijna vier jaar geleden werd ook de weg daarheen geschetst, met de begrippen:

- ontwikkelen kwaliteitscriteria/kwaliteitscontracten
- verantwoordelijkheden huurder/verhuurder
- maatschappelijk rendement
- meewegen doelstellingen en doelgroepen
- regionale afstemming.

Waarom?

- tarieven zijn historisch erfgoed, gebaseerd op adhoc-besluiten, vaak genomen na de aanleg of bouw van sportaccommodaties

- tarieven zijn niet op elkaar afgestemd

- tarieven zijn in de loop der tijd verder uit elkaar gegroeid

Op zich is dat niet zo erg. Huurders zijn eraan gewend geraakt. Maar: we zijn nu op punt dat overheid keuzen moet maken en gericht wil sturen, dus:

- basisvoorzieningen
- punten die genoemd zijn (kwaliteitscontracten/rendement huurders)
- tarief is goed maar nog onbenut instrument met grote reikwijdte (relatie met onderhoud/optimalisering/doelgroepen).

Naar een nieuw tariefsysteem

Eind 1994 opdracht aan DSP: uitwerken van verschillende tariefmodellen; dit was de eerste fase van het traject tariefherziening. Er werden zo'n acht modellen gepresenteerd (o.a. kostprijsmodel, normstelsel, gelijkberechtiging, omgeving, historisch etc)

Begin 1995 is dit rapport vastgesteld door Commissie VHS, inclusief het voorstel om een budgetmodel a la Nieuwegein uit te werken. Budgetmodel voldoet het best aan de voorwaarden van het stadsdeel, namelijk:

- sport betaalbaar houden
- sturing
- outputgericht/tegenprestaties
- differentiatie
- scheiding verantwoordelijkheden sportorganisaties/stadsdeel.

Hoe? Tarief = kostprijs; Huurder kan verdienen d.m.v. subsidiecriteria E.e.a. diende budgettair neutraal plaats te vinden. Gaat uitsluitend om het sportgebruik van de accommodaties; onderwijs is naar rato van urengebruik uitgezuiverd.

In juni 1995 werd de organisatie voor het uitwerken van een budgetmodel opgetuigd: projectgroep (uitwerking), klankbordgroep (toetsing). Verenigingsbestuurders werden uitgenodigd daarin zitting te nemen. Werkgroep Sport stelde zich terughoudend op.

Uitwerking budgetmodel

Eerst moest een KBA worden gemaakt. Dit deed DSP/stadsdeel. Voordeel KBA: inzicht in verhoudingen inkomsten en uitgaven. Bevestigde het beeld dat er al was:

- uiteenlopende dekkingspercentages, conform landelijk beeld
- dekkingspercentage gemiddeld 30%, excl. KL (incl. KL: 13%)
- geen enkele beleidsmatige onderbouwing van die verschillen
- vooral in de veldsporten zit veel indirecte subsidie
- geld (sportbegroting) 'zit' grotendeels 'vast in accommodaties', weinig speelruimte, beheer/onderhoud/organisatie en verhuurbeleid zijn al jaren vanzelfsprekendheden. Onterecht!

Uitkomsten van KBA vormen basis voor de berekeningen die later gemaakt moeten worden om het budgetmodel vast te stellen. Alleen basisvoorzieningen waarvoor geen vergaande privatiseringsvoorstellen of afwijkende exploitatie-regelingen bestaan, werden betrokken bij de harmonisering. Dus bijvoorbeeld geen tennisparken, gymlokalen (LONDO-wetgeving), of individueel accommodatiegebruik (zoals bij zwembad of SSD: wordt apart bekeken). Gaat voornamelijk om veldsporten, 2 sporthallen, Floraparkbad. Kapitaallasten zijn in een aparte bijlage meegenomen. Bij de uitwerking zal dat niet gebeuren, want voorwaardenscheppend beleid/budgettair neutraal.

Projectgroep is vervolgens zes keer bijeengekomen. Gemiddeld waren drie of vier verenigingsbestuurders aanwezig. Verenigingen werden door het stadsdeel op de hoogte gehouden van vorderingen van projectgroep. Op-roepen tot meedenken/meedoen leverden nagenoeg geen reacties op. Uitwerking valt in twee delen uiteen:

- huurvoorwaarden/huurbepalingen: wie komen voor subsidie in aanmerking?
- subsidiecriteria (rendement/output): wat ga je belonen?

De projectgroep heeft gekozen voor het belonen van de 'core-business' van sportvereniging: het aanbieden van sportactiviteiten aan leden/potentiële leden. Wil je dat laagdrempelig blijven doen, dan zul je als vrijwilligersorganisatie de nodige inspanningen moeten leveren. Die inspanningen zal het stadsdeel financieel moeten ondersteunen, d.m.v. deelbudgetten. Om 'rust in de tent te houden': twee stabiele criteria (waarin ook wat sturing zit)

- bedrag per actief spelend verenigingslid;
- vast % subsidie op de kostprijs voor genormeerd gebruik;

Om verenigingen te prikkelen: drie flexibele criteria

- zelfwerkzaamheid (onderhoud/beheer/toezicht)
- kaderscholing (vergoeding van deel cursusgeld)
- sportstimuleringsactiviteiten voor niet-leden.

Daarnaast zijn huurvoorwaarden geformuleerd die verwijzen naar deugdelijk, veilig, verantwoord en kwalitatief goed gebruik van de accommodatie door in principe iedereen. In de huurvoorwaarden zijn ook bepalingen opgenomen over anti-discriminatiebeleid, betalingstermijnen en de organisatie van de subsidie-ontvanger. Er is zeer bewust voor gekozen om bij budgetsubsidies voor sport geen specifieke doelgroepen te benoemen.

Reacties op het eerste budgetmodel

- Klankbordgroep (eigenlijk een open forum van ca. 40 verenigingsbestuurders): kleine minderheid liet zich horen: 'weer extra taken voor verenigingen', 'weer tariefsverhoging' ('want er komt al zoveel op ons af')
- Werkgroep sport: 'te ingewikkeld, laat maar bij het oude tenzij ...' (aantal abstracte voorwaarden), die hadden we al: controleerbaarheid/eenvoud/effectiviteit/verantwoordelijkheid.
- Stadsdeelbestuur: 'te ingewikkeld, begin met accommodatiecriterium: optimaal gebruik van accommodaties moet uitgangspunt zijn voor de

uitwerking van het model'.

Deze reacties kwamen in april en mei j.l. los. Een conclusie is wel dat toen pas echt het e.e.a. was losgemaakt. Gevolg: stroomversnelling en andere uitwerking door DSP en afdeling S & R. Projectgroep werd op de hoogte gebracht; er was vanwege tijdsdruk en besluitvormingsprocedure geen gelegenheid om als projectgroep weer bijeen te komen.

Toen kwam nieuwe budgetmodel, met als kern accommodatiecriterium (dus kostprijsbeginsel).

- Huurvoorwaarden werden uitgebreid met het door de verenigingen aanleveren van een financieel jaarverslag en activiteitenoverzicht (ondervanging aantal leden en ssd-activiteiten);
- Kader is in eerste instantie verantwoordelijkheid van sportverenigingen en bonden;
- Zelfwerkzaamheid blijft onderdeel budgetmodel en wordt gekoppeld aan plannen van stadsdeel mbt basisonderhoudsniveau van sportvoorzieningen;
- Gymnastieklokken worden opgenomen in het nieuwe systeem. Dit lost twee problemen op, namelijk het betaalbaar houden van de lokalen voor het medegebruik en het op een marktconform prijsniveau houden van sporthallen (via bijv. 1:3);
- In het nieuwe budgetmodel wordt optimalisering van accommodatiegebruik nadrukkelijk nagetreefd, voor zover dat mogelijk is (tarief is maar één -beperkt- instrument) via huurvoorwaarden, prijsdifferentiatie naar groepsgrootte, tijdstip cq periode van gebruik en soort gebruik.
- Helder inzicht in uitgaven stadsdeel voor exploitatie basissportvoorzieningen.

Vooraf dit laatste punt zal door de projectgroep goed uitgewerkt moeten worden. De 'bandbreedte' van het onderdeel zelfwerkzaamheid wordt enerzijds bepaald door wat het stadsdeel bereid is af te stoten/uit te besteden en wat verenigingen zelf kunnen doen cq laten doen. Er zal gekeken moeten worden naar eventuele vergoedingen voor specifiek te benoemen taken. Omdat dit van invloed is op het kostprijsdeel, en het hele model daarop is afgestemd, moet steeds helder worden gezien hoe de kosten van het stadsdeel voor beheer en exploitatie zijn samengesteld.

Het nu voorliggende, vereenvoudigde budgetmodel zal voor een jaar of vier gefaseerd moeten worden ingevoerd. Daarna kan zo nodig worden toegevoegd naar meer flexibiliteit in het model. Dat zal nodig zijn in een tijd dat sportwereld in steeds grotere mate geconfronteerd zal worden met privatiseringsprocessen en een overheid die uitvoerende taken meer en meer loslaat (zie sportstimulering). Budgetfinanciering ligt ook tegen die achtergrond voor de hand. De kern van het oude budgetsysteem moet alleen om die reden niet worden vergeten. Kan terugkomen in een later stadium!

Gaat het stadsdeelbestuur akkoord met het nu voorliggende model, dan wordt tegemoet gekomen aan wensen van het stadsdeel die al veel langer leven, en aan ontwikkelingen bij de overheid en sportwereld die niet of moeilijk terug te dringen zijn. De contouren van het model zijn duidelijk. De uitwerking zal door de projectgroep ter hand worden genomen in de periode september-november 1996 (toetsing klankbordgroep). Daarna zal een principbesluit genomen moeten worden. Dat gaat de inspraak in, waarna bijstelling plaats kan vinden. Januari-maart 1997 voorlichting/voorbereiding. Aug. 97: invoering.

Gevolgen voor de sport:

- financieel tariefsverhoging/verlaging/stabiel: grof te zeggen, maar ook nog afhankelijk van uitwerking: niet onoverkomelijk!
- veldsport: zelfwerkzaamheid
- huurvoorwaarden: organisatorisch/administratief
- gaan 'bewuster' inhuren: kostenbewust gedrag

Gevolgen voor stadsdeel:

- helder inzicht in kosten/inkomsten
- betere afstemming vraag/aanbod basisvoorzieningen
- beleidsdoelen kunnen worden getoetst
- zakelijke maar ook beleidsmatig nauwer contact met verenigingen

Kortom, vooral: meer professionaliteit gevraagd van verenigingen, maar ook een alert, optimaal voorwaardenscheppend beleid van het stadsdeel.

Relativering: zeker voordelen: sturing, 'afrekenen', inzicht in kosten/efficiency, 'integraal beleidsinstrument';

maar: invloed tarief op gebruik/sportdeelname is beperkt, en heeft grenzen: verenigingen bepalen uiteindelijk de contributie, sporter bepaalt wat ie ervoor uitgeeft. Prijselasticiteit sport is waarschijnlijk vrij groot, en politiek niet eens zo heel relevant.

budgetmodel: meer in de zin van prikkels en beheersing van exploitatie en verhuur (tijdstippen, groepen, zakelijk beleid): optimaal accommodatiegebruik is niet slechts een zaak van de huurder, maar in eerste instantie een beheersvraagstuk van de verhuurder.

We zijn nu beland op een cruciaal punt: go-no go beslissing van het stadsdeelbestuur. No go betekent doorgaan op de oude voet, terwijl het archaische karakter van de tarievenlijst (10 pag.) al omstreden is. Ontwikkelingen in de sport, van het overheidsapparaat, vragen om een werkbaar en prikkelend systeem.

■

XIII VOORDRACHT AAN HET DAGELIJKS BESTUUR VAN STADSDEEL
AMSTERDAM NOORD (1-7-1996)

Voordracht aan het Dagelijks Bestuur van stadsdeel Amsterdam-Noord

betreft: besluit tot uitwerken budgetmodel Sport

1 Aanleiding, achtergrond en doelstelling

Aanleiding tariefherziening

De huidige tarievenregeling stamt uit een grijs verleden. Er ontbreekt een duidelijke, eenduidige grondslag aan de tarieven voor de huur van sportaccommodaties die door het stadsdeel worden beheerd en geëxploiteerd. In tegenstelling tot andere beleidsterreinen, zoals het sociaal-cultureel werk, bestaat er voor de sportsector geen subsidieregeling waarbij de output (het rendement) centraal staat. Bovendien is zelfs de input niet goed zichtbaar omdat de subsidiëring op indirecte wijze plaatsvindt door middel van een niet-kostendekkend tarief. De verhoudingen tussen tarief en exploitatiekosten verschillen per accommodatiesoort en zijn tamelijk willekeurig.

Het betreft hier de basisvoorzieningen voor sportbeoefening in Amsterdam-Noord, waar grote groepen bewoners gebruik van maken tegen een niet-kostendekkend tarief. Deze voorzieningen vallen, net als in andere gemeenten, onder het voorwaardenscheppende sportbeleid. In de beleidsnota Sport, recreatie en toerisme 1992-1996 wordt de volgende doelstelling van dit beleid gehanteerd:

'Het zorgdragen voor een gedifferentieerd sportaanbod in Amsterdam-Noord, waardoor zoveel mogelijk bewoners worden gestimuleerd tot sportbeoefening op een door henzelf gewenste wijze.'

Achtergronden sportbeleid

In de integrale vrijetijdsnota wordt niet expliciet ingegaan op de legitimering van het sportbeleid. Er zijn twee belangrijke overwegingen die de inspanningen van de overheid rechtvaardigen. Ten eerste wordt er vanuit gegaan dat sportbeoefening bijdraagt aan een gezonde leefstijl. Ten tweede dragen lokale overheden sport een warm hart toe vanwege allerlei maatschappelijke waarden, waarvan sociale integratie, een leefbare woonomgeving en niet in de laatste plaats de economische betekenis van sport de belangrijkste zijn. Het van overheidswege stichten en exploiteren van basisvoorzieningen (voornamelijk sportvelden, de twee sporthallen en het Floraparkbad) maken het voor de belangrijkste gebruikersgroep, de leden van sportverenigingen in Amsterdam-Noord, mogelijk om zonder noemenswaardige financiële belemmeringen te sporten.

Naast deze voorwaardenscheppende taak ten aanzien van beheer en verhuur van sportaccommodaties, vervullen wij in het kader van het sportbeleid een stimulerende functie. Deze functie krijgt in hoofdzaak gestalte via een breed aanbod van sportactiviteiten door het sportbuurtwerk in de wijken. Ons sportservicebureau stuurt deze sportstimuleringsactiviteiten aan. Hoewel het aantal medewerkers bij dit bureau wordt afgebouwd in het kader van de taakdoorlichting, rekenen wij sportstimulering beleidsmatig nog steeds tot onze taken. Wij leggen hierbij accenten bij onder meer de volgende doelgroepen: allochtonen, de schoolgaande jeugd, en uitkerings-

gerechtigden. Terzijde merk ik nog op dat ook het stimuleren van topsport in ons stadsdeel onze aandacht verdient. Immers: zonder breedtesport geen topsport, en zonder topsport geen breedtesport. Door randvoorwaarden voor topsportbeoefening te creëren, kunnen onze bewoners ook passief van hoogwaardige sport genieten. In het te vormen tarievenbeleid streef ik overigens naar een sterkere samenhang tussen onze voorwaardenscheppende en sportstimulerings taken. Tot op heden staan deze taken beleidsmatig, maar ook organisatorisch, nagenoeg los van elkaar.

Tegen diezelfde achtergrond van voorwaarden scheppen, het stimuleren van sport en de taakdoorlichting, wordt nadrukkelijk stilgestaan bij mogelijkheden tot privatisering van sportaccommodaties en basisonderhoudsnivo's die wij nastreven. Het tarievenbeleid van ons stadsdeel dient betrekking te hebben op basissportvoorzieningen, waarbij helder moet zijn welke onderhoudswerkzaamheden onder de bestuurlijke verantwoordelijkheid vallen van het stadsdeel, en welke taken door middel van zelfwerkzaamheid verricht kunnen worden door de vaste huurders, in casu de verenigingen. Basissportvoorzieningen zijn die sportaccommodaties die door grote groepen, vooral georganiseerde sporters gebruikt worden, en die zich niet direct lenen voor kostendekkende of winstgevende exploitatie. Hieronder vallen de meeste onoverdekte sportterreinen, de beide sporthallen en het Floraparkbad. De tennisbanen horen hier niet bij, omdat wij daarvoor een kostendekkende exploitatie mogelijk achten. En ook het beoefenen van golf valt niet direct onder ons tarievenbeleid. Het gedwongen verhuizen van golfvereniging OGEM als gevolg van het optimaliseringsbeleid sportvelden, én het feit dat de meeste beoefenaren van golf niet direct in aanmerking komen voor onze financiële ondersteuning, ligt ten grondslag aan deze keuze. Nog dit jaar zal ik met een voorstel komen inzake een basisonderhoudsplan voor onze sportvoorzieningen.

Doelstelling

In dezelfde vrijetijdsnota wordt gepleit voor *'het doorvoeren van een gedifferentieerd tarievenstelsel, waarbij een relatie wordt gelegd tussen het maatschappelijk en financieel rendement'*. Er wordt voorgesteld om kwaliteitscontracten met de vaste huurders op te stellen, zodat wij beter inzicht krijgen in het maatschappelijk rendement van de verenigingen. Zoals bekend, heeft de huidige tarievenregeling tot gevolg dat verenigingen op willekeurige wijze 'versluiert' worden gesubsidieerd omdat de tarieven niet kostendekkend zijn. Daardoor ontbreekt ook elke sturing van het stadsdeel die wel mogelijk is bij een directere relatie tussen subsidieverstrekking, de 'output' van sportverenigingen en de beleidsdoelstellingen van ons stadsdeel.

Tariefdifferentiatie is het aanbrengen van verschillen in huurprijs van sportaccommodaties op basis van verschillen in bijvoorbeeld kwaliteit van de accommodatie, periode of tijdstip van gebruik en gebruikersgroep. Het differentiëren van tarieven is een mogelijkheid om (meer) systematiek aan te brengen in de verschillende tarieven. Tariefdifferentiatie moet onderscheiden worden van de meer ingrijpende maatregel om de tarieven te harmoniseren. Tariefharmonisatie is het systematisch op elkaar afstemmen van de huurprijzen van de verschillende soorten gemeentelijke sportaccommodaties (velden, hallen, gymlokalen, zwembad). Harmoniseren betekent dat de tarieven met elkaar in evenwicht worden gebracht door deze te baseren op één of meerdere (soms 'ideologisch gekleurde') grondslagen of uitgangspunten. Deze uitgangspunten moeten dan omgerekend worden in tarieven per accommodatiesoort. Harmonisering en differentiëring sluiten elkaar niet uit. Ze vullen elkaar eerder aan.

Ik heb daarom opdracht gegeven tot het harmoniseren van de tarievenregeling met als uitgangspunten:

- het opstellen van kwaliteitscontracten met de vaste huurders;
- het aanbrengen van een heldere afbakening van taken en verantwoordelijkheden tussen huurders en verhuurder: basisonderhoudsniveau door het stadsdeel versus zelfwerkzaamheid door vaste huurders;
- het van toepassing verklaren van de nieuwe tarievenregeling op de vaste, georganiseerde huurders van basisportaccommodaties zoals hierboven genoemd;
- het zodanig differentiëren van tarieven dat huurders worden afgerekend op hun maatschappelijke rendement: wie bereiken zij?, wat hebben zij te bieden?;
- het bevorderen van een optimaal en verantwoord accommodatiegebruik: aanbod en vraag naar basisportvoorzieningen dienen onder de aandacht van het stadsdeel te blijven, waarbij de huurvoorwaarden en de differentiatie van tarieven in die richting uitgewerkt moeten worden.

Voorwaarden daarbij zijn dat sport betaalbaar moet blijven en dat het nieuwe tariefmodel goed hanteerbaar, helder en controleerbaar moet zijn. Bovendien mag de harmonisering het stadsdeel niets kosten. Uiteraard heeft het nieuwe model wel (positieve en negatieve) financiële consequenties voor de sportverenigingen.

2 Proces tot nu toe

Het budgetmodel

In januari 1995 heeft onze raadscommissie VMS unaniem ingestemd met het harmoniseren van de tarieven volgens een nader uit te werken budgetmodel. De keuze voor het vervangen van onze huidige tarievenregeling door een budgetmodel is door ons DB bekrachtigd op ... januari 1996. Budgetfinanciering van sportverenigingen betekent dat de clubs de kostprijs van de huur van sportaccommodaties betalen. Het budgetmodel leent zich niet voor individueel gebruik van sportvoorzieningen, zoals bijvoorbeeld bij de kaartverkoop voor het Floraparkbad. Deze tarieven krijgen nog separaat aandacht van het stadsdeel.

Op beleidsmatig niveau komt budgetfinanciering erop neer dat ons voorwaardenscheppende sportbeleid volledig kostendekkend wordt. De vaste, georganiseerde huurders betalen immers een kostendekkend tarief. Wanneer zij aan nader vast te stellen huurvoorwaarden en criteria voldoen, ontvangen zij directe subsidie van het stadsdeel.

Deze vervanging van indirecte door directe subsidies heeft in principe een budgettair neutraal karakter voor het stadsdeel: het kost het stadsdeel niets. De hurende verenigingen ondervinden daarentegen wel financiële gevolgen, afhankelijk van de accommodatie(s) die zij huren, en de aard en omvang van hun organisatie en activiteiten. Wij hebben hiertoe besloten omdat wij de effecten van onze financiële bijdragen aan de sport in ons stadsdeel inzichtelijker willen krijgen. Dit betekent onder andere:

- een zo optimaal mogelijke afstemming van vraag naar en aanbod van sportaccommodaties;
- een prikkel voor de sportverenigingen in ons stadsdeel om sportbeoefening te stimuleren;
- het bevorderen van zelfwerkzaamheid onder de vaste huurders;
- het subsidiëren van de clubs op basis van hun output.

Organisatie

Op basis van dit besluit heb ik een projectgroep en een klankbordgroep laten formeren. Tijdens een voorlichtingsbijeenkomst voor verenigingsbestuurders kwamen genoeg inschrijvingen binnen om per augustus 1995 een projectgroep het budgetmodel uit te werken. De projectgroep werd geleid door het stadsdeel. Bureau Van Dijk, Van Soomeren en Partners werd ingehuurd om deelwerkzaamheden uit te voeren en als adviseur op te treden.

Kosten/baten-analyse

In november 1995 bracht ik een kosten/baten-analyse van sportaccommodaties over 1994 ter kennisneming van de raadscommissie VMS. De cijfers daarin vormen de basis voor de uitwerking van het budgetmodel. Ik wijs nogmaals op de waarde van dit rapport inzake:

- de exploitatiekosten per accommodatiesoort en -eenheid;
- het totale volume aan indirecte subsidies aan sportverenigingen;
- de uiteenlopende dekkingspercentages (tarief:kosten) van de accommodaties.

Voor de cijfers in dit rapport en de onderbouwing daarvan verwijs ik naar de bijgesloten kosten/baten-analyse. De uitkomsten ervan zijn geen beleidsmatige targets, maar veel meer in zekere zin 'toevallige' bedragen of percentages. Zo is het gemiddelde dekkingspercentage van het sportgebruik van alle accommodaties samen ca. 30%. Dat percentage is geen bestuurlijk vastgesteld streefcijfer of doelstelling, maar de voor dat jaar (1994) berekende uitkomst van het quotiënt van tariefinkomsten en exploitatiekosten van het stadsdeel. Dit percentage betekent wél dat bij een voor het stadsdeel budgettair neutrale harmonisering van tarieven, de dekking van de accommodatiekosten exclusief kapitaallasten uit de tarieven 30% blijft. Hierbij zij opgemerkt dat de tarieven in absolute bedragen aangepast dienen te worden aan de prijsindex vanaf 1994.

In de bijlage bij dit rapport heb ik aangegeven welke kapitaallasten op de basisvoorzieningen rusten. Voorgesteld is om deze niet bij de harmonisering te betrekken omdat het stichten van deze accommodaties behoort tot het voorwaardenscheppende sportbeleid van het stadsdeel, en de kosten daarvan niet beïnvloedbaar zijn door de huurders. Bovendien zou het meewegen van deze kosten leiden tot een kostprijs die niet betaalbaar is voor sportverenigingen. Tenslotte zou dit het einde betekenen van de meeste veldsporten omdat de grondkosten en de rente daarop gemiddeld veel hoger zijn dan de kapitaallasten van de gebouwde sportvoorzieningen.

Budgetmodel 1

Na vijf bijeenkomsten werd in januari 1996 een eerste uitwerking gepresenteerd ('budgetmodel 1'), die volledige instemming had van de projectgroep. Dit model is bijgevoegd in bijlage 1. Kern van het model is dat de huurders de kostprijs betalen en, wanneer zij voldoen aan een aantal huurvoorwaarden, aan de hand van vijf criteria kunnen 'inverdienen', te weten:

- een subsidiebedrag per actief verenigingslid;
- een subsidie op de kostprijs van de accommodatie, aan de hand van het gemiddelde dekkingspercentage van 30%;
- een subsidie voor sportstimuleringsactiviteiten voor niet-leden;
- een subsidie voor het volgen van kaderopleidingen van leden;
- een subsidie voor zelfwerkzaamheid aan de accommodatie.

Ook heb ik aangegeven waarom ik geen specifieke doelgroepen heb benoemd, zoals etnische groepen, jongeren/ouderen, vrouwen en gehandicapten. Argumenten daarvoor zijn:

- het al of niet aan sport doen hangt veel sterker samen met algemenere maatschappelijke factoren (vooral sociaal-economische positie) die nauwelijks beïnvloedbaar zijn, dan met sportstimuleringsinspanningen van overheden of sportorganisaties;
- het extra belonen van de deelname van leden van doelgroepen aan sport is tamelijk willekeurig en daarmee per definitie twijfelachtig: behalve de werkende, blanke Nederlandse man van middelbare leeftijd zijn er argumenten te bedenken voor subsidies aan alle andere bevolkingsgroepen;
- het toekennen van hogere subsidiebedragen aan leden van doelgroepen dan aan andere leden is in zekere zin onrechtvaardig: wat doet bijvoorbeeld de inmiddels jarenlang actieve Surinaamse voetbalclub meer om leden te werven en behouden dan de Hollandse club om de hoek?

Budgetmodel 2

Budgetmodel 1 strandde in eerste instantie op de kritiek van het DB en de werkgroep Sport dat het model te ingewikkeld en bewerkelijk zou zijn. Op basis van dit argument heb ik in april 1996 opdracht gegeven om het budgetmodel te vereenvoudigen met als kern het 'accommodatiecriterium'. Ook achtte ik het raadzaam om het criterium 'zelfwerkzaamheid' erin te houden. Tegen de achtergrond van ons sportbeleid dient budgetmodel 2 toegespitst te worden op 'een optimaal gebruik van basissportvoorzieningen'. De uitwerking hiervan is opgenomen in de bijgesloten 'Tussenrapportage herziening tarievenbeleid'. Net als voor budgetmodel 1 geldt, moet de precieze financiële vertaling voor de sportverenigingen nog plaatsvinden. Hierover dient de projectgroep zich te beraden. Bij budgetmodel 2 zijn de gemiddelde budgetsubsidies bekend (ca. 70% van de kostprijs). Maar er zullen differentiaties worden aangebracht om de verhuur te optimaliseren. Voorstellen hiervoor zijn subsidies op basis van groeps grootte en tijdstip van gebruik. De huurvoorwaarden werden aangevuld met het aanleveren door de vaste huurders van een financieel jaarverslag en een activiteitenoverzicht, vooruitlopend op het eventueel op een later tijdstip toevoegen van een sportstimuleringssubsidie.

3 Stand van zaken

Presentatie DB: naar een nieuwe variant

Op 12 juni j.l. heb ik u door middel van een presentatie op de hoogte gebracht van de voortgang van de tarievenharmonisering. Voordat ik de projectgroep opdracht verleen tot het nader uitwerken van het budgetmodel vraag ik de instemming van het DB hiervoor. Gezien de discussie in het DB over de beide budgetmodellen, stel ik voor om de projectgroep een budgetmodel inclusief eerder opgestelde huurvoorwaarden en op voor het stadsdeel budgettair neutrale wijze te laten uitwerken, met als onderdelen:

- een accommodatiesubsidie bij genormeerd gebruik, volgens het principe van een gemiddeld dekkingpercentage;
- een subsidie per actief verenigingslid (eventueel gedifferentieerd naar jeugdleden en seniorenleden);
- een subsidie voor nader vast te stellen taken in het kader van zelfwerkzaamheid bij beheer en onderhoud van sportaccommodaties;
- een subsidie voor sportstimuleringsactiviteiten voor niet-verenigingsleden.

In feite is dit budgetmodel 1 zonder het criterium 'kaderopleiding'. Over dit laatste is geconcludeerd dat het een primaire taak van verenigingen is om te zorgen voor voldoende en kwalitatief onderlegde kaderleden.

4 Effecten

De effecten voor de verenigingen zijn op dit moment, dus zonder aan de criteria gekoppelde normbedragen, niet goed in te schatten. Dit komt ook omdat de subsidiebedragen (de budgetten) een optelsom zijn van vier criteria, die voor elke club weer anders kunnen uitpakken. Waar het in hoofdzaak om gaat is dat het totale, door het stadsdeel uit te keren subsidiebedrag aan alle vaste huurders samen (circa 1,8 miljoen), in vier deelbudgetten wordt opgesplitst. Het accommodatiesubsidie en het ledensubsidie zijn, gemeten over de wat langere termijn, tamelijk stabiel voor de verenigingen. Om de financiële zekerheid van de verenigingen zoveel mogelijk te waarborgen, beveel ik aan om deze deelbudgetten tenminste 70% van het totaal tot onze beschikking staande subsidiebedrag te laten vormen. Het aandeel-restant bedrag aan subsidies aan de verenigingen bedraagt dan 30% van het totaal. Dit wordt gevormd door subsidies ten behoeve van zelfwerkzaamheid en sportstimulering. Het gaat hierbij om meer flexibele criteria waarmee verenigingen kunnen 'inverdienen'. Om een indruk te krijgen van de effecten geef ik alvast de volgende grote lijnen per tarief en criterium/subsidie weer:

tarief:

Het tarief laat aan duidelijkheid niets te wensen over. Elke huurder betaalt de kostprijs. Dat betekent voor elke huurder in eerste instantie een behoorlijke kostenstijging, vooral voor de huurders van accommodaties waarvan de dekking laag is. Uiteindelijk hoeft deze kostenstijging voor verenigingen niet problematisch te zijn, omdat zij vervolgens, wanneer zij aan de huurvoorwaarden voldoen, in aanmerking komen voor budgetsubsidies.

accommodatiesubsidie:

Het subsidiebedrag voor accommodatiegebruik is gerelateerd aan een voor elke accommodatiesoort gelijk dekkingspercentage. Dit percentage bedroeg over 1994 gemiddeld 30%. Het effect hiervan is weergegeven in de bijlage 'uitwerking accommodatiesubsidie'. Hierbij is onderscheid gemaakt naar het aandeel dat dit criterium heeft in het budgetmodel (variërend van 30-40%). Bij de verdere uitwerking door de projectgroep dient rekening gehouden te worden met differentiëring van het subsidie naar tijdstip van gebruik en groeps grootte. Ik wijs nogmaals op het feit dat alleen die verenigingen in aanmerking komen voor het accommodatiesubsidie die optimaal gebruik maken van de accommodatie. Hier ligt derhalve een duidelijke relatie met ons optimaliseringsbeleid sportvelden. Dit heeft tot gevolg dat alleen tot het verstrekken van een accommodatiesubsidie over wordt gegaan, wanneer het aantal normteams per vereniging in overeenstemming is met het aantal feitelijk te bespelen velden.

ledensubsidie:

Ik acht het raadzaam om het relatief stabiele criterium 'aantal actieve verenigingsleden' mee te nemen in het budgetmodel omdat hiervan een prikkel uitgaat naar de vaste huurders om deelnemers c.q. leden te werven. Omdat ik eerder heb aangegeven dat specifieke doelgroepen niet voor méér subsidie in aanmerking komen, gaat er mijns inziens dankzij dit criterium wel degelijk een signaal uit naar de verenigingen om sportbeoefening op actieve wijze naar de bewoners uit te dragen en te promoten. Volgens dit criterium is elke sporter/lid er één, ongeacht sexe, leeftijd of etnische afkomst. Het effect ervan is duidelijk: hoe meer leden, hoe meer subsidie, volgens een

vast bedrag per lid.

subsidie voor zelfwerkzaamheid:

Dit subsidiebedrag is gebonden aan een nader vast te stellen lijst met te honoreren werkzaamheden. Deze zullen voornamelijk betrekking hebben op beheer en onderhoud van sportvelden. De uitwerking hiervan wordt bepaald door een nog dit jaar door mij voor te stellen basisonderhoudsplan sportaccommodaties. Ook het subsidiebedrag (als aandeel van het totaalbudget) dat hiermee gemoeid gaat zal daarvan afhankelijk zijn. Effect voor veldsportverenigingen zal zijn dat clubs die onderhoud- en/of beheertaken uitvoeren daarvoor financieel beloond worden.

sportstimuleringssubsidie:

Met het opnemen van 'sportstimulering' in het budgetmodel, worden de voorwaardenscheppende en sportstimulerende taak van het stadsdeel meer op elkaar afgestemd. Net als bij zelfwerkzaamheid kunnen verenigingen hiermee 'inverdienen' door zich actief op te stellen. De sportstimuleringsactiviteiten die wij honoreren zullen een duidelijke relatie hebben met het beleid dat wij voeren in het kader van sportbuurtwerk. Effect zal zijn dat verenigingen die sportactiviteiten aanbieden voor niet-leden en daar een aanvraag voor indienen, subsidie ontvangen.

financiële waarborg voor het stadsdeel:

Omdat de omslag van de huidige tarievenstructuur naar het nieuwe budgetmodel er één is van 180 graden, is het bewaken van de budgettaire neutraliteit een vereiste. Ik stel voor om voor de de criteria zelfwerkzaamheid en sportstimulering stelposten te creëren. Daarmee kunnen over- of onderschrijdingen per jaar binnen het budgetmodel worden gecompenseerd. Is er sprake van een totale over- of onderschrijding, dan kan dat het volgende boekjaar worden gecompenseerd door de stelposten voor één jaar te verlagen respectievelijk verhogen. Op die manier wordt budgettaire neutraliteit continu bewaakt en gegarandeerd.

Tenslotte wil ik nogmaals de voordelen benadrukken van dit budgetmodel. Dit zijn tevens de argumenten die ons eerder hebben doen besluiten het budgetmodel te kiezen boven andere modellen.

- zichtbaar maken van subsidies aan sportverenigingen;
- subsidies koppelen aan prestaties van verenigingen, die op hun beurt refereren aan beleidsdoelen van het stadsdeel (sportstimulering, zelfwerkzaamheid);
- een tarief in rekening brengen dat gelijk is aan de kostprijs (exclusief kapitaallasten), waarmee het kostenbewustzijn van zowel stadsdeel als sportverenigingen wordt bevorderd;
- het tarievenbeleid beter afstemmen op voortgaande maatschappelijke ontwikkelingen, zoals meer verantwoordelijkheid bij het particulier initiatief, kerntaken van de overheid en het aangaan van contractuele budgetrelaties met maatschappelijke organisaties.

5 Besluit

Ik stel u voor met het volgende in te stemmen:

- accoord te gaan met de strekking van het budgetmodel, zoals dat eerder gepresenteerd is (zie bijlagen) en de financiële basis voor uitwerking die gestoeld is op de kosten/baten-analyse;
- het, onder eerdergenoemde voorwaarden, door de projectgroep laten uitwerken van budgetmodel 1 in afgeslankte vorm, dus zonder het kadercriterium. Dit moet uitmonden in een conceptvoorstel budgetmodel Sport met een financiële onderbouwing per criterium. Het concept-bud-

getmodel zal vervolgens worden voorgelegd aan de klankbordgroep en medio oktober 1996 aan het DB;

- de werkgroep Sport op de hoogte brengen van uw besluit.

■

XIV SAMENVATTING VAN EEN KOSTEN/BATEN-ANALYSE VAN DE
SPORTACCOMMODATIES VAN STADSDEEL AMSTERDAM NOORD
(11-7-1996)

Samenvatting van een kosten/baten-analyse van de sportaccommodaties van stadsdeel Amsterdam Noord

Een jaar geleden heeft het stadsdeelbestuur van Amsterdam Noord besloten om de tarieven voor de huur van sportaccommodaties te harmoniseren. Een werkgroep is al weer enige maanden bezig om hiervoor een budgetmodel uit te werken. Omdat de harmonisering het stadsdeel niks mag kosten en ook niets mag opleveren, moest een kosten/baten-analyse van de huidige situatie worden opgesteld. Enkele uitkomsten zijn namelijk van wezenlijk belang voor de verdere uitwerking van het budgetmodel, te weten:

- de kostprijs van elke accommodatiesoort (sportvelden, sporthallen, zwembad) die elke huurder straks moet gaan betalen;
- het verschil tussen de kosten van sportaccommodaties en de huuropbrengsten; dit bedrag zal door middel van budgetsubsidies weer aan de sportverenigingen worden uitgekeerd;
- de dekkingspercentages per accommodatiesoort; hierdoor wordt zichtbaar welk deel van de kosten in de huidige situatie door de huur wordt gedekt.

De cijfers die in deze samenvatting worden genoemd, hebben uitsluitend betrekking op het sportgebruik door verenigingen en vaste gebruikersgroepen. Het onderwijs valt er buiten. Bovendien zijn de kapitaallasten niet meegerekend. Het gaat dus alleen om de tariefinkomsten en de uitgaven van het stadsdeel die daar tegenover staan: dat zijn voornamelijk personeelkosten voor beheer en onderhoud, energiekosten (sporthallen en zwembad) en wat materiaalkosten. Bij de velden zijn de grondkosten niet meegerekend, maar het voor sport onmisbare onderhoud van het park wel (windwering, paden).

De gegevens voor de kosten/baten-analyse zijn afkomstig uit de jaarrekening 1994 van het stadsdeel, de verhuurroosters en de huurdeclaraties. De cijfers hebben steeds betrekking op accommodatiesoorten en -eenheden en dus niet op exclusieve accommodaties. Het zijn dus gemiddelden.

In de volgende tabel is aangegeven hoe de huidige financiële stand van zaken per accommodatiesoort is. Bedragen zijn in guldens.

Tabel: Huidige financiële gegevens per accommodatiesoort en eenheid in Amsterdam Noord (bron: Van Dijk, Van Soomeren en Partners BV, Kosten/baten-analyse sportaccommodaties in Amsterdam Noord, Amsterdam, 1995)

Accommodatiesoort	Aantal eenheden	Kosten stadsdeel	Dekkingspercentage	Kostprijs per eenheid
voetbalvelden	55	1.285.684	18%	23.376
hockeyvelden	3	47.372	24%	15.791
honk/softbalvelden	2	30.986	44%	15.493
handbalvelden	9	29.902	50%	3.322
korfbalvelden	bij 3 vakken: 7	43.913	40%	6.273
	bij 2 vakken: 11			3.992
atletiekbaan	1	59.979	44%	59.979
wielerbaan	1	29.457	29%	29.457
golfcourse	1	84.876	42%	84.876
sporthallen	2	351.028	37%	126 p/u
Floraparkbad	1	602.200	46%	groot bad: 289 p/u instr.bad: 108 p/u springkuil: 80 p/u luchtdr.hal: 223 p/u
Alle sportaccommodaties	nvt	2.565.403	30%	nvt

Uit de tabel blijkt dat het stadsdeel 70% van de accommodatiekosten zelf bijdraagt. En dan zijn de kapitaallasten (stichtingskosten, grondkosten, investeringen en rente) nog niet eens meegerekend. Deze verdeling wil het stadsdeel zo houden. Maar het budgetmodel heeft wel financiële consequenties voor de huurders. Alle huurders gaan de kostprijs per eenheid betalen. Op basis van een aantal criteria krijgen zij financiële budgetten van het stadsdeel terug. Het totale bedrag dat daarmee gemoeid gaat is f 1.800.000,-. Dat is hetzelfde bedrag dat het stadsdeel ook nu aan de accommodatiekosten voor sport kwijt is.

Wanneer u behoefte hebt aan uitgebreidere informatie over de kosten/baten-analyse, dan kunt u het betreffende rapport opvragen bij de projectleider tariefharmonisering mevrouw J. Molenaar, Stadsdeelwerken en Sport, telefoon: 63 55 517.

XV DISCUSSIONENOTITIE 'VOORTGANG ONTWIKKELING
TARIEFHERZIENING STADSDEEL AMSTERDAM NOORD' (2-9-1997)

Discussienotitie 'Voortgang ontwikkeling tariefherziening stadsdeel Amsterdam Noord'

Vooraf

In deze notitie wordt kort stil gestaan bij de stand van zaken rond de tariefherziening sportaccommodaties in Amsterdam Noord. Hamvraag naar aanleiding van de laatste notitie *Herziening tarieven Sport* in de Commissie van advies VMS (de zogenaamde 'pas op de plaats'-notitie) luidt: *Kiezen we voor invoering van het uitgewerkte budgetmodel en scherpen we dit model verder aan, of heroriënteren we ons op alternatieve tariefmodellen?*

Om antwoord te kunnen geven op deze vraag spitst deze notitie zich toe op vier relevante vraagstukken:

- 1 welk effect heeft elk (nieuw) model?
- 2 welke varianten zijn er nog meer naast het budgetmodel?
- 3 hoe gaan we om met extreme effecten, met name die van het budgetmodel?
- 4 hoe gaan we verder?

Herziening van tarieven is in de beleidsnota Sport, Recreatie en Toerisme (september 1992) al aangekondigd. Doel van tariefherziening is het relateren van het tarief aan het maatschappelijk rendement van huurders van sportaccommodaties (vooral sportverenigingen). In het huidige tariefstelsel is nauwelijks sprake van een doordacht systeem; de tarieven stammen uit een grijs verleden en hebben geen onderlinge verband. Bovendien gaat er van het huidige stelsel geen prikkel uit om de sportaccommodaties zo optimaal en efficiënt mogelijk te benutten. In het begin van het proces is in de Commissie van Advies VMS afgesproken dat de nieuwe tarieven niet te veel uit de pas met die in de regio mogen lopen. Ook dient de tariefherziening bij de invoering voor het stadsdeel budgettair neutraal te verlopen. De invoering van een nieuw tariefsysteem, of dat nu het budgetmodel of een ander model is, zal altijd gepaard gaan met een aantal ongewenste effecten. Effecten die voor die gevallen niet stroken met het sportstimuleringsbeleid van het stadsdeel. In deze notitie wordt ingegaan op mogelijkheden om het nieuwe model zodanig aan te passen dat alle verenigingen een tarief betalen dat tegemoet komt aan de beleidsuitgangspunten van het stadsdeel. De huur moet betaalbaar blijven en een eenduidige grondslag hebben.

1 Welk effect heeft elk (nieuw) model?

In maart 1997 zijn de tarieven voor sportaccommodaties voor het laatst in de Commissie van Advies VMS aan de orde gesteld. Er werd een presentatie gehouden over het budgetmodel. Ook is stilgestaan bij de effecten van het budgetmodel op individuele huurders. Omdat enkele clubs er volgens het samengestelde budgetmodel sterk op vooruitgaan, en enkele andere juist niet, werd ingestemd met het voorstel om pas op de plaats te maken. Bij het onverkort toepassen van een nieuw model of systeem, welk dat ook is, treden er verschillen op ten opzichte van de oude, vertrouwde situatie. Tenminste, als dit budgettair neutraal voor het stadsdeel geschiedt. Dit voor de hand liggende inzicht staat verwoord in nagenoeg elke notitie die over dit onderwerp is geschreven, ook in Amsterdam Noord. Elk nieuw model brengt verschuivingen teweeg; voor de ene club een grote of minder grote meevaller, en voor de andere een grote of minder grote tegenvaller. Bij de keuze voor een model, die eind 1994, begin 1995 aan de orde was, gaat het om de volgende afwegingen:

- wat is een rechtvaardig uitgangspunt voor huurders en verhuurder?
- welke effecten zullen de verschillende varianten te zien geven?

Uiteraard wordt getracht om extreme effecten zo veel mogelijk te beperken, wat ook een voorwaarde is bij de herziening. Maar dat er financiële effecten zijn voor de huurders, is bij voorbaat een gegeven.

Welnu, die effecten zijn gestoeld op, en kunnen worden afgelezen tegen, de *kosten/baten-analyse* die in de zomer van 1995 is gemaakt. Een kosten/baten-analyse is op zichzelf niet beïnvloedbaar. Het geeft namelijk een feitelijk financieel beeld van de inkomsten en uitgaven van het stadsdeel per accommodatiesoort. Uit die analyse is gebleken dat veldsporten het stadsdeel in financiële zin relatief veel kosten, en weinig opleveren. Zaal-sporten leveren naar verhouding wat meer op en kosten wat minder. En voor de georganiseerde zwemsport is de verhouding tussen baten en kosten het meest positief voor het stadsdeel. Overigens is het beeld bij de veld-sporten wat genuanceerder: voetbalvelden (het sterkst vertegenwoordigd in Noord) scoren het laagst, terwijl de andere veldsporten een gunstiger resultaat opleveren.

Een voorlopige conclusie luidt dat hoe er ook wordt ingegrepen in de tariefstelling, de sporten die volgens het huidige systeem 'weinig' betalen, in de nieuwe situatie meer gaan betalen. Terwijl de huurders die nu relatief (ten opzichte van de exploitatiekosten) 'veel' betalen, straks minder hoeven te betalen. Kortom: grofweg is de 'richting' van de effecten bekend.

2 Welke varianten zijn er nog meer naast het budgetmodel?

Bij aanvang van het herzieningstraject is in de raadscommissie de notitie 'Tariefherziening Amsterdam-Noord: eerste fase' (december 1994) besproken. Dit rapport werd toentertijd gepresenteerd in de commissie en behandelde een aantal modellen waarmee tarieven kunnen worden gedifferentieerd en geharmoniseerd. De raadscommissie adviseerde op basis hiervan unaniem het budgetmodel verder uit te werken (hetgeen gebeurde). Andere varianten die onder de aandacht werden gebracht zijn in onderstaand schema, met enkele beleidsdoelen van het stadsdeel, opgenomen.

Schema 1: Tariefmodellen en beleidsdoelen van Amsterdam-Noord

Modellen	Beloning van maatschappelijke waarde van de huurder	Efficiënt gebruik, stimuleren/belonen van zelfwerkzaamheid	Afstemmen van tarieven op regionale prijsstelling
Kostprijsmodel incl. kapitaallasten	-	-	-
Kostprijsmodel excl. kapitaallasten	-	-	-
Normmodel	-	+	-
Fondsmodel	++	++	?
Model historische ontwikkelingen	-	-	+
Model afstemmen op omgeving	-	-	+
Puntenmodel	+	+	-
Draagkrachtmodel	-	-	-
Basismodel	-	-	?
Budgetmodel	++	++	?

Betekenis van de tekens: z.o.z.

■	model en doel hebben geen onderlinge relatie vooralsnog onbekend; moet blijken na uitwerking van model
+	model en doel hebben indirecte onderlinge relatie via 'versluisde subsidiëring'
+ + =	model en doel hebben directe relatie via directe subsidie

Korte toelichting bij enkele alternatieven

In het algemeen kun je zeggen dat het budgetmodel functioneel en flexibel kan worden toegepast. Dat is voor Amsterdam Noord ook gedaan door de werkgroep. Je kunt er je 'eigen ideeën' in verwerken. Het inmiddels uitgewerkte budgetmodel komt erop neer dat alle huurders de kostprijs van de huur van de accommodatie exclusief kapitaallasten betalen. Wanneer zij aan enkele voorwaarden voldoen komen zij in aanmerking voor korting. Er zijn twee kortingsmogelijkheden:

- een accommodatiekorting gebaseerd op een vast dekkingspercentage van de exploitatie van de accommodatie (bij genormeerd gebruik);
- een ledenkorting gebaseerd op het aantal sportende leden van de huurder.

Daarnaast komt elke sportorganisatie in het stadsdeel in aanmerking voor het verkrijgen van een subsidie uit een hiervoor vrijgemaakt sportstimuleringsbudget.

Andere tariefmodellen bieden minder of geen mogelijkheid tot het aanpassen of beïnvloeding. Hier volgen enkele daarvan.

In het **kostprijsmodel** wordt strikt een relatie gelegd tussen kosten en baten door middel van het toepassen van een vast (gemiddeld) dekkingspercentage. De huurder heeft daar geen invloed op.

Het **normmodel** gaat uit van een vaste bijdrage per deelnemer/sporter. Hier is juist geen relatie gelegd met de kostprijs. Voor elke accommodatiesoort geldt een normatieve bespelingsgraad (bijvoorbeeld 22 voetballers per voetbalveld). Op basis van deze bespelingsnormen en de gelijke bijdrage per sporter (ongeacht de accommodatie) wordt het tarief bepaald.

Met het **puntenmodel** wordt een relatie gelegd tussen tarief en de kwaliteit van de accommodatie. In feite kun je daardoor de tarieven differentiëren, maar niet harmoniseren, want: hoe verhouden zich de punten van een wielerved tot die van een zwembad?

Het **draagkrachtmodel** is nobel maar praktisch onuitvoerbaar wanneer je alle sporters en accommodaties erin wil vertegenwoordigen. Doel is om sport ook voor sociale minima betaalbaar te laten zijn. Voor georganiseerde huurders zoals sportverenigingen geldt dat het lastig is na te gaan wie daarvan tot de minima kunnen worden gerekend. Privacy is bovendien in het geding. De makkelijkste weg is het **afstemmen** van de tarieven op die van de omgeving. Dit is de meest pragmatische manier om met tarieven om te gaan. Keerzijde van de medaille is dat je het initiatief overlaat aan buurgemeenten cq andere stadsdelen. Bovendien kunnen de tarieven van 'de burens' onderling sterk verschillen.

Conclusie: alternatieve modellen zijn niet zaligmakend. Effecten ervan zijn:

- tamelijk rigide
- zeer groot bij enkele van deze modellen (kostprijs/normmodel)
- niet of nauwelijks gerelateerd aan de beleidsuitgangspunten van het stadsdeel bij herziening, zoals optimaal gebruik, sportstimulering, zelfwerkzaamheid.

Zoals al eerder door de raadscommissie VMS is bevonden, valt het budgetmodel te prefereren boven deze alternatieven. Het budgetmodel kent namelijk wel een duidelijke relatie met genoemde beleidsuitgangspunten. Daarnaast is het budgetmodel beïnvloedbaar en dus niet star. Ongewilde (extreme) effecten kunnen zo veel mogelijk worden tegengegaan. In het budgetmodel wordt een duidelijke relatie gelegd met de kostprijs van de accommodatie.

datie en met het stimuleren van sportbeoefening. Bovendien werkt het model kostenefficiëntie in de hand. De accommodatie dient immers zo optimaal mogelijk te worden benut, terwijl de kosten door het model inzichtelijk worden gemaakt.

3 Hoe gaan we om met extreme effecten?

Voorwaarde bij tariefherziening is dat extreme effecten op de huuruitgave van individuele huurders zo veel mogelijk voorkomen moeten worden. Hiervoor is een mogelijkheid nader uitgewerkt (zie bijlage). Kern van deze uitwerking is:

- het gefaseerd invoeren van het budgetmodel (bijvoorbeeld uitgesmeerd over een periode van 4 jaar: 25% per jaar stijging/daling)
- het vaststellen van een maximale stijging of daling van het tarief van bijvoorbeeld 33,3% van het 'oude' tarief. Bij de vaststelling van deze grens kan een relatie worden gelegd met de hoogte van de tarieven in de regio (Amsterdam);
- bij unieke accommodaties (atletiekbaan en golfcourse) het invoeren van een gangbaar tarief (afstemmen op 'de omgeving').

Hier komt bij dat vooral voetbalverenigingen die meer velden huren dan nodig is, langs financiële weg worden gestimuleerd om vraag naar ruimte af te stemmen op aanbod van leden. Bij de uitvoering van het herbestemmen van sportvelden zal de kosten/baten-analyse een ander beeld geven. De tarieven zullen daarmee in de pas dienen te lopen.

Een ander punt is dat de veldsporten die er sterk op vooruit gaan (handbal en korfbal) veel leden hebben die ook in de hallen sporten. Elk lid heeft slechts één keer de mogelijkheid om in aanmerking te komen voor een ledensubsidie. Dit heeft een compenserende werking.

Bij het toepassen van bijvoorbeeld een 33,3%-grens houdt het stadsdeel per saldo geld over (volgens de oude berekeningen circa f 34.000,-). Dit kan bijvoorbeeld worden aangewend als noodfonds voor huurders die door de herziening in financiële problemen geraken.

4 Hoe gaan we verder?

Er zijn drie wegen waarlangs we verder kunnen gaan:

- 1 *Doorgaan met het budgetmodel*: aanscherpen van het model aan de hand van gemaakte kanttekeningen en aanbevelingen;
- 2 Terug naar de uitgangssituatie en vervolgens *het uitwerken van nieuwe modellen*;
- 3 Terug naar de uitgangssituatie en het proces van tariefherziening stoppen, waarmee *het huidige tariefsysteem wordt voortgezet*.

■
XVI VOORSTEL TOT HERZIENING TARIEVENBELEID SPORT (23-12-1997)

Voorstel tot herziening tarievenbeleid sport

Inleiding

Het voorliggende stuk is het samenvattende eindconcept 'Voorstel tot herziening tarievenbeleid sport'. Het bevat de belangrijkste conclusies en besluiten uit eerdere notities die aan u zijn voorgelegd over dit onderwerp. De laatste daarvan waren de zogenaamde 'pas-op-de-plaatsnotitie' van 24 maart 1997 en de 'Discussienotitie voortgang ontwikkeling tariefherziening Amsterdam Noord'. Wensen en aanbevelingen die hieruit voortvloeiden, zijn in dit stuk verwerkt.

Met deze notitie wordt u gevraagd in te stemmen met het in procedure brengen van het budgetmodel. Indien u zich kunt verenigen met het budgetmodel, dan zullen wij de vaste huurders van sportaccommodaties de gelegenheid geven om hier door middel van een inspraakprocedure schriftelijk op te reageren. Vervolgens verwerken wij de reacties, en leggen u ter finale besluitvorming een definitief rapport voor. Wij zullen u dan voorstellen het budgetmodel per 1 augustus 1998 fasegewijs over een periode van vier jaar in te voeren.

1 Aanleiding

Tarievenstructuur

De tarievenstructuur is een niet te onderschatten sturingsmiddel van het sportbeleid. Ruim vijf jaar geleden heeft de stadsdeelraad zich in de beleidsnota *Sport, Recreatie en Toerisme* al uitgesproken voor een herziening van deze structuur. Dit proces is in 1995 door de Raad opgepakt. De huidige tarievenregeling is in wezen een erfenis uit de jaren vijftig en zestig. Door de jaren heen zijn de tarieven soms op ad hocbasis verhoogd, en vrijwel jaarlijks aangepast aan de inflatie. De huidige tarieven zijn dus in principe nog steeds gerelateerd aan de stedelijke tariefstructuur. In die structuur is geen sprake van een weldoordacht systeem. De inkomsten van het stadsdeel uit de tarieven dekken dan ook bij lange na niet de kostprijs voor beheer en onderhoud van de accommodaties. Geconstateerd is dat er geen onderlinge relatie is tussen de tarieven van de belangrijkste accommodatiesoorten die voornamelijk door de sportverenigingen worden gehuurd: de sportvelden, de wielervedbaan, de atletiekbaan, de sporthallen, gymnastieklokalen en het Floraparkbad.

Sportbeleid

In genoemde beleidsnota wordt voorgesteld een nieuw tariefsysteem te ontwikkelen dat meer tegemoet komt aan het sportbeleid van Amsterdam Noord. Daar zijn wij in 1995 mee verder gegaan. Het is onze wens het nieuwe tariefsysteem af te stemmen met het optimaliseringsbeleid voor de sportaccommodaties in het stadsdeel. Van het systeem zou een prikkel moeten uitgaan de accommodaties zo optimaal mogelijk te benutten. Tot slot willen wij dat het nieuwe systeem mogelijkheden biedt tot beloning van huurders voor geleverde prestaties, bijvoorbeeld in het kader van sportstimulering.

Al deze ideeën passen in ons sportbeleid, dat tot doel heeft 'zorg te dragen voor een gedifferentieerd sportaanbod in Amsterdam Noord, waardoor zoveel mogelijk bewoners worden gestimuleerd tot sportbeoefening op een door henzelf gewenste wijze.'

2 Doel en randvoorwaarden

Doel van de tariefherziening is volgens de eerdergenoemde sportnota 'het doorvoeren van een gedifferentieerd tariefstelsel waarin een relatie wordt gelegd tussen het maatschappelijk en financieel rendement'. Een te ontwerpen nieuw tariefsysteem moet op een heldere manier inzicht geven in de feitelijke kostprijs van de sportaccommodaties en dient de bijdrage van de overheid zichtbaar te maken. Van het nieuwe systeem moet een prikkel uitgaan naar sportverenigingen om:

- de maatschappelijke waarde van sport tot zijn recht te laten komen;
- de deelname aan activiteiten te verhogen;
- de accommodaties zo optimaal mogelijk te benutten;
- de zelfwerkzaamheid te vergroten.

Randvoorwaarden bij het uitwerken van de opdracht tot tariefherziening zijn:

- sport dient betaalbaar te blijven;
- de tarieven mogen niet te veel uit de pas lopen met tarieven die in de omgeving van Amsterdam Noord worden gehanteerd;
- het systeem moet helder, inzichtelijk en controleerbaar zijn;
- invoering van het nieuwe tariefsysteem is voor het stadsdeel budgettair neutraal (in ieder geval totdat het nieuwe systeem in zijn geheel is ingevoerd);
- extreme financiële effecten van het nieuwe systeem op individuele huurders worden tegengegaan.

Het nieuwe model moet voordeel opleveren door:

- de beschikbare ruimte beter af te stemmen op de behoefte aan accommodaties van de 'lokale sportwereld' (optimalisering);
- de exploitatie van sportvoorzieningen inzichtelijk te maken en, ook op basis daarvan, efficiencywinst te behalen.

In het voorwaardenscheppende beleid gaan wij uit van een basisonderhoudsniveau van accommodaties waarvoor het stadsdeel garant staat. Deze accommodaties noemen wij basissportvoorzieningen. Indien verenigingen wensen hebben die daar bovenuit stijgen, dan dienen zij daar zelf de kosten voor te dragen.

3 Proces

Begin 1995 heeft de Commissie van Advies VMS haar voorkeur uitgesproken voor het zogenaamde 'budgetmodel', als basis van een nader uit te werken tariefsysteem. Om een nadere invulling te geven aan dit model is een projectgroep en een klankbordgroep geformeerd. Beide groepen werden begeleid door het Amsterdamse adviesbureau Van Dijk, Van Soomeren en Partners. De projectgroep bestond uit bestuursleden van sportverenigingen en ambtenaren van het stadsdeel. De klankbordgroep kwam incidenteel bijeen wanneer een product van de projectgroep in bredere kring door verenigingsbestuurders beoordeeld diende te worden.

Fasegewijs zijn de volgende momenten in het proces aan te geven:

1995:	• vaststellen contouren van het budgetmodel;• formuleren van algemene huurvoorwaarden;• opstellen kosten/baten-analyse.
1996:	• uitwerken kortingscriteria;• actualiseren kosten/baten-analyse;
1997:	• berekenen effecten van budgetmodel;• bepalen wijze van invoering.

Tijdens deze fasen is een aantal malen gerapporteerd aan de Commissie van Advies VMS. In 1995 zijn een globaal budgetmodel en de kosten/baten-analyse bestuurlijk vastgesteld. In 1996 ging het bestuur accoord met een vervolgrapportage waarin het budgetmodel verder is uitgewerkt en geactualiseerd. Het afgelopen jaar heeft het bestuur aangegeven accoord te kunnen gaan met een gefaseerde invoering van het budgetmodel, wanneer het model is doorgerekend voor de verenigingen en er tevens aandacht is voor extreme effecten van het model.

4 Kosten/baten-analyse

De kosten/baten-analyse is gebaseerd op de feitelijke inkomsten en uitgaven van het stadsdeel voor sportaccommodaties over het rekeningjaar 1995. In bijlage 1 zijn de belangrijkste gegevens schematisch weergegeven. Uit de kosten/baten-analyse kunnen twee belangrijke conclusies worden getrokken:

- Het stadsdeel legt op elke gulden exploitatiekosten f 0,00 toe. Dit betekent omgekeerd dat sportverenigingen gemiddeld f 0,00 betalen voor elke gulden die gemoeid gaat met de exploitatie van sportvoorzieningen;
- Voor de ene accommodatie legt het stadsdeel meer 'indirecte subsidie' op elke gulden exploitatielasten toe dan voor de andere. Oftewel: sportverenigingen die bijvoorbeeld gebruik maken van een sporthal of van het Floraparkbad betalen een groter deel van de kostprijs exclusief kapitaallasten aan het stadsdeel dan de gemiddelde voetbalvereniging voor een veld. De dekkingspercentages van de verschillende accommodatiesoorten verschillen onderling, zonder dat er een duidelijk systeem aan die verschillen ten grondslag ligt.

In totaal bedragen de exploitatielasten van het stadsdeel voor het verenigingsgebruik van de sportaccommodaties over 1995 f 2.249.553,-. Daar staat aan inkomsten uit tarieven f 726.529,- tegenover. Het gemiddelde dekkingspercentage (inkomsten : uitgaven) is aldus 32,3% en de 'indirecte subsidie' (uitgaven - inkomsten) f 1.523.024,-. Het dekkingspercentage van 32,3% is geen bestuurlijk vastgesteld streefcijfer, maar de feitelijke uitkomst van de huidige situatie.

Volgens het principe van het budgetmodel betalen huurders de kostprijs voor de huur van een accommodatie, en ontvangen zij een financiële korting als zij aan een aantal criteria voldoen. Voor deze korting is derhalve in principe f 1.523.024,- beschikbaar.

Er spelen echter twee zaken mee die dit bedrag verlagen:

- 1 het afstemmen van de tariefherziening met de huur van gymnastieklokalen aan sportverenigingen;
- 2 het creëren van een sportstimuleringsbudget voor het uitkeren van een tegemoetkoming aan in principe alle particuliere sportorganisaties in het stadsdeel die sportstimuleringsactiviteiten opzetten, en die niet al langs een andere weg door het stadsdeel worden gesubsidieerd.

Gymnastieklokalen

Om de tarieven van gymlokalen voor sportverenigingen in de pas te laten lopen met het budgetmodel (een tariefverhouding van 1:3 voor een gymlokaal ten opzichte van een sporthal) dient een bedrag van f 47.750,- uit de sportbegroting te worden vrijgemaakt. Dit bedrag wordt overgeheveld naar de onderwijsbegroting als huurcompensatie. Deze compensatie is gelijk aan het verschil tussen de kostprijs die Onderwijs in rekening brengt bij de huurders en de door ons wenselijk geachte huur.

Stimuleringsbudget

Om het budgetmodel op voorhand eenvoudig te houden, willen wij een apart bedrag vrijmaken voor sportstimuleringsactiviteiten. Wij willen hiervoor f 50.000,- reserveren. Sportverenigingen kunnen een beroep doen op gelden uit dit budget. De te organiseren activiteiten dienen aan te sluiten op ons sportstimuleringsbeleid. Hiervoor wordt een procedurevoorstel ontwikkeld.

Het vrijmaken van deze twee budgetten uit de exploitatiekosten van de sportaccommodaties, betekent een verlaging van de financiële tegemoetkoming voor het budgetmodel met f 47.750,- + f 50.000,- is f 97.750,-. Hiermee wordt het kortingsbudget voor het budgetmodel f 1.523.024,- minus f 97.750,- is gelijk f 1.425.274,-.

5 Budgetmodel

Kern van het budgetmodel

De kern van het budgetmodel is dat alle huurders de kostprijs exclusief kapitaallasten in rekening gebracht krijgen. Wij rekenen de kapitaallasten niet door omdat huurders op geen enkele wijze invloed hebben op dit bedrag. Wanneer de huurders voldoen aan een aantal huurvoorwaarden, komen zij in aanmerking voor een korting op de kostprijs. Deze huurvoorwaarden hebben hoofdzakelijk betrekking op de organisatiestructuur van de huurder (zie bijlage 2). Voor het vaststellen van korting op de huur zijn twee criteria geformuleerd. Met het toepassen van deze criteria wordt de gewenste differentiatie van tarieven bereikt.

1 Accommodatiekorting

De accommodatiekorting is gekoppeld aan een gelijk dekkingspercentage voor elke accommodatiesoort. Hiervan gaat een harmoniserend effect uit op alle huurders. De accommodatiekorting is alleen van toepassing op accommodatie-eenheden die genormeerd worden gebruikt door verenigingen. Overschot, bijvoorbeeld aan velden, komt niet in aanmerking voor een korting. Wij gaan hierbij uit van de normering zoals die ook wordt geadviseerd door de Amsterdamse Sportraad en wordt toegepast in Amsterdam. Het tarief voor wedstrijd velden en trainingsvelden is gelijk, evenals de accommodatiekorting daarop. De verhouding competitie- ten opzichte van trainingsvelden is 4:1. Omdat een kunstgrasveld veel intensiever kan worden gespeeld, telt het voor twee. Het tarief (de kostprijs) is inclusief reclamegelden. Bij het bepalen van genormeerd gebruik door verenigingen houden wij rekening met de capaciteit per sportpark en de mogelijkheden tot samenwerking tussen sportverenigingen ter plekke. Voor korfbal zijn wij uitgegaan van een speelveld van 60 bij 30 meter en een wedstrijdduur van 2 keer een half uur, zoals thans gebruikelijk is.

Het te verdelen budget voor accommodatiekorting is 80% van het totale budget voor financiële tegemoetkoming in het budgetmodel. Dit komt neer op 80% van f 1.425.274,- is gelijk f 1.140.219,-. In bijlage 3 zijn op basis van dit criterium de accommodatiekortingen weergegeven.

2 Ledenkorting

De ledenkorting stellen wij beschikbaar aan accommodatiehuurders ter stimulering van de sportdeelname. Het ledencriterium heeft betrekking op het aantal sportende verenigingsleden ('actieve leden'). Ook leden die niet in competitieverband voor een vereniging uitkomen, komen voor een tegemoetkoming in aanmerking. Hiervoor hebben wij 20% van het kortingsbudget beschikbaar gesteld. Sportbonden kunnen geen aanvraag indienen voor ledenkorting. Het normbedrag per lid hebben wij berekend door het beschik-

bare budget van f 285.055,- te delen op het aantal actieve verenigingsleden. Hiervoor hebben wij navraag gedaan bij in Amsterdam Noord gevestigde verenigingen en bij de sportbonden. In totaal zijn er (in 1996) 9.684 leden. Het normbedrag per lid komt daarmee op f 29,44. Bij invoering van het budgetmodel zullen de actuele ledenaantallen worden toegepast. Leden die bij een vereniging zowel gebruik maken van een binnen- en buitensportaccommodatie komen voor één kortingsbedrag in aanmerking. Door deze regeling hebben verenigingen met veel jeugdsporters naar verhouding een groter financieel voordeel, omdat zij met een zelfde kortingsbedrag als senioren, minder accommodatieruimte nodig hebben. Dit effect vinden wij wenselijk.

Voordelen van het budgetmodel

Het budgetmodel heeft meer voor- dan nadelen.

Voordelen voor het stadsdeel zijn:

- het budgetmodel geeft continu de marges aan waarbinnen optimalisering van accommodatiegebruik mogelijk is, en loopt daarmee in de pas met het continue proces 'Optimalisering sportvelden in Amsterdam'; overschot aan velden wordt immers niet vergoed.
- het tariefsysteem is veel meer dan het oude systeem een sturingsmiddel in en van het sportbeleid;
- met het budgetmodel is een koppeling gemaakt tussen het voorwaarden-scheppende beleid en het sportstimuleringsbeleid;
- het budgetmodel legt een duidelijke relatie met de kosten voor sport van het stadsdeel: de kostprijs is expliciet het tarief;
- huurders worden door middel van kortingsmogelijkheden geprikkeld om enerzijds leden te werven (ledenkorting) en anderzijds de accommodatie optimaal te benutten (accommodatiekorting);
- het stadsdeel wordt geprikkeld om de accommodaties efficiënt te exploiteren; de kostprijs dient verantwoord te worden en aanvaardbaar te zijn;

Voordelen voor de huurders/sportverenigingen zijn:

- sportverenigingen hebben inzicht in de kosten van sportaccommodaties;
- een aantal sportclubs gaat minder betalen;
- door actief leden te werven en de accommodatie zo optimaal mogelijk te benutten, kunnen verenigingen zorgen dat de financiële tegemoetkoming wordt verhoogd;
- sportstimuleringsactiviteiten kunnen apart in aanmerking komen voor financiële ondersteuning.

Nadelen van het budgetmodel ten opzichte van de oude situatie voor het stadsdeel zijn:

- het nieuwe model vergt bij invoering en in de eerste jaren extra administratie van stadsdeel en verenigingen: jaarlijks zullen cijfers moeten worden opgevraagd, namelijk:
 - aantallen actieve verenigingsleden per club;
 - aantal te huren eenheden accommodatie (af te zetten tegen optimaal gebruik);
 - opstellen en behandelen van sportstimuleringsactiviteiten.
- een extra druk op het stadsdeel om de onderhoudskosten te beheersen;
- meting van het kwaliteitsniveau van de velden, gekoppeld aan de vaststelling van het basisonderhoudsniveau;
- evaluatie van het nieuwe systeem, alsmede jaarlijkse vaststelling van exploitatielasten per accommodatiesoort zullen de nodige inspanningen vergen. Dit laatste in verband met het bepalen van de kostprijs en het vaststellen van het kortingsbudget.

Nadeel voor verenigingen is:

- sommige verenigingen, met name een aantal voetbalclubs, zullen erop achteruit gaan omdat zij in de oude situatie relatief goedkoop uit waren;

5 Wegnemen extreme effecten

De invoering van het budgetmodel is voor het stadsdeel budgettair neutraal, maar niet voor de verenigingen. Wat die verenigingen netto aan accommodatiehuur (tarief - tegemoetkoming) zullen betalen volgens het budgetmodel zal lager of hoger zijn dan volgens de oude systematiek. Als stadsdeel hebben wij hier al in de pas-op-de-plaatsnotitie van 1997 de voorwaarden aan verbonden dat:

- de nettohuur niet te veel uit pas mag lopen met tarieven in de directe omgeving;
- de financiële effecten voor verenigingen niet zodanig groot zijn dat zij in de problemen komen.

Wij realiseren deze voorwaarden door de volgende maatregelen:

- het in kaart brengen van de effecten op individuele verenigingen (zie bijlage) met inachtneming van de voorwaarde van optimale bespeling;
- het vergelijken van de nieuwe nettohuurgelden met de tarieven in de omgeving;
- het gemiddelde dekkingspercentage per accommodatiesoort zal in principe tijdens de invoering van het budgetmodel gelijk worden gehouden. Hierbij wordt uitgegaan van het basisonderhoudsniveau en de kosten die daarmee gepaard gaan;
- het gefaseerd invoeren van het budgetmodel en de consequenties daarvan over een periode van vier jaar vanaf 1 augustus 1998 tot 1 augustus 2002. Hierdoor kunnen verenigingen de financiële gevolgen in deze overgangperiode geleidelijk opvangen. Elk jaar wordt 25% van het effect naar boven of beneden doorberekend, exclusief de nominale ontwikkeling.

6 Invoering en procedure

Het budgetmodel zal per 1 augustus 1998 gefaseerd over een periode van 4 jaar worden ingevoerd. Elk jaar wordt een kwart van de financiële effecten voor de verenigingen doorberekend. Na de periode van vier jaar vindt een uitgebreide evaluatie plaats.

Tijdens de vier jaar van invoering wordt (doorlopend) beoordeeld of zich ongewenste situaties voordoen als gevolg het budgetmodel. Doen die zich voor, dan zullen aanpassingen ook tussentijds worden verricht.

Gezien het hiervoor behandelde, stellen wij u voor om gehoord de Commissie van Advies en Bijstand voor Volkshuisvesting, Milieu en Sport de volgende besluiten te nemen:

- 1 Het in principe instemmen met de invoering van het budgetmodel, de koppeling met de verhuur van gymnastieklokalen en het instellen van een sportstimuleringsbudget;
- 2 Het starten van een schriftelijke inspraakprocedure voor de vaste huurders van sportaccommodaties die duurt van // januari 1998 tot // februari 1998;
- 3 Het verwerken van deze inspraakreacties tot een definitief voorstel dat // april 1998 aan u ter vaststelling wordt voorgelegd;

- 4 Het invoeren van het budgetmodel en het sportstimuleringsbudget, en het vrijgemaakte budget voor de gelijktrekking van de huur van gymnastieklokalen per 1 augustus 1998, gefaseerd over een periode van vier jaar.

Bijlage 1 Kosten/baten-analyse sportaccommodaties 1997

Schema: Kosten/baten-analyse per accommodatiesoort en eenheid in Amsterdam Noord (1995) //aanpassen voor 1997; let op sportvelden/energie //

Accommodatiesoort	Aantal eenheden	Kosten stadsdeel	Dekkings-percentage	Kostprijs per eenheid
voetbalvelden	54	1.182.830	18%	21.904
hockeyvelden	3	43.582	28%	14.527
honk/softbalvelden	2	28.507	49%	14.253
handbalvelden	9	27.510	56%	3.057
korfbalvelden	7	40.400	44%	3.673
atletiekbaan	1	55.181	49%	55.181
wielerbaan	1	27.100	33%	27.100
golfcourse	1	78.086	50%	78.086
sporthallen	2	314.352	43%	112,43 p/u
Floraparkbad	1	452.000	54%	groot bad: 165 p/u instr.bad: 62 p/u springkuil: 41 p/u luchtdr.hal: 191 p/u
Alle sportaccommodaties	nvt	2.249.553	32,3%	nvt

Bijlage 2 Huurvoorwaarden budgetmodel

De huurvoorwaarden zijn als volgt geformuleerd:

‘Alleen die non-profitorganisaties met een doelstelling die verband houdt met het bevorderen van sportbeoefening komen in aanmerking voor een financiële tegemoetkoming, wanneer:

- op basis van het feitelijke gebruik, er ook sprake is van genormeed gebruik van de accommodatie;
- de organisatie van de huurder is gericht op het houden van activiteiten waaraan in principe iedereen, ongeacht ras, huidkleur, nationaliteit en sekse als lid of deelnemer kan participeren (NB: bijvoorbeeld door de gedragscode voor de sport op te laten nemen in het huishoudelijk reglement van de organisatie en bindend te verklaren);
- de accommodatie deugdelijk gebruikt wordt;
- de sportbeoefening plaatsvindt op veilige en verantwoordelijke wijze, c.q. onder goede (gediplomeerde) leiding;
- de huurafracht binnen de daarvoor gestelde termijn(en) plaatsvindt.’

Bijlage 3 Accommodatiekorting uitgewerkt

Tabel: accommodatiekorting in het budgetmodel op basis van rekeningcijfers 1995 //NB: AANPASSEN VOOR 1997//

	kostprijs	accommodatiekorting
voetbalveld	f 21.904	f 11.102
hockeyveld	f 14.527	f 7.363
honk/softbalveld	f 14.253	f 7.224
handbalveld	f 3.057	f 1.549
korfbalveld	f 3.673	f 1.862
atletiekbaan	f 55.181	f 27.969
wielerbaan	f 27.100	f 13.736
golfcourse	f 78.086	f 39.579
sporthal per uur	f 112,43	f 56,99
Floraparkbad per uur		
- groot bad	f 165	f 83,63
- instructiebad	f 62	f 31,43
- springkuil	f 41	f 20,78
- luchtdraaghal	f 191	f 96,81